

СЪДЪРЖАНИЕ

II. ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩИТЕЛНИ МРЕЖИ И УСЛУГИ.....	31
1. Фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани телефонни услуги.....	31
1.1. Участници на пазара на фиксирана телефонна услуга.....	31
1.2. Развитие на пазара на фиксирана телефонна услуга.....	35
1.3. Фиксирани телефонни постове.....	36
1.4. Обществени телефони.....	38
1.5. Предоставяни услуги на пазара на фиксирани телефонни услуги.....	39
1.6. Регулиране на пазарите на фиксирани мрежи и услуги.....	40
1.7. Наложени ценови ограничения на пазари на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа и обществено достъпни телефонни услуги в определено местоположение.....	41
2. Мобилни клетъчни мрежи и услуги.....	48
2.1. Участници на пазара.....	48
2.2. Инфраструктура на мобилните клетъчни мрежи.....	48
2.3. Развитие на пазара на мобилни телефонни услуги.....	49
2.4. Услуги.....	53
2.5. Цени и ценова политика.....	55
3. Цени за взаимно свързване, необвързан и специфичен достъп и за съвместно ползване.	60
3.1. Цени за взаимно свързване, относими към пазарите на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.....	60
3.2. Цени за взаимно свързване, относими към пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи.....	62
3.3. Цени за международен роуминг.....	64
3.4. Цени за необвързан достъп.....	65

3.5. Цени за специфичен достъп.....	67
3.6. Цени за съвместно ползване	68
4. Предоставяне на универсална услуга.....	69
4.1. Изпълнение на задължението за предоставяне на универсалната услуга на територията на цялата страна	69
4.2. Изпълнение на задълженията за свързване в определено местоположение към обществената телефонна мрежа и достъп до обществени телефонни услуги	71
4.3. Изпълнение на задължението за осигуряване на обществени телефонни апарати с определено качество, които осигуряват провеждане на безплатни повиквания към спешни номера.....	72
4.4. Изпълнение на задължението за осигуряване на телефонен указател с номера на всички абонати на обществени телефонни услуги и на телефонни справочни услуги за номерата на абонатите, вписани в телефонния указател.....	73
4.5. Изпълнение на задължението за достъпност на цените на универсалната услуга.....	73
4.6. Изпълнение на задължението за определено качество при предоставяне на универсална услуга.....	75
4.7. Жалби и удовлетворяване на жалбите.....	76
4.8. Компенсиране на нетни разходи от предоставяне на универсална услуга.....	77
4.9. Перспективи за развитието на универсалната услуга.....	77
5. Линии под наем.....	78
5.1. Участници на пазара.....	78
5.2. Обем на пазара и пазарни дялове.....	78
5.3. Цени на услугата линии под наем.....	79
6. Мрежи за пренос на данни и предоставяне на услуги за достъп до Интернет.....	82
6.1. Мрежи за пренос на данни.....	82
6.2. Услуги за достъп до Интернет.....	85

7. Спътникови системи.....	89
7.1. Участници на пазара.....	89
7.2. Обем, структура и инвестиции на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” през 2009 г.	91
7.3. Достъп до спътникови системи.....	94
8. Наземно радиоразпръскване.....	96
8.1. УКВ-ЧМ радиоразпръскване.....	96
8.2. Телевизионно радиоразпръскване.....	99
9. Кабелни мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни сигнали.....	100
10. Услуги, предоставяни чрез електронни съобщителни мрежи за ширококолентов безжичен достъп (BWA) с ползване на радиочестотен спектър (мрежи от типа „точка към много точки”).....	107

II. ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩИТЕЛНИ МРЕЖИ И УСЛУГИ

1. Фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани телефонни услуги

Общият обем на пазара на фиксирани телефонни услуги на ниво ЕС, изчислен на база минути трафик продължава да се свива през последните години. По данни от 15-тия доклад на ЕК намалението на обема трафик през 2008 г. е със 7% спрямо предходната година и с близо 30% спрямо 2005 г. В инвестициите на историческите предприятия също се регистрира спад с 1%. Предоставянето на фиксирана телефонна услуга като самостоятелна услуга вече не е стимул за предприятията, осъществяващи обществени електронни съобщения да инвестират в инфраструктура. Предприятията, предлагащи пакетни услуги чрез широколентов достъп все по-често предоставят на своите абонати безплатен достъп до фиксирана телефонна услуга в рамките на пакетната услуга, като част от маркетинговата си стратегия.¹

През 2009 г. и на българския пазар на обществени електронни съобщения, общият обем на трафика в сегмента на фиксирани гласови телефонни услуги продължава да следва тенденцията на спад, наблюдавана през последните години. От своя страна, намалението на обема на приходите от фиксирани телефонни услуги в България се дължи не само на свития трафик, но е и резултат от наложените с решение на КРС № 237/17.03.2009 регулирани, по-ниски цени за генериране и терминиране в обществени фиксирани телефонни мрежи.

1.1. Участници на пазара на фиксирана телефонна услуга

Предприятията, предоставящи услугите, включени в сегмент „фиксирани телефонни услуги”, най-общо могат да се разделят на две групи:

- предприятия, предоставящи фиксирана телефонна услуга и достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор” – дейността се осъществява при разрешителен режим, чрез ползването на индивидуално определен ограничен ресурс;
- предприятия, предоставящи достъп до обществена телефонна услуга чрез обществени телефони – дейността се осъществява при уведомителен режим.

1.1.1. Предприятия, предоставящи фиксирана телефонна услуга и достъп до обществена телефонна услуга

През 2009 г. КРС издава на две нови предприятия – „НЕТФИНТИ” ЕООД и „ТЕЛЕДАТА” АД разрешения² за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез обществена електронна съобщителна мрежа и предоставяне на фиксирана телефонна услуга. Други две предприятия – „БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ” АД и „НОВО” ЕООД са заличени от регистъра на предприятията, подали уведомления за намеренията си да предоставят обществени електронни съобщения³. В резултат, към 31.12.2009 г. общият брой на

¹ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

² Решения на КРС № 1221/01.10.2009 г. и № 1382/19.11.2009 г.

³ С Решение № 689 от 16 юли 2009 г. КРС отнема разрешението № 01383/08.04.2008 г. за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера, за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа и предоставяне на фиксирана телефонна услуга, издадено на „БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ” АД. С Решение № 440 от 15 май 2009 г. КРС прекратява индивидуална лицензия № 116А-

алтернативните на „БТК” АД предприятия, оторизирани да осъществяват обществени телефонни услуги чрез фиксирана мрежа, както и услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор”, се запазва непроменен в сравнение с предходната година и възлиза на 22.

В таблица № 1 е представена справка на алтернативните предприятия, оторизирани да предоставят фиксирани телефонни услуги, както и услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор”.

Таблица № 1

Справка на алтернативните предприятия, оторизирани да предоставят фиксирани телефонни услуги през периода 2003-2009 г.

Наименование на предприятието	Предприятия, оторизирани да предоставят фиксирана телефонна услуга и услуги за достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата "избор на оператор" към						
	31.12.2003 г.	31.12.2004 г.	31.12.2005 г.	31.12.2006 г.	31.12.2007 г.	31.12.2008 г.	31.12.2009 г.
Общ брой:	5	12	20	20	21	22	22
"КЕЙБЪЛТЕЛ" ЕАД (до 31.12.2005 г. "Глобалтех България" ЕООД)	√	√	√	√	√	√	√
"ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ" АД	√	√	√	√	√	√	√
"НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ" ЕАД	√	√	√	√	√	√	√
"НЕТПЛЮС" ООД*	√	√	√	√	√		
"ОРБИТЕЛ" ЕАД	√	√	√	√	√	√	√
"БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ" АД**		√	√	√	√	√	
"ВЕСТИТЕЛ БГ" АД		√	√	√	√	√	√
"СПЕКТЪР НЕТ" АД		√	√	√	√	√	√
"ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ" ЕАД		√	√	√	√	√	√
"ТРАНС ТЕЛЕКОМ" АД		√	√	√	√	√	√
"ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ" ЕООД		√	√	√	√	√	√
"ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ" АД		√	√	√	√	√	√
"АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК" АД			√	√	√	√	√
"КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ" ЕАД			√	√	√	√	√
"МОБИЛТЕЛ" ЕАД			√	√	√	√	√
"НЕТ ИС САТ" ООД			√	√	√	√	√
"НОВО" ЕООД***			√	√	√	√	
"СКАТ ТВ" ООД			√	√	√	√	√
"ТЕЛЕКОМ 1" ООД			√	√	√	√	√
"БТК НЕТ" ЕООД			√	√	√	√	√
"ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ" ЕАД					√	√	√
"ВАРНА НЕТ" ООД						√	√
"ИНТЕРБИЛД" ООД						√	√
"ТЕЛЕДАТА" АД							√
"НЕТФИНИТИ" ЕООД							√

Източник: КРС

03212/23.11.2005 г. за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена фиксирана далекосъобщителна мрежа и предоставяне на фиксирана гласова телефонна услуга, издадена на „НОВО” ЕООД.

* С Решение № 591 от 19 април 2007 г. КРС отнема първично предоставените с индивидуална лицензия №116А-02583/15.10.2004 г. и индивидуална лицензия № 116Б-02583/15.10.2004 г., издадени на „НЕТПЛЮС“ ООД номера и адреси.

** вж. бележка под черта 38

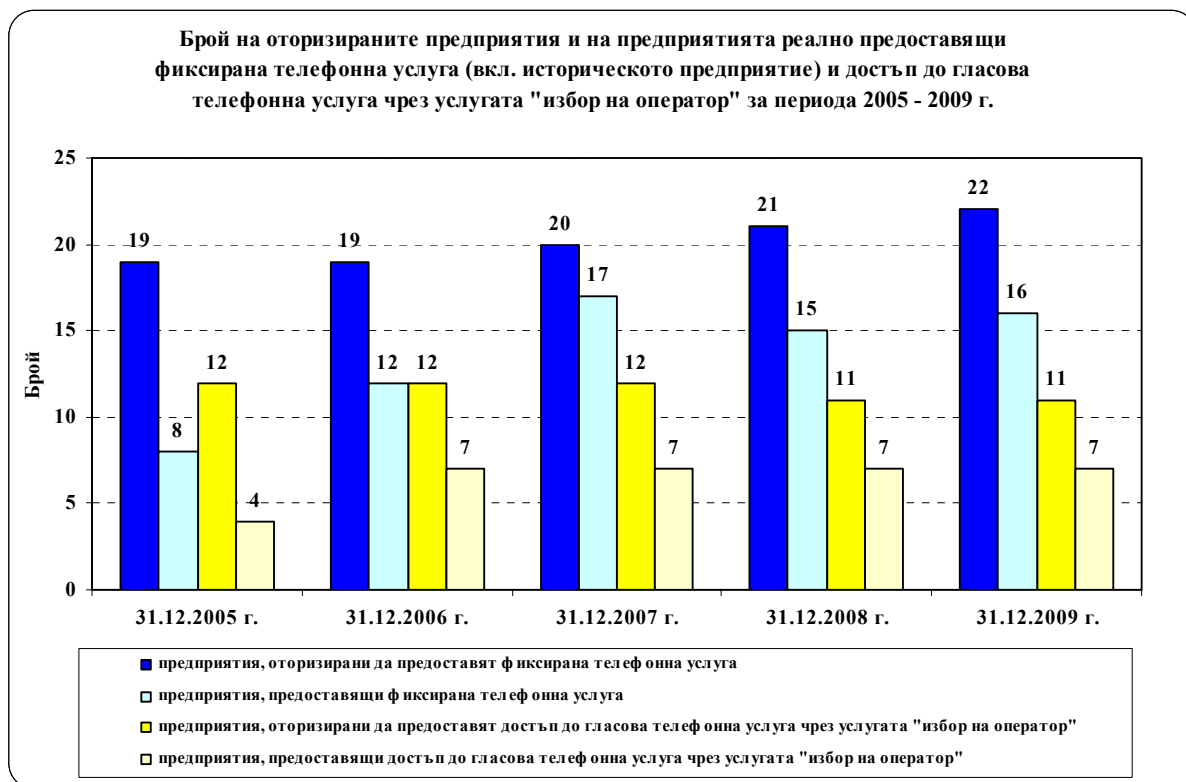
*** вж. бележка под черта 38

В средата на 2009 г. с решение № 642 от 25 юни 2009 г. КРС издава на „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ“ АД разрешение № 01521/25.06.2009 г. за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез обществени електронни съобщителни мрежи и предоставяне на фиксирана телефонна услуга. Така предприятията, които са оторизирани да предоставят както фиксирана телефонна услуга, така и услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор“, стават десет на брой. Това са „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК“ АД, „ВЕСТИТЕЛ БГ“ АД, „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ“ АД, „ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ АД, „КЕЙБЪЛТЕЛ“ ЕАД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ“ ЕАД, „НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „ОРБИТЕЛ“ ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ“ АД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД. „БТК НЕТ“ ЕООД е единственото предприятие, което не разполага с географски номера и е оторизирано да предоставя само достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор“.

По отношение на териториалния обхват, дейността, осъществявана от всички оторизирани предприятия, следва да се извършва на територията на Република България.

През 2009 г. са сключени нови 23 договора за взаимно свързване между фиксирани мрежи на алтернативните предприятия, ползващи индивидуално определен ограничен ресурс – географски номера, чрез които да предоставят фиксирана телефонна услуга.

Видно от фиг. 18 през 2009 г. освен историческото предприятие, още петнадесет алтернативни предприятия са осъществявали дейност по предоставянето на фиксирана телефонна услуга чрез географски номера. Това са: „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК“ АД, „ВАРНА НЕТ“ ООД, „ВЕСТИТЕЛ БГ“ АД, „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, „ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ АД, „ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „КЕЙБЪЛТЕЛ“ ЕАД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ“ ЕАД, „МОБИЛТЕЛ“ ЕАД, „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „НЕТ ИС САТ“ ООД, „ОРБИТЕЛ“ ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ“ АД, „ТЕЛЕКОМ 1“ ООД и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 18

Броят на предприятията, на които е предоставен за ползване индивидуално определен ограничен ресурс – код за достъп до мрежа (кратък национален код), чрез който се осъществява достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор“ не се променя спрямо предходната година. Същият остава и броят на реално предоставящите услуги предприятия. Това са: „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК“ АД, „БТК НЕТ“ ЕООД, „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ“ АД, „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „ОРБИТЕЛ“ ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ“ АД и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД.

Така, към края на 2009 г., общо оторизираните да предоставят фиксирана гласова телефонна услуга (вкл. историческото предприятие) и достъп до гласова телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор“ предприятия са 23, от които реално осъществяващите дейност участници на пазара на обществени телефонни услуги са 18.

1.1.2. Предприятия, предоставящи услугата „достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони“

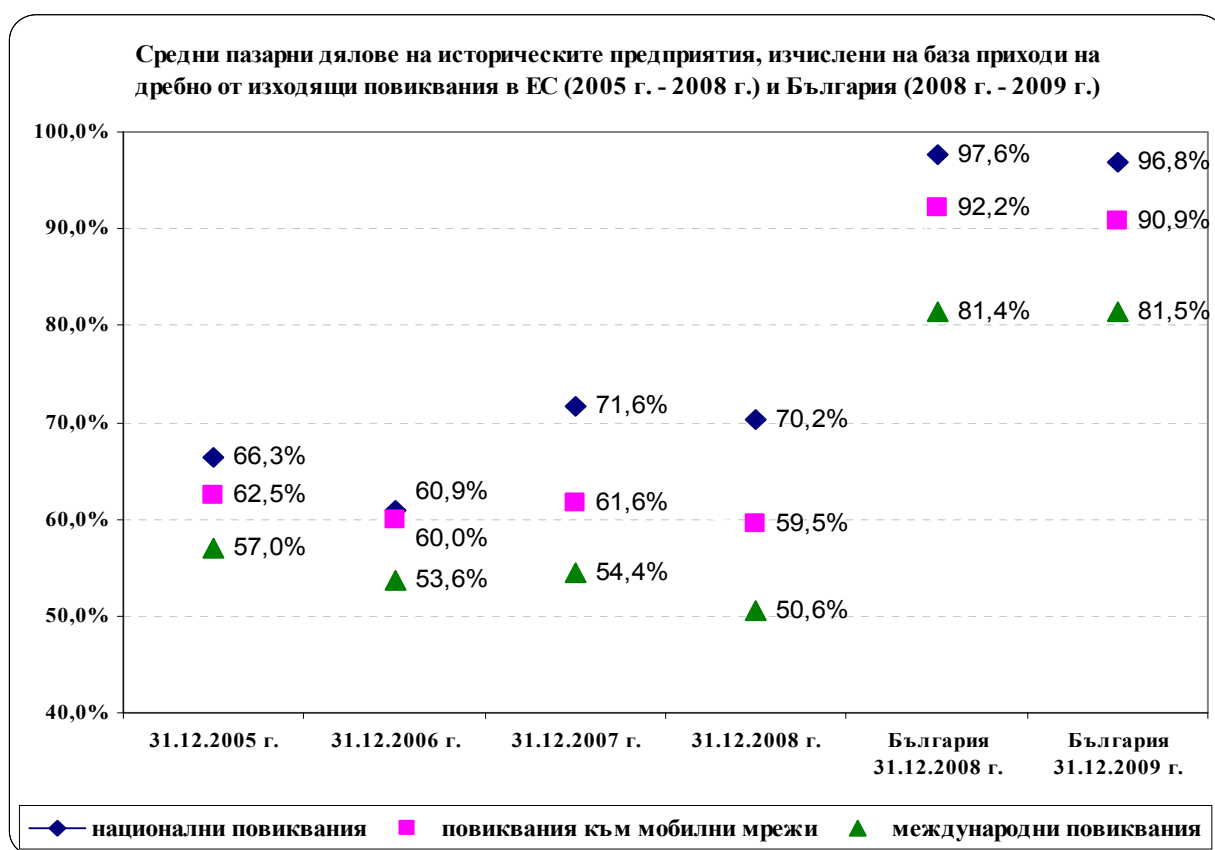
Към края на 2009 г. броят на предприятията, заявили намеренията си да предоставят обществени телефонни услуги чрез обществени телефони, възлиза на 17, включително „БТК“ АД. От тях реално услугата „достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони и кабинни за обществено ползване“ се предоставя от „БТК“ АД, „АСПЕКТ 3“ ЕООД, „Г-23“ ООД, „ГЕТ КОНЕКТЕТ“ ООД, „ДИАЛОГ“ ЕООД, „НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „НЕТ ТЕЛ“ ООД, „СПЕКТЪР НЕТ“ АД, „СТАНДАРТ ТЕЛЕКОМ“ ООД и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД. „БТК“ АД предоставя услугата „достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони“ като част от задължението за предоставяне на универсална услуга.

1.2. Развитие на пазара на фиксирана телефонна услуга

Към края на 2009 г. общата сума на приходите от предоставяне на фиксирана телефонна услуга, достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор“ и достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони и телефонни кабинки, възлиза на близо 528 млн. лв. Отчетеното значително намаление на приходите спрямо предходната година (с 20%) от една страна се дължи на регистрирания спад в потреблението на фиксирана телефонна услуга, а от друга е резултат от наложените от КРС по-ниски цени на услугите по взаимно свързване генериране и терминиране⁴.

Сравнението на данните за генерирания от абонатите трафик от национални⁵ и международни повиквания през 2009 г. със съответния генериран трафик през предходната година показва намаление с общо 10% на обема трафик в минути.

Въпреки значителния спад в общите приходи от предоставяне на фиксирани телефонни услуги и през 2009 г. „БТК“ АД запазва високия си относителен дял, изчислен на база приходи от предоставяне на фиксирана телефонна услуга, като изменението, в сравнение с предходната година, се изразява в спад с едва 0,4 процентни пункта – от 96,1% през 2008 г. на 95,7% през 2009 г. Общо реализираните от алтернативните предприятия приходи от предоставянето на фиксирана телефонна услуга са намалели с 9,9% в сравнение с 2008 г.

Забележка: Последните налични данни за средните пазарни дялове на исторически предприятия на пазара на фиксираната гласова телефонна услуга в ЕС са към 31.12.2008 г.

⁴ С решение на КРС № 237/17.03.2009 г. е наложено поетапно намаляване на цените на едро за генериране и цените на едро за терминиране на разговори във фиксирани мрежи, както и въвеждане на незабавна симетрия между тарифите за терминиране от мобилна към фиксирана и от фиксирана към фиксирана мрежа.

⁵ Вкл. селищни и междуселищни повиквания, повиквания към мобилни наземни мрежи, към мрежи за ширококолов безжичен достъп и към негеографски номера.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report) и данни, подадени в КРС

Фиг. 19

На фиг. 19 е представено изменението на средните пазарни дялове на историческите предприятия в страните от ЕС, изчислени на база приходи на дребно от проведени национални и международни разговори и разговори към мобилни мрежи. Съпоставяйки данните за средните пазарни дялове на историческите предприятия в страните от ЕС и съответните пазарни дялове на „БТК“ АД към края на 2008 г. и 2009 г. е видно, че пазарните дялове на историческото предприятие у нас са все още значително над средните стойности за ЕС. Под 90 % са единствено пазарните дялове на историческото предприятие, изчислени на база приходи от международни повиквания.

1.3. Фиксирани телефонни постове

Към края на 2009 г. общият брой на фиксираните телефонни постове в България е намалял с почти 3% спрямо предходната година (фиг. 20). Въпреки че темпът на намаление е по-малък в сравнение с предходните години, като цяло се запазва установената вече тенденция на намаление на броя на фиксираните телефонни постове в България. По отношение на фиксираните телефонни постове на абонатите на алтернативните предприятия следва да се отбележи, че броят им нараства както в абсолютна стойност, така и като относителен дял. Към 31.12.2009 г. общият им относителен дял достига 9,2% от общия брой на фиксираните телефонни постове, което е ръст с почти 5 процентни пункта в сравнение със стойността, отчетена към края на 2008 г. За същия период пазарният дял на историческото предприятие, изчислен на база фиксирани телефонни постове, пада от 95,7% на 90,8%.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 20

През 2009 г. продължава да намалява и стойността на показателите фиксирана телефонна плътност по население и домакинства (фиг. 21). При показателя „фиксирана телефонна плътност по население” за периода 2005-2009 г. се запазва темпът на понижение в стойността, а именно с един пункт годишно. Фиксираната плътност, изчислена на база домакинства през 2009 г. намалява само с два процентни пункта, за разлика от предходните периоди, при които понижението е с четири процентни пункта годишно.

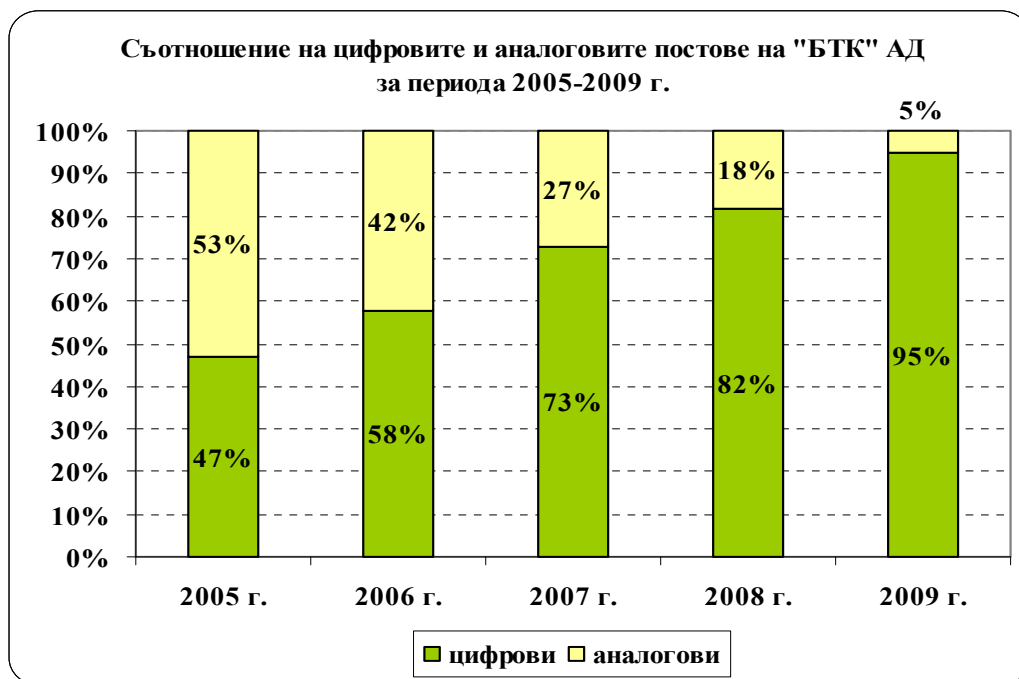
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 21

За сравнение, през 2009 г. показателите „средна телефонна плътност”, изчислени на база население в страните от Югоизточна Европа (ЮИЕ) и в 27-те държави-членки на ЕС, се задържат на нивата от предходната година - съответно 26% и 40%⁶.

През 2009 г. цифровизирането на мрежата на „БТК” АД продължи, като в края на годината 95% от активните фиксирани телефонни постове са цифрови. (фиг. 22).

⁶ Report III – Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries, March 2010

Източник: Данни, подадени в КРС

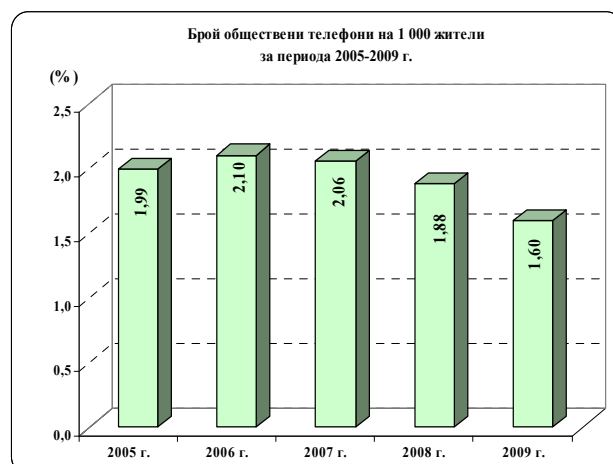
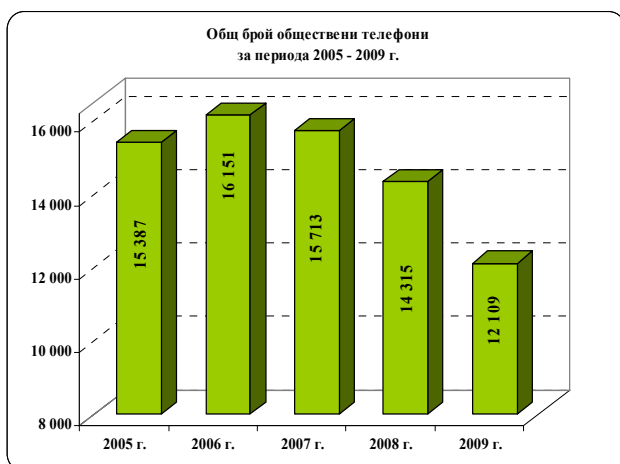
Фиг. 22

В сегмента на фиксираните телефонни услуги преносимостта на номерата се разглежда като важен инструмент, чрез който може да се повлияе на конкурентната среда, тъй като предприятията (включително и историческото предприятие), изправени пред потенциалната възможност да загубят абонатите си, биха се стремили да повишават качеството на предоставяната от тях услуга и да подобряват предлаганите условия, включително като намаляват цените. В същото време услугата преносимост на номерата защитава интересите на крайните потребители, като им предоставя възможността да запазят номерата си при смяна на доставчика на ползваната от тях фиксирана телефонна услуга.

В България преносимостта на географските номера стартира в средата на 2009 г. и към края на годината броят на пренесените номера е под 10 хил., което представлява 0,45% от общия брой активни телефонни постове.

1.4. Обществени телефони

По данни на предприятията, предоставящи услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони, към края на 2009 г. общият брой на обществените телефони и телефонните кабинки е намалял с над 15% в сравнение с броя на тези устройства, регистриран към 31.12.2008 г. (Фиг. 23)

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 23

Фиг. 24

Въпреки отчетеното намаление на броя на обществените телефони и телефонни кабинети, стойността на показателя „брой на обществените телефони на 1 000 жители“ в страната се запазва традиционно висока и през 2009 г. – 1,68.

Реализираните през годината приходи от предоставянето на услугата „достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони и кабинети за обществено ползване“ са малко под 6,5 млн. лв.

1.5. Предоставяни услуги на пазара на фиксирани телефонни услуги

В края на 2008 г. обхватът на услугата „избор на оператор“ беше разширен с приемането на „Правила за условията и реда за предоставяне на услугата „избор на оператор“ (Обн., ДВ, бр. 98 от 14.11.2008 г., в сила от 14.11.2008 г.). Съгласно текстовете на документа, абонатите на услугата „избор на оператор“, освен междуселищни и международни повиквания, могат да осъществяват още селищни повиквания, повиквания към мобилни наземни мрежи и към мрежи за широколентов безжичен достъп ("точка към много точки" с национален код за достъп), както и повиквания към негеографски номера за предоставяне на услуги.

Въпреки това, към края на 2009 г., данните показват, че услугата „избор на оператор“ все още няма широко разпространение сред абонатите на фиксирани телефонни услуги в България. Относителният дял на абонатите на „БТК“ АД, които ползват услугата, остава под 1%. Делът на трафика, реализиран чрез услугата „избор на оператор“ представлява едва 1% от общо реализирания трафик от абонати през 2009 г., като е намалал с 28,6% в сравнение с 2008 г.

Предприятията, предоставящи услугата „избор на оператор“ са „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК“ АД, „БТК НЕТ“ ЕООД, „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ“ АД, „НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „ОРБИТЕЛ“ ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ“ АД и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД. Абонатите на всички изброени по-горе предприятия ползват услугата „избор на оператор“ в разновидността ѝ за всяко повикване. И през 2009 г. само абонатите на „ОРБИТЕЛ“ ЕАД ползват услугата „избор на оператор“ в нейната абонаментна разновидност.

1.6. Регулиране на пазарите на фиксирани мрежи и услуги

През 2009 г., в съответствие с европейската правна и регулаторна рамка 2002, въведена в българското законодателство чрез ЗЕС и Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара, КРС финализира работата по определяне, анализ и оценка за наличие на ефективна конкуренция на следните съответни пазари съгласно Препоръките на ЕК⁷:

- **пазари на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа и обществено достъпни телефонни услуги в определено местоположение** (пазари 1-6 по препоръка 2003/311/ЕО) - с решение № 650/25.06.2009 г. КРС прие анализа на съответните шест пазара на дребно и определи „БТК” АД за предприятие със значително въздействие върху тях. Въз основа на идентифицираните конкурентни проблеми КРС наложи специфични задължения на „БТК” АД, изразяващи се в задължения за предоставяне на услугите „избор на оператор” и „отдаване на абонатни линии под наем на едро”, включително изготвяне и публикуване на Типово предложение за отдаване на абонатни линии под наем на едро, задължения за равнопоставеност и прозрачност, както и ценови ограничения, включително разходоориентирани цени;

- **пазар на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи** (пазар 8 по препоръка 2003/311/ЕО респективно пазар 2 по препоръка 2007/879/ЕО) - с решение № 237/17.03.2009 г., КРС прие анализа на съответния пазар и определи „БТК” АД за предприятие със значително въздействие върху пазара. На историческото предприятие са наложени следните специфични задължения: задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения; задължение за прозрачност и за равнопоставеност; задължение за публикуване на Типово предложение за взаимно свързване; задължение за разделно счетоводство; задължение за разходоориентирани цени и максимални цени за генериране, определени въз основа на метода на сравнение (benchmarking);

- **пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи** (пазар 9 по препоръка 2003/311/ЕО респективно пазар 3 по препоръка 2007/879/ЕО) - с решение № 237/17.03.2009 г. КРС прие анализа на пазара и определи всички шестнадесет активни предприятия за предприятия със значително въздействие в собствените им обществени телефонни мрежи⁸. Въз основа на извършения анализ и оценка на конкурентните проблеми на разглеждания пазар е наложено поетапно намаляване на цените на едро за терминиране на разговори във фиксирани мрежи и въвеждане на незабавна симетрия между тарифите за терминиране от мобилна към фиксирана и от фиксирана към фиксирана мрежа. На „БТК” АД са наложени и следните специфични задължения: задължение за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения; задължение за прозрачност и равнопоставеност; задължение за публикуване на Типово предложение за взаимно свързване; задължение за разделно счетоводство; задължение за разходоориентирани цени и максимални цени за терминиране, определени въз основа на метода на сравнение (benchmarking). На алтернативните предприятия са наложени задължения за прозрачност, за равнопоставеност, за запазване на предоставения, преди налагане на настоящото задължение, достъп за реализиране на взаимно свързване и ценови ограничения под формата на ценови таван.

⁷ Препоръка на Комисията 2003/311/ЕО от 11 февруари 2003 г. и Препоръка на Комисията 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г.

⁸ Разяснителната бележка на ЕК, стр. 25, според която всеки обособен продуктов пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение има монополистичен характер

По отношение на **пазара на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи** (пазар 10 по препоръка 2003/311/ЕО), отчитайки постъпилите бележки от проведеното в края на 2008 г. обществено обсъждане на проекта на решение за определяне на пазарите на генериране, транзит и терминиране в определено местоположение на обществени фиксирани мрежи, комисията счете за необходимо да извърши по-задълбочен анализ на пазара на транзитни услуги. За целта беше събрана и анализирана допълнителна информация от предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения чрез фиксирана мрежа. С решение № 1440/10.12.2009 г. КРС прие проект на решение за определяне пазара на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи като неподлежащ на ex-ante регулиране и откри процедура по обществено обсъждане, съгласно чл. 151, ал. 2 от ЗЕС.

1.7. Наложени ценови ограничения на пазари на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа и обществено достъпни телефонни услуги в определено местоположение

Ценовите ограничения, наложени⁹ на „БТК” АД, в качеството му на предприятие със значително въздействие върху пазарите на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа и обществено достъпни телефонни услуги в определено местоположение, най-общо предвиждат определяне на:

- разходоориентирани цени за достъп и за повиквания в рамките на собствената мрежа, като предприятието има задължение за изменение на цените за повиквания в собствената мрежа в срокове, съответстващи на сроковете за намаляване на цените за генериране и терминиране на повиквания от/в определено местоположение на обществени телефонни мрежи;
- цени за повиквания към други фиксирани мрежи и за повиквания към мрежи от неподвижна радиослужба от типа „точка към много точки” симетрични (еднакви) с цените, прилагани за повиквания в собствената мрежа,
- ценови таван за повиквания към мобилни мрежи. Ценовият таван е дефиниран чрез формула, с която се вземат предвид цените за генериране в двоен сегмент на фиксираната мрежа на „БТК” АД и цените за терминиране в мобилните мрежи, съгласно графика за постепенно намаляване на цените на едро, преди и към момента на изменението на цените на дребно;

В изпълнение на наложените ценови ограничения, през м. юли 2009 г. „БТК” АД внесе ценово предложение, включващо:

- запазване на действащите цени за достъп (откриване на телефонен пост и месечен абонамент без включени минути) без изменение;
- запазване на действащите цени за повиквания в рамките на собствената си мрежа (селищни, междуселищни и международни повиквания) без изменение;
- промяна на структурата и цената за минута за повиквания към други фиксирани мрежи и към мрежи от неподвижната радиослужба от типа „точка към много точки”;
- намаление на цените за повиквания към мобилни мрежи, като предложените от предприятието цени са под нивото на ценовия таван, приложим за съответния период.

С Решение № 1236 от 01.10.2009 г. КРС се произнесе по предложените от „БТК” АД цени, като по отношение на цените за достъп за селищни и междуселищни повиквания в собствена мрежа, за повиквания към мобилни мрежи и за международни повиквания, реши, че съответстват на наложените на дружеството специфични задължения. По

⁹ Решение на КРС № 650 от 25.06.2009 г.

отношение цените за повиквания към други фиксирани мрежи и към мрежи от неподвижна радиослужба от типа „точка към много точки“ КРС посочи, че съгласно задълженията, произтичащи от Решение на КРС № 650/25.06.2009 г., цените за разговори към други фиксирани мрежи и към мрежи от неподвижната радиослужба от типа „точка към много точки“ следва да са симетрични (еднакви) с цените, прилагани за повиквания в собствената мрежа.

През месец юли 2009 г. „БТК“ АД предложи и три нови ценови пакета¹⁰, в които са комбинирани фиксирани, мобилни и интернет услуги, както и нов стандартен план¹¹, предназначени за домашни абонати. С Решение № 992/13.08.2009 г. КРС прие, че горепосочените план „Стандартен“ и ценови пакети са съобразени с наложените на дружеството специфични задължения, като задължи предприятието след изтичане на срок от шест месеца от стартиране на предоставянето на пакетите да представи информация за реализирания обем потребление и приходи по пакети.

До влизане в сила на Решение № 650/25.06.2009 г., КРС одобри с решение № 262/26.03.2009 г. изменение на цени и ценови условия за предоставяне на пакети „БТК Офис“ и „БТК Планета“, които се предлагат от „БТК“ АД на бизнес абонати. Предложените от дружеството изменения включват увеличаване на броя на включените минути и промяна в наименованието на ценови пакет „БТК Офис“, както и промяна в схемата за отстъпки за ценови пакет „БТК Планета“. Промяна в списъка на международните групи при предоставяне от „БТК“ АД на международни разговори беше одобрена с Решение на КРС № 937/06.08.2009 г., като дестинация Беларус (фиксирана мрежа) е преместена от първа във втора международна група.

Цени на пазарите на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа и обществено достъпни телефонни услуги в определено местоположение на конкурентните предприятия

Тъй като конкурентните на „БТК“ АД предприятия, не са определени като предприятия със значително въздействие на пазарите на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа и обществено достъпни телефонни услуги в определено местоположение, то цените за предлаганите на тези пазари услуги се определят съобразно търсенето и предлагането. Задълженията на конкурентните предприятия, произтичащи от ЗЕС, се отнасят до публикуване на цените на достъпни за потребителите места и в страниците им в интернет и до уведомяване на КРС за влизане в сила на нови цени или за изменение на действащи цени. Съгласно разпоредбите на ЗЕС срокът за това уведомяване е три дни. Като цяло конкурентните предприятия, представили през 2009 г. цени в КРС, прилагат по-ниски ценови равнища от тези, предлагани от историческото предприятие.

Цени за услугата „Избор на оператор“

В изпълнение на задълженията¹², наложени в качеството му на предприятие със значително въздействие върху пазарите на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа и обществено достъпни телефонни услуги в определено местоположение, „БТК“ АД предоставя на абонатите си възможност да избират оператора на преносната среда за осъществяване на селищни, междуселищни и международни разговори. Абонатите на „БТК“ АД, избрали конкурентни предприятия, заплащат за проведените разговори цени,

¹⁰ пакет „Фиксирана и мобилна телефонна услуга“ (Vivacom Duo), пакет „Фиксирана телефонна услуга и достъп до интернет“ (Vivacom Home) пакет „Фиксирана и мобилна телефонна услуга и достъп до интернет“ (Vivacom Trio)

¹¹ план „Стандартен“ - месечна цена от 12,00 лв. с ДДС

¹² http://www.crc.bg/files/_bg/CRC_Decision_650.pdf

обявени от съответното конкурентно предприятие¹³, които са по-ниски от цените на „БТК” АД за същите разговори.

Сравнение на цени на пазари на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа и обществено достъпни телефонни услуги в определено местоположение в България - ЕС

По-долу е направено сравнение на цените на фиксирана гласова телефонна услуга, прилагани от „БТК” АД, от конкурентните предприятия в България и от историческите предприятия в държавите-членки на ЕС за 2008 г. и 2009 г. Сравнението е направено при следните условия:

- за източник на данните е ползван 15-ти доклад на ЕК¹⁴;
- данните за България и за ЕС са към 01.10.2008 г. и 01.10.2009 г.;
- при съпоставянето на цените са използвани стойностите на три минутен селищен, три минутен междуселищен разговор и десет минутен международен разговор;
- цените за месечен абонамент и за 10 минутни международни разговори са в евро, а за три минутен селищен и междуселищен разговор са в евроцента;
- данните за „ОРБИТЕЛ” ЕАД, чиито пазарен дял е най-голям на база приходи след този на историческото предприятие, са възприети като представителни за конкурентните предприятия в България;
- сравнението на цените за месечен абонамент за домашни абонати е между ценовите равнища на „БТК” АД и средно претеглената цена за ЕС на историческите предприятия в държавите-членки, тъй като „ОРБИТЕЛ” ЕАД не предлага услугата на домашни абонати, а само на бизнес абонати;
- тъй като предприятията в България прилагат тарифиране на международните разговори, което не съответства на зоните за разстояние, използвани при тарифиране на международните разговори в страните-членки на ЕС, сравнението на тези цени може да се счита за условно;
- няма различия в стойността на десет минутен международен разговор в България за различните часови зони, тъй като нито „БТК” АД, нито конкурентните предприятия прилагат диференцирани цени за различните часове на деня при провеждане на международни разговори.

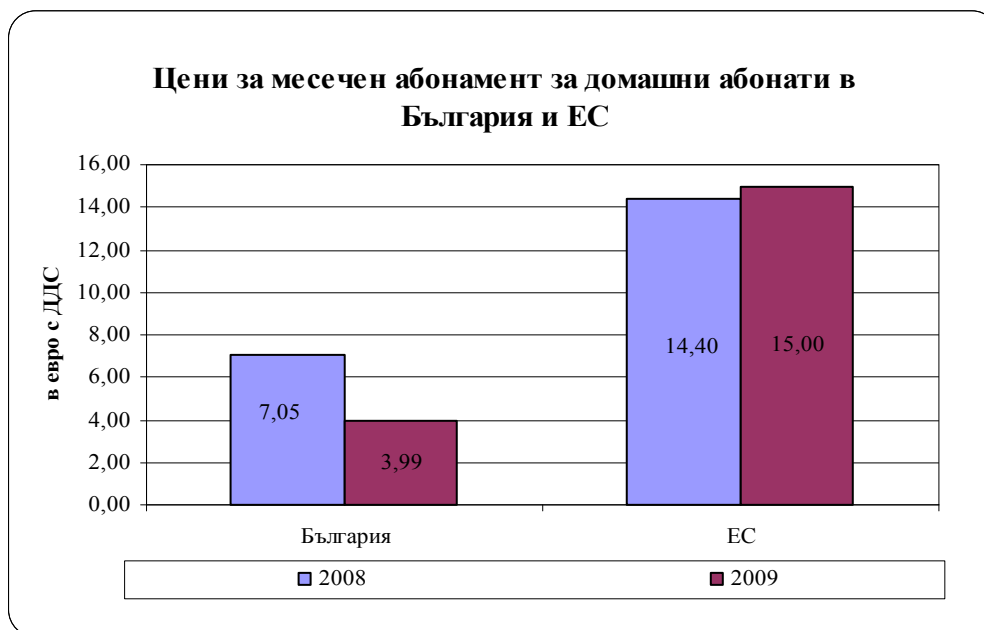
Сравнение¹⁵ на цените за месечен абонамент

На фиг. 25 и на фиг. 26 са представени сравненията на цените за месечен абонамент за домашни и за бизнес абонати на „БТК” АД в България и на историческите предприятия в държавите-членки на ЕС за 2008 г. и за 2009 г.

¹³ Цените се отнасят до междуселищни и международни разговори на конкурентните предприятия и не се регулират. Те варират в зависимост от избраното предприятие, а за международните разговори – и в зависимост от избраната дестинация.

¹⁴ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

¹⁵ За домашните абонати цената включва ДДС, а за бизнес абонатите цената е представена без ДДС.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 25

От горната фигура е видно, че по отношение на цената за месечен абонамент за домашни абонати е налице рязък спад през 2009 г. спрямо 2008 г. Това обаче се дължи на промяната на плана, използван от ЕК при сравнението. За 2008 г. е използван план „Стандартен” – 13,80 лева с ДДС, а за 2009 г. план „Минимум” – 7,80 лева с ДДС. Пак поради тази причина нараства и разликата между цената за месечен абонамент за домашни абонати в България и средната в ЕС

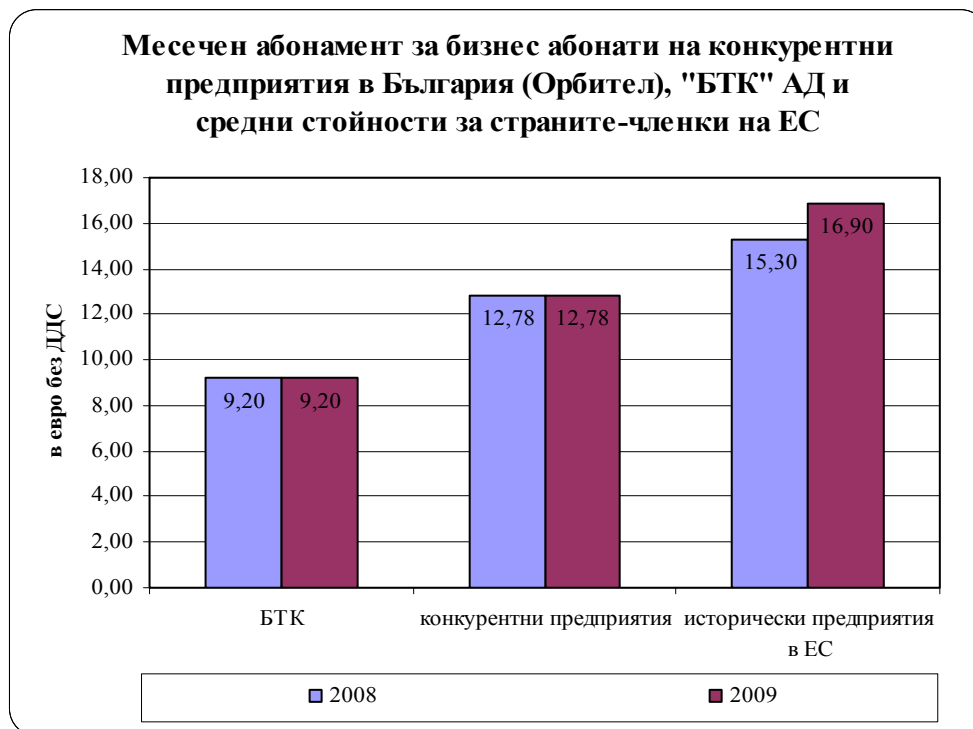

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 26

Цената за месечен абонамент за бизнес абонати се запазва на нивото от 2008 г. и е с около 45% по-ниска от средната за ЕС.

Сравнението между цените за месечен абонамент за бизнес абонати на конкурентните предприятия в България („ОРБИТЕЛ” ЕАД), цените на „БТК” АД и средната цена за ЕС е представено в долната фигура.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report), данни на КРС

Фиг. 27

Видно от графиката цената за месечен абонамент за бизнес абонати на „ОРБИТЕЛ” ЕАД се запазва на същото ниво през 2009 г., като тя е с 38,89% по-висока спрямо цената на „БТК” АД, но с 24,36% по-ниска от средната в ЕС.

Сравнение¹⁶ на цени за разговори

Селищни и междуселищни разговори

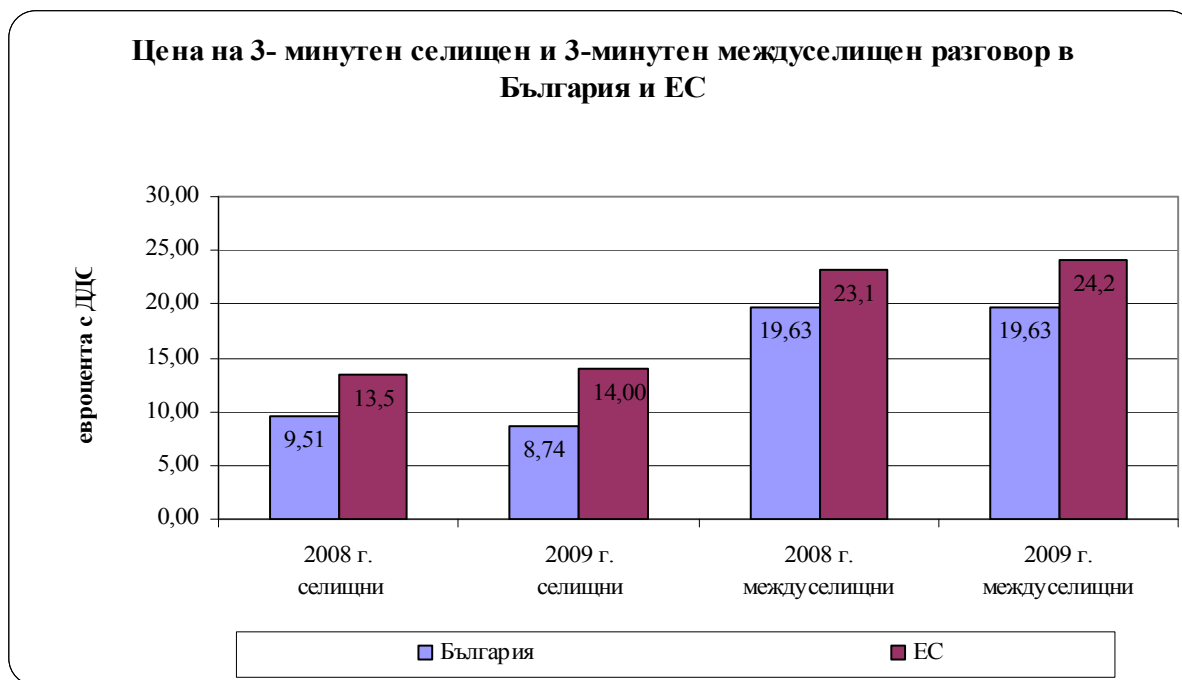
При сравнението на стойността на три минутен разговор са ползвани цените за разговори, прилагани от историческите предприятия в Общността и следните съответствия:

- стойността на три минутен разговор за ЕС на разстояние 3 км съответства на стойността на три минутен селищен разговор на „БТК” АД;
- стойността на три минутен разговор за ЕС на разстояние 200 км съответства на стойността на три минутен междуселищен разговор на „БТК” АД;

¹⁶ Сравнени са цените по данни от 15-ти доклад на ЕК (Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market (15th Report) на „БТК” АД и конкурентните предприятия („Орбител” ЕАД) по данни на КРС със средната цена за държавите-членки на ЕС, претеглена с населението

- сравнението на три минутен селищни и междуселищни разговори за „БТК” АД и за ЕС се отнасят за часове на силен трафик.

На фиг. 28 е представена динамиката на цените на три минутен селищен и три минутен междуселищен разговор, предлагани от „БТК” АД и от историческите предприятия в ЕС за периода 2008 – 2009 г.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 28

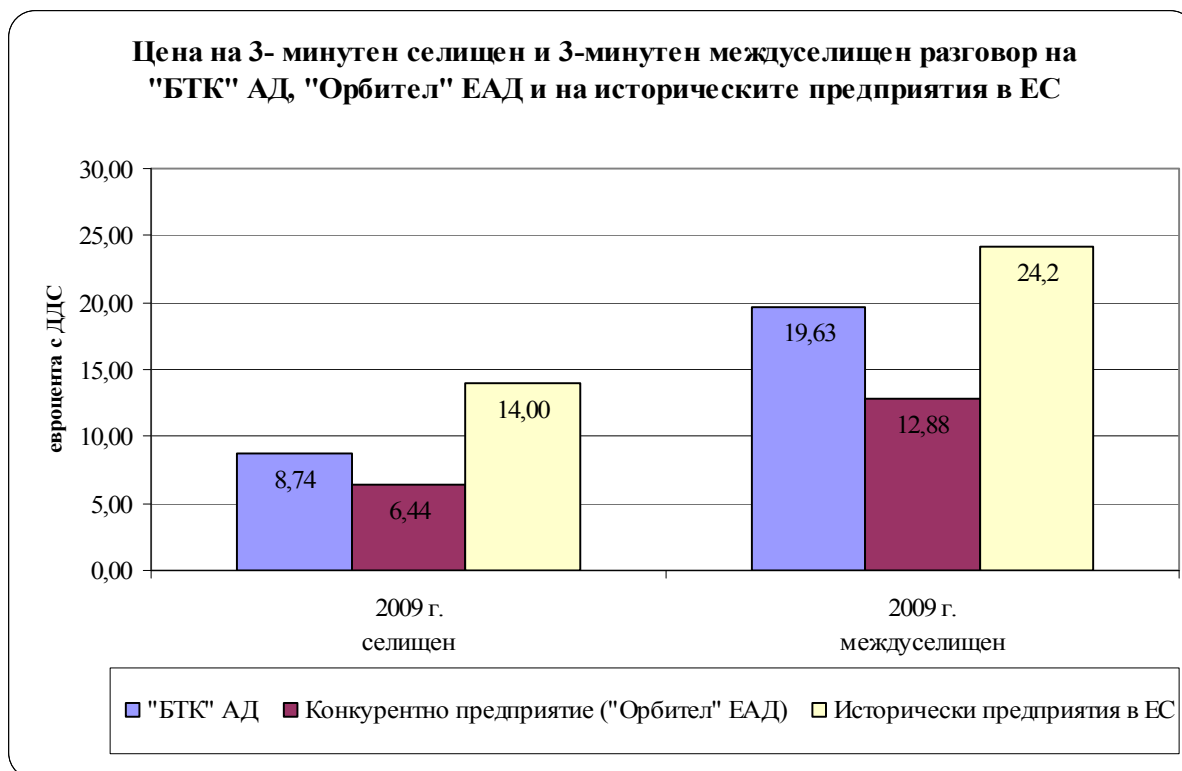
Видно от графиката, цената за селищен разговор в България на „БТК” АД се е понижила с около 8% през 2009 г., докато за междуселищен разговор няма промяна спрямо 2008 г. За същия период средно претеглените цени за три минутен селищен и три минутен междуселищен разговор в Общността се променят, като за селищен нараства с 3,7%, а междуселищния увеличението е 4,76%.

Спрямо цената на три минутен разговор в Общността през 2009 г. цената на „БТК” АД е по-ниска съответно с 37,57% при селищен и с 18,87% при междуселищен разговор.

Сравнение на цените за три минутен селищен и три минутен междуселищен разговор през 2009 г. в България („БТК” АД и конкурентните предприятия¹⁷) и в Общността (исторически предприятия).

На следващата графика са съпоставени цените за три минутни селищни и междуселищни разговори на „БТК” АД, „ОРБИТЕЛ” ЕАД и средната цена на историческите предприятия в ЕС.

¹⁷ При сравнението е използвана цена на разговор на бизнес абонат на „Орбител” ЕАД, ползващ „Стандартен” план.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

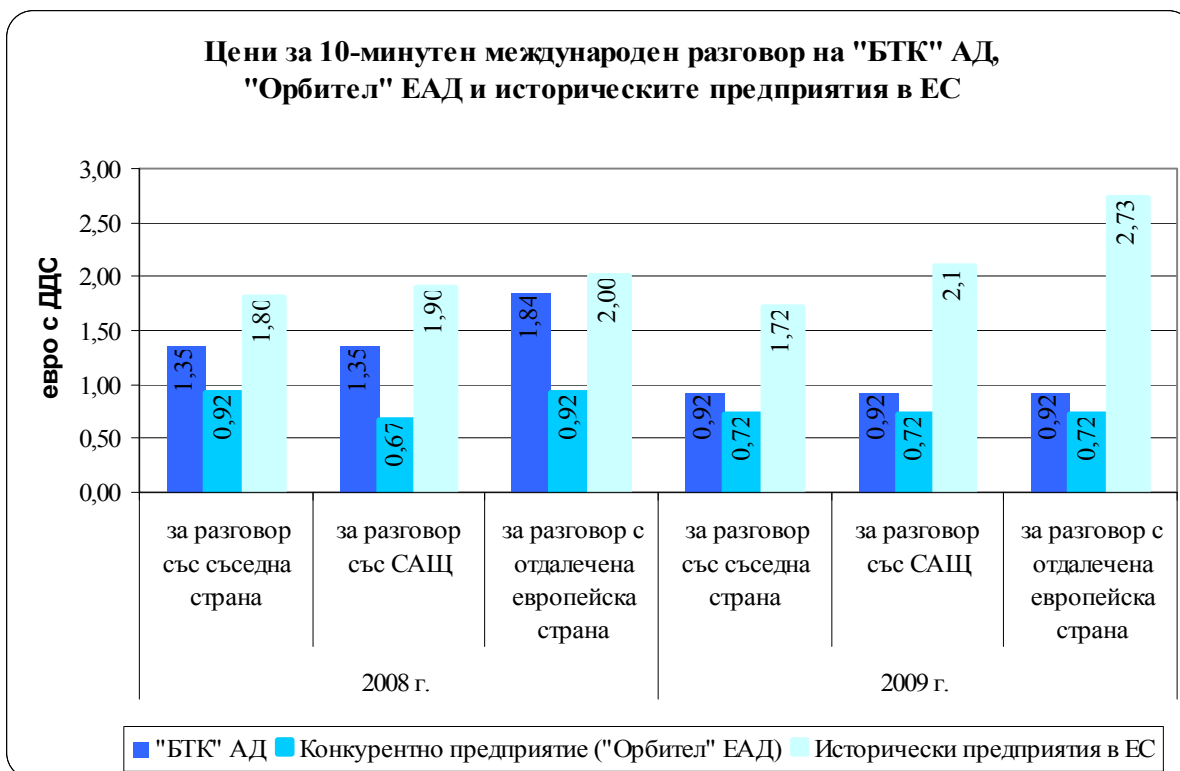
Фиг. 29

От данните е видно, че през 2009 г. „ОРБИТЕЛ” ЕАД поддържа най-ниска цена за селищни и междуселищни разговори. Три минутен селищен разговор в мрежата на „БТК” АД струва с 32,28% повече, отколкото същият разговор в мрежата на конкурентните предприятия. Почти същата е и разликата в цената на три минутен междуселищен разговор в мрежата на „БТК” АД, цената на който е с 34,38% по-висока от цената на конкурентните предприятия.

Сравнение на цените на десет минутен международен разговор в България (БТК и конкурентни предприятия) и в Общността¹⁸.

На фиг. 30 са представени стойностите на десет минутен международен разговор към съседна страна, отдалечена европейска държава и САЩ, проведен от абонати на „БТК” АД и на конкурентното предприятие в България, както и средните стойности за такъв разговор на историческите предприятия в ЕС.

¹⁸ При това сравнение са използвани средната стойност на международен разговор на историческите предприятия в ЕС по данни от 15-ти Доклад на ЕК (Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market (15th Report) и на „БТК” АД и „Орбител” ЕАД по данни на КРС.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 30

Сравнението показва, че и „БТК“ АД, и „ОРБИТЕЛ“ ЕАД предлагат по-ниски цени за международни разговори в сравнение с цените в ЕС. Видно от цените, публикувани в 15-и Доклад на ЕК¹⁹ през 2009 г., и при двете предприятия стойността на десетминутен разговор е еднаква, независимо от отдалечеността на страните, използвани при сравнението, като цената на „ОРБИТЕЛ“ ЕАД е 21,74% по-ниска от цената на „БТК“ АД.

2. Мобилни клетъчни мрежи и услуги

2.1. Участници на пазара

Към края на 2009 г. на пазара на мобилни мрежи и услуги в България търговска дейност осъществяват три предприятия – „Мобилтел“ ЕАД, „Космо България Мобайл“ ЕАД и „БТК“ АД.

2.2. Инфраструктура на мобилните клетъчни мрежи

В таблицата по-долу е представена информацията относно развитието в покритието на мобилни мрежи към 31.12.2009 г.

¹⁹ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Таблица № 2

предприятие / показател	„Мобилтел” ЕАД		„Космо България Мобайл” ЕАД		„БТК” АД	
	GSM	UMTS	GSM	UMTS	GSM	UMTS
покрытие по территория	99,04%	19,41%	99,06%	47,02%	95,91%	16,72%
покрытие по население	99,92%	69,19%	99,97%	82,05%	99,73%	54,32%

Източник: Данни, подадени в КРС

Към края на 2009 г. отново „Космо България Мобайл” ЕАД е предприятието с най-голямо UMTS покритие на мрежата по територия и по население - съответно 47,02% и 82,05%, което представлява увеличение спрямо 2008 г. съответно с около 8 и 6 процентни пункта. Впечатление прави, че за едногодишен период се наблюдава и значително нарастване на този показател и за другите две предприятия – за „Мобилтел” ЕАД, съответно със 7 и 8 процентни пункта, а за „БТК” АД с около 13 и 11 пункта.

2.3. Развитие на пазара на мобилни телефонни услуги

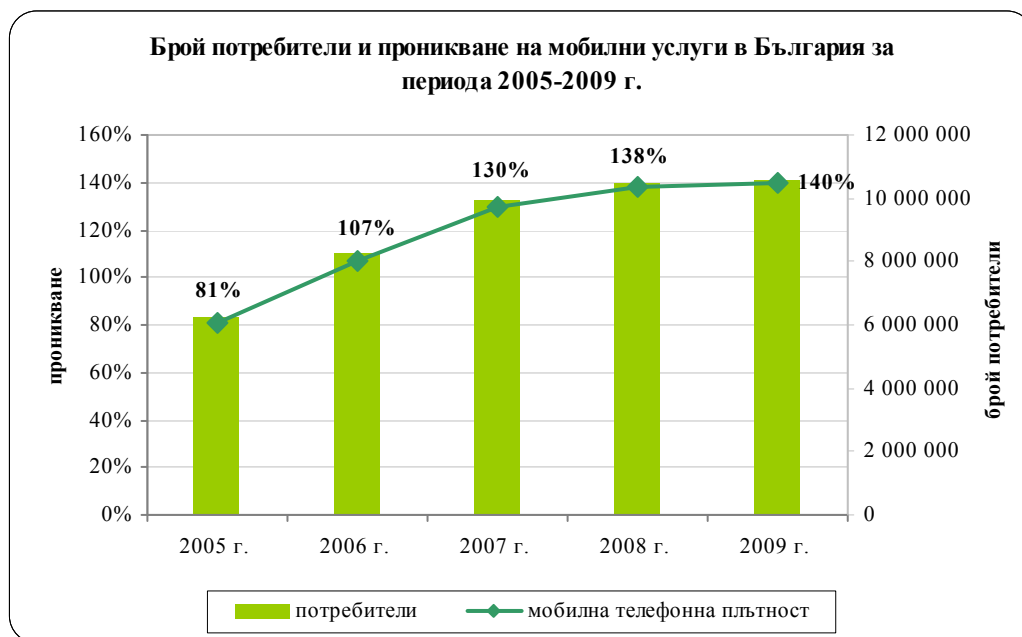
Динамика и развитие на пазара

Сегментът на мобилни мрежи и услуги в България за поредна година е лидер в общия обем на пазара и продължава да се развива динамично в условията на интензивна конкуренция и насищане на пазара.

Общите приходи от предоставяне на мобилни услуги бележат за първа година спад: за едногодишен период те са намалели с 3,7%, като към края на 2009 г. възлизат на 2,15 млрд. лв. (64,6% от общия обем на пазара на електронни съобщения у нас).

Абонатите на мобилни услуги са се увеличили с 0,7% спрямо края на 2008 г., което е с около 5 процентни пункта по-малко спрямо нарастването за 2008 г. към 2007 г., като общият им брой достигна 10 575 700²⁰ в края на годината. Намаляващият темп на растеж на броя потребители, както и достигната значителна степен на проникване на мобилни услуги на пазара, са ясен знак за високата степен на насищане на пазара и навлизането му на етапа на зрялост в рамките на продуктивния жизнен цикъл.

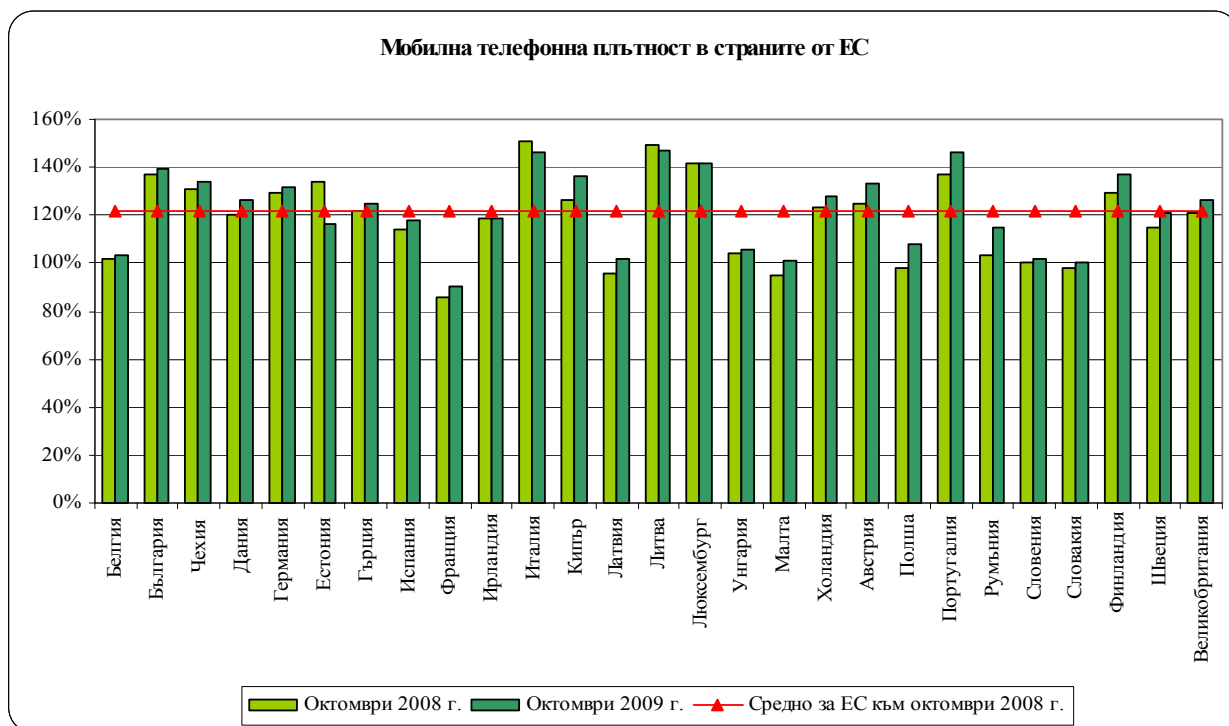
²⁰ Включва брой активни абонати по договор и брой активирани предплатени карти (при срок на валидност 12 месеца)

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 31

Проникването на мобилни услуги се е увеличило с два процентни пункта за едногодишен период, като към края на 2009 г. този показател достига 140% от населението на страната, което означава, че броят на потребителите, използващи повече от една SIM карта, продължава да нараства. По показателя „мобилна телефонна плътност“ България вече изпреварва голяма част от държавите-членки на ЕС (фиг. 32).

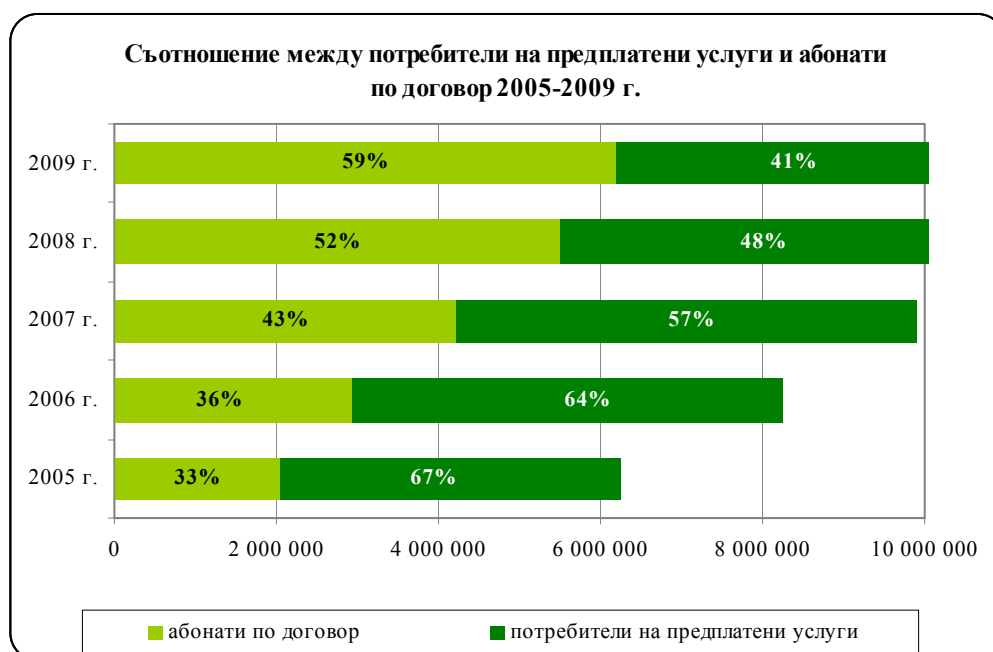
Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 32

Следва да се има предвид, че влияние върху стойността на показателя „проникване на мобилни услуги” оказва начинът на отчитане на предплатени карти като активни потребители – в някои страни от ЕС за активни абонати се считат тези, осъществили повикване или изпратили SMS през последните 6 или 9 месеца, в други този срок е едва 3 месеца²¹. В България мобилните предприятия отчитат като активни всички потребители на предплатени услуги, закупили SIM карта и осъществили презареждане на кредит за ползване на услугите поне веднъж на всеки 12 месеца, което е един сравнително дълъг период спрямо страните от ЕС.

Съотношение между потребители на предплатени услуги и абонати по договор

Към края на 2009 г., видно от графиката, абонатите по договор в България са отново повече от тези на потребителите на предплатени услуги (59/41). Към края на 2009 г. вече 45% от активираните през годината нови абонати са по договор, докато през 2008 г. те са били около 43%.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 33

Средно за ЕС съотношението между абонатите по договор и потребителите на предплатени услуги към октомври 2009 г. е 45/55, като силно варира по държави - в Италия и Малта например над 82% от всички мобилни абонати използват предплатени карти, докато във Финландия делът на предплатените потребители е едва 10%.²²

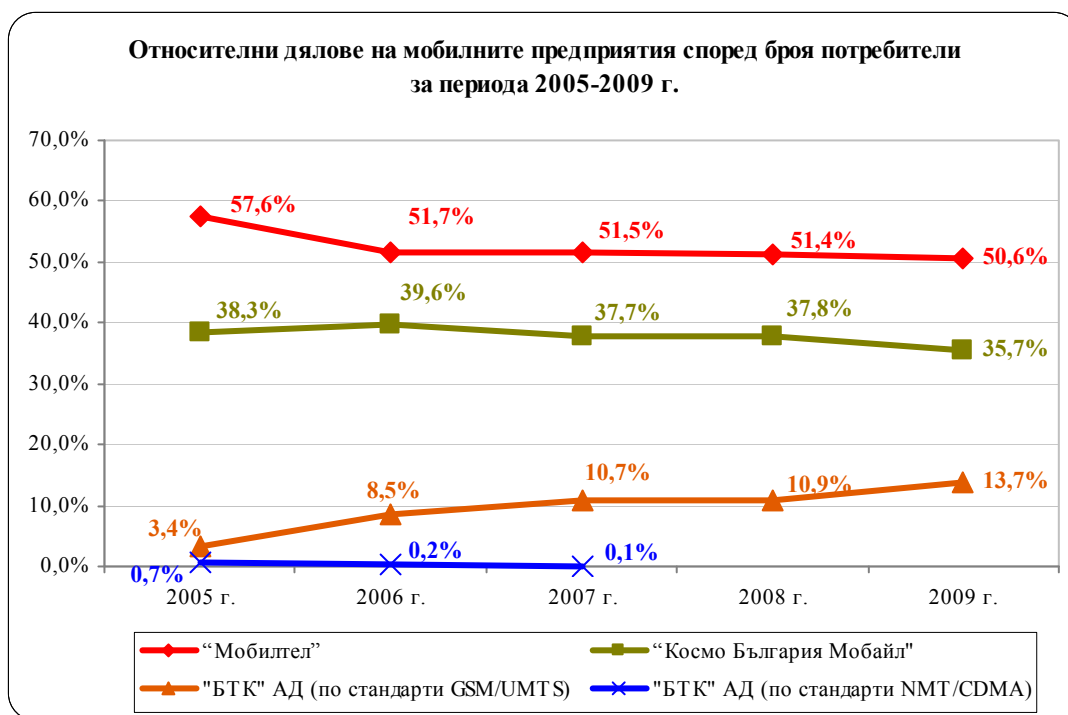
Относителни дялове

Изменението на относителните дялове на предприятията, изчислени както според броя на абонатите, така и според приходите от предоставяне на гласова телефония и други

²¹ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

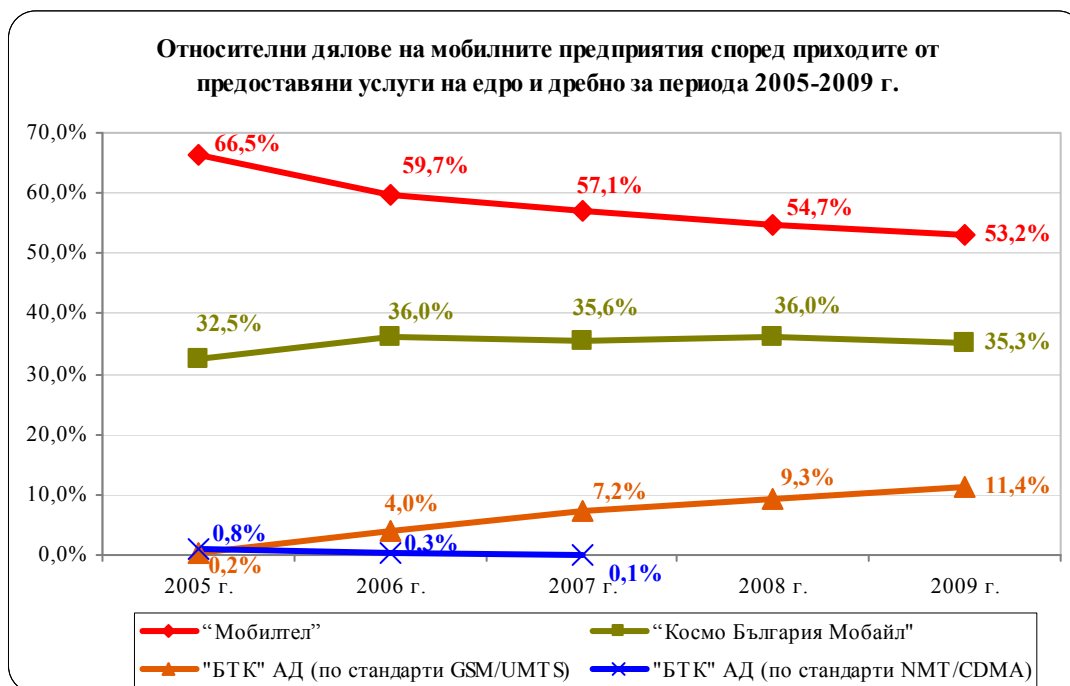
²² Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

услуги посредством мобилните им мрежи за периода 2005-2009 г., са представени на фиг. 34 и фиг. 35.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 34

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 35

При разглеждане на относителните дялове, изчислени според броя на абонатите, прави впечатление, че дялът на „БТК” АД нараства за едногодишен период с почти 3 процентни пункта, което е най-вече за сметка на този на „Космо България Мобайл” ЕАД.

При относителните дялове на база приходи се наблюдава преразпределение на паричните постъпления от предоставяне на мобилни мрежи и/или услуги. В рамките на една година пазарният дял на най-голямото предприятие намалява с 1,5 процентни пункта, а този на второто - „Космо България Мобайл” ЕАД с около 1 пункт. Същевременно, относителният дял на „БТК” АД се е увеличил спрямо предходната година.

Предприятия със значително въздействие върху пазара

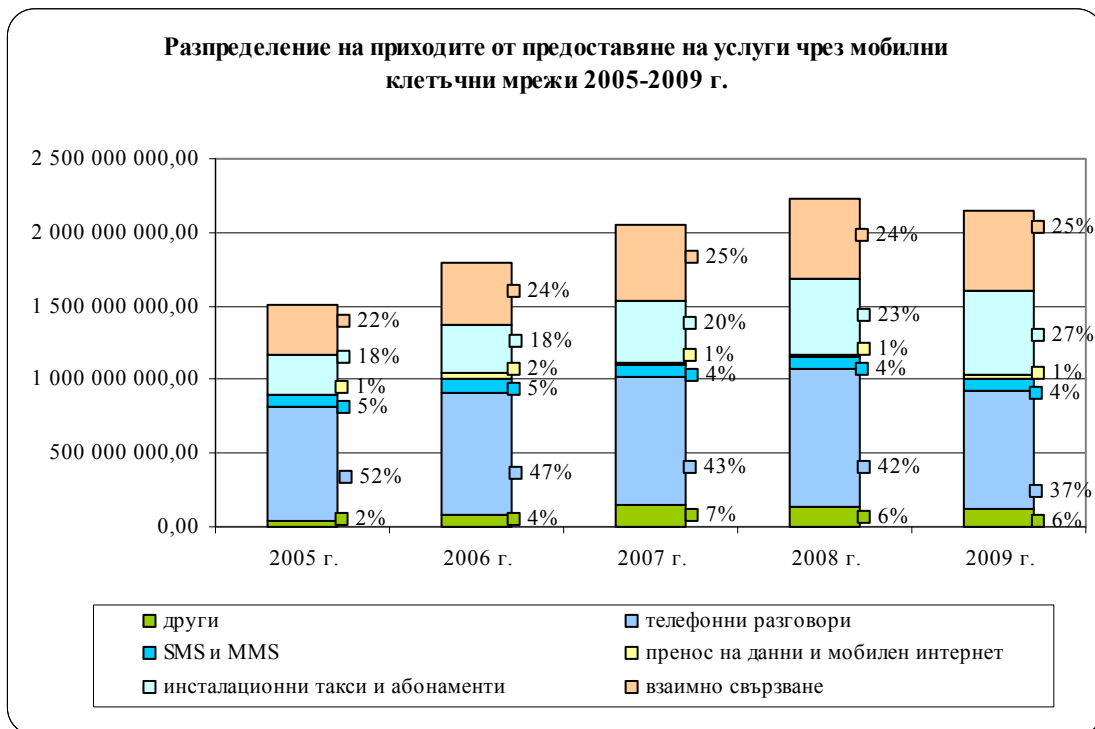
С решение № 236/17.03.2009 г. КРС окончателно одобри анализа на пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи, с което определи „Мобилтел” ЕАД, „Космо България Мобайл” ЕАД и „БТК” АД²³ за предприятия със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на гласови повиквания в собствените им мобилни мрежи по стандарт GSM и UMTS, като за „БТК” АД това се отнася и за собствената му мобилна мрежа по стандарт NMT и/или CDMA. Предвид установените конкурентни проблеми, КРС наложи на горепосочените предприятия задължения за поетапно намаляване на цените на едро за терминиране в индивидуални мобилни мрежи и прилагане на симетрични цени за терминиране на трафик от фиксирана към мобилна мрежа и от мобилна към мобилна мрежа, както и налагане на ценови ограничения върху цените за терминиране посредством сравнение (benchmarking).

2.4. Услуги

Разпределение на приходите от услуги, предоставяни чрез мобилни мрежи

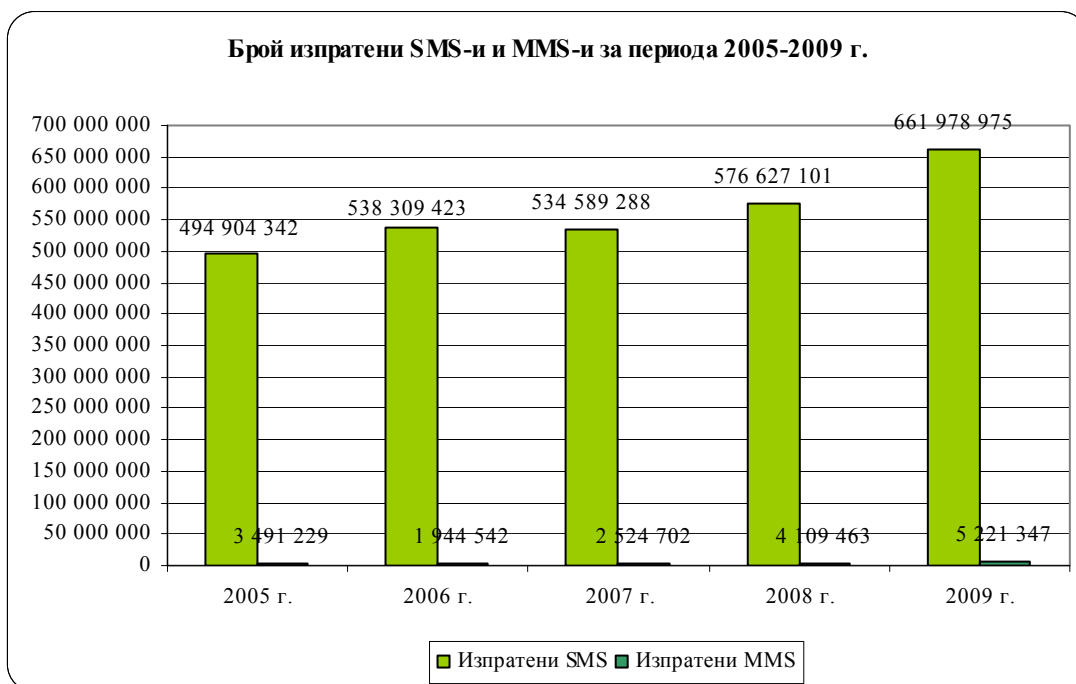
Основен източник на приходи за предприятията остава гласовата телефония, която формира около 37% от общата сума на приходите от мобилни услуги. Реално дялът на гласовите услуги е още по-висок, предвид факта, че приходите от включените в тарифните планове минути за разговори са отчетени като приходи от месечен абонамент – през 2009 г. тези приходи са нараснали с 4 процентни пункта и представляват 27% от общите приходи. Дялът на услугите за пренос на данни през мобилна мрежа, както и на услугите за кратки текстови и мултимедийни съобщения (SMS и MMS) остава непроменен през 2009 г. – общо те генерират само 5% от приходите на мобилните предприятия. (фиг. 36).

²³ От 10.09.2009 г. „БТК” АД оперира на пазарите на фиксирани и мобилни телефонни услуги под общата търговска марка Vivacom

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 36

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 37

През 2009 г. общият брой на изпратени мултимедийни съобщения (MMS) се е увеличил с 27% спрямо 2008 г., а изпратените кратки текстови съобщения (SMS) са с 15% повече спрямо предходната година.

Нови услуги, въведени от мобилните предприятия през 2009 г.

По данни от въпросниците за отчет на дейността през 2009 г. само „Мобилтел” ЕАД е въвело нови услуги през текущата година, докато другите две предприятия са декларирали, че не са предоставяли нови за потребителите си услуги. Нововъведените от най-голямото предприятие услуги са: М-Тел Навигатор, детайлна справка за потребители на предплатени услуги, плащане на глоби към КАТ, keycontrol, nokia messaging и music unlimited.

Една от тенденциите, която се наблюдаваше и през 2009 г. е, че мобилните предприятия продължиха да залагат на конвергентни и/или пакетни услуги, които обединяват мобилна и фиксирана комуникация и/или достъп до интернет. Броят на абонатите на този тип услуги, при които една от услугите е мобилна гласова услуга, се е увеличил за едногодишен период с почти 6 пъти, като възлизат на около 1,3% от общи брой абонати на мобилни услуги.

Намерения за въвеждане на нови услуги през 2010 г.

Мобилните предприятия продължават да обновяват портфолиото си и да добавят нови услуги в допълнение към мобилната телефония. Очаква се през 2010 г. някои от предприятията да навлязат на нови сегменти от пазара като например кабелна телевизия и фиксиран интернет. Като тенденция се очертава предоставянето на съвместни услуги в партньорство с други предприятия – интернет доставчици, доставчици на телевизионни услуги и съдържание.

2.5. Цени и ценова политика

Ценови кошници за потребление на мобилни услуги

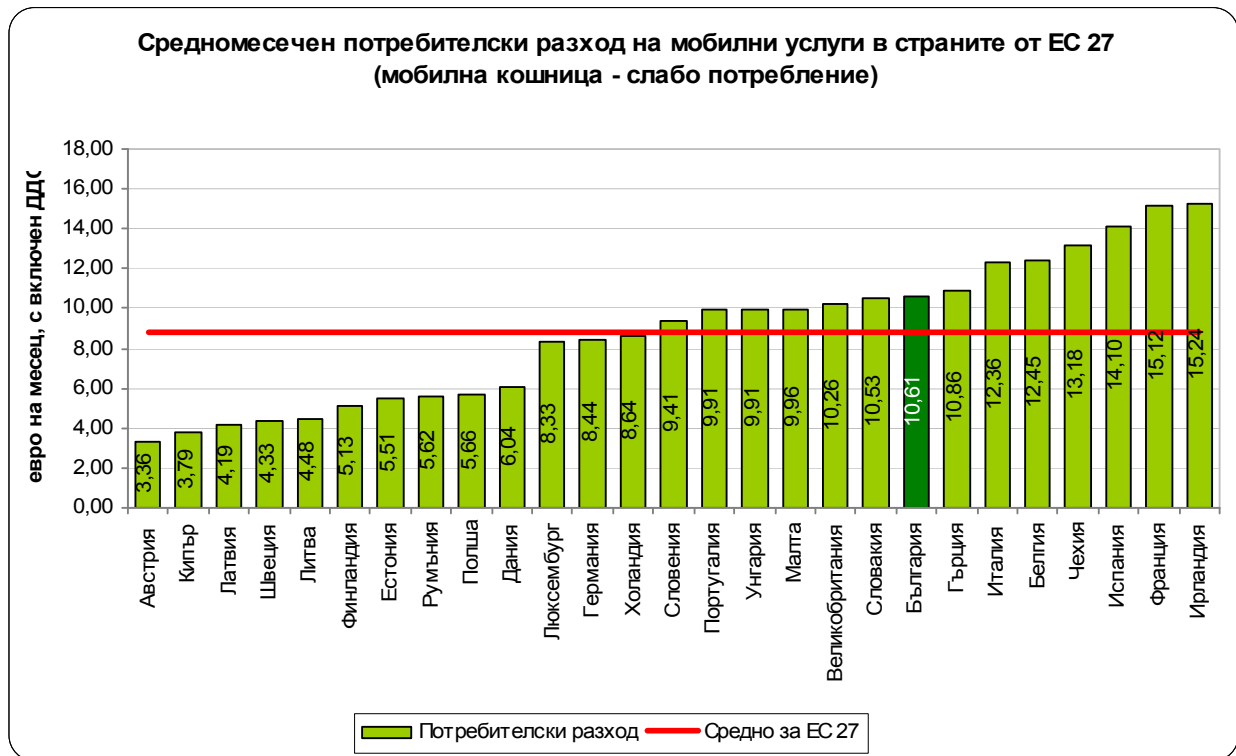
На графиките по-долу са представени потребителските разходи за мобилни услуги в България и в останалите държави-членки на ЕС към 01.10.2009 г., изчислени въз основа на трите ревизирани в началото на 2006 г. мобилни кошници на Организацията за икономическо развитие и сътрудничество (ОИСП) - за слабо, средно и силно потребление. Представените средномесечни потребителски разходи са в евро и са изчислени на базата на инсталационна такса, цената на месечния абонамент, цените за минута разговор и цените на SMS и MMS съобщения, съответстващи на разгледания тарифен план. Всяка от кошниците съдържа установена от ОИСП усреднена схема на потребление, включваща следните елементи:

- кошница за слабо потребление: съдържа 33 кратки текстови съобщения и 30 изходящи обаждания на месец, като 22% от обажданията са към фиксирани телефонни линии, 70% - към мобилни телефони (48% за разговори в същата мобилна мрежа и 22% към други мобилни мрежи) и 8% - за гласова поща;
- кошница за средно потребление: съдържа 50 кратки текстови съобщения и 65 изходящи обаждания на месец, като 21% от обажданията са към фиксирани телефонни линии, 72% - към мобилни телефони (48% за разговори в същата мобилна мрежа и 24% към други мобилни мрежи) и 7% - за гласова поща;
- кошница за силно потребление: съдържа 55 кратки текстови съобщения и 140 изходящи обаждания на месец, като 20% от обажданията са към фиксирани телефонни линии, 73% - към мобилни телефони (47% за разговори в същата мобилна мрежа и 26% към други мобилни мрежи) и 7% - за гласова поща.

Всяка от кошниците е със специфично разпределение на разговорите в часовете на силен и слаб трафик, както и с различна продължителност на разговорите.

За изчисляване равнището на разходите в отделните държави са използвани тарифните планове на двете най-големи предприятия (на база брой абонати) във всяка страна, като се изключват всички промоционални програми. Графиките за всяко от нивата на потребление представят най-изгодния вариант (тарифен план с най-ниски разходи при заложената схема на потребление) за всяка държава, включително България.

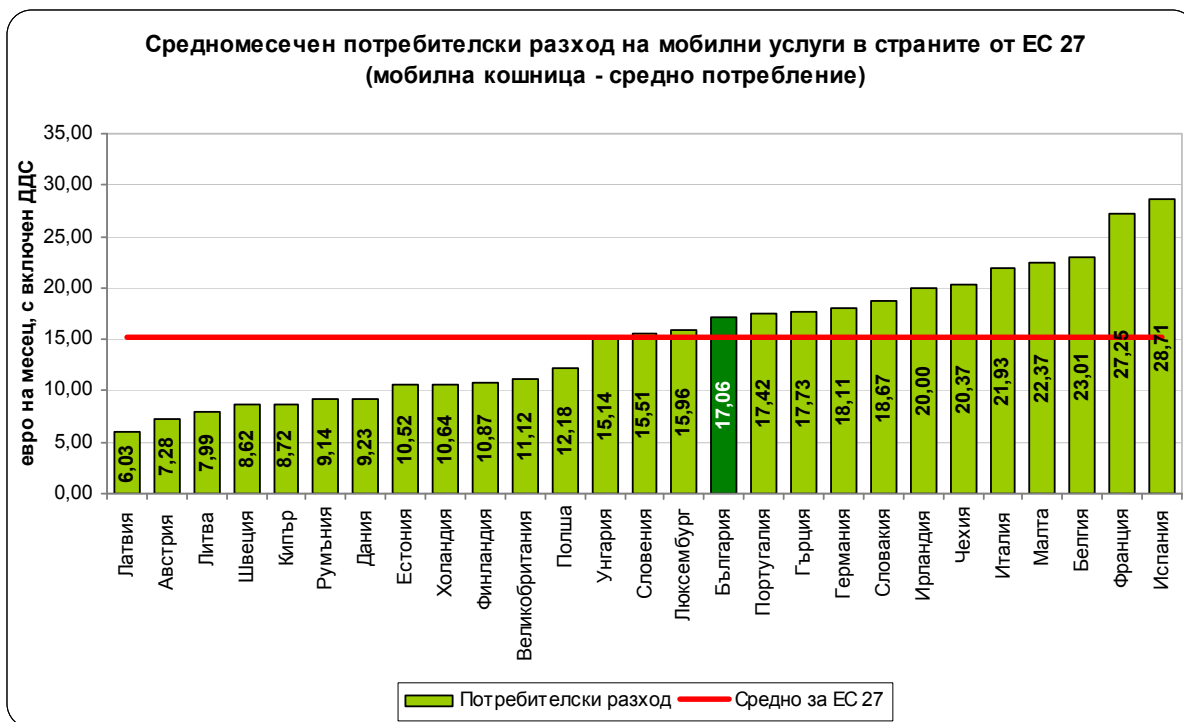
Пълното описание на кошниците може да бъде намерено на интернет страницата на *Teligen Ltd*²⁴.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

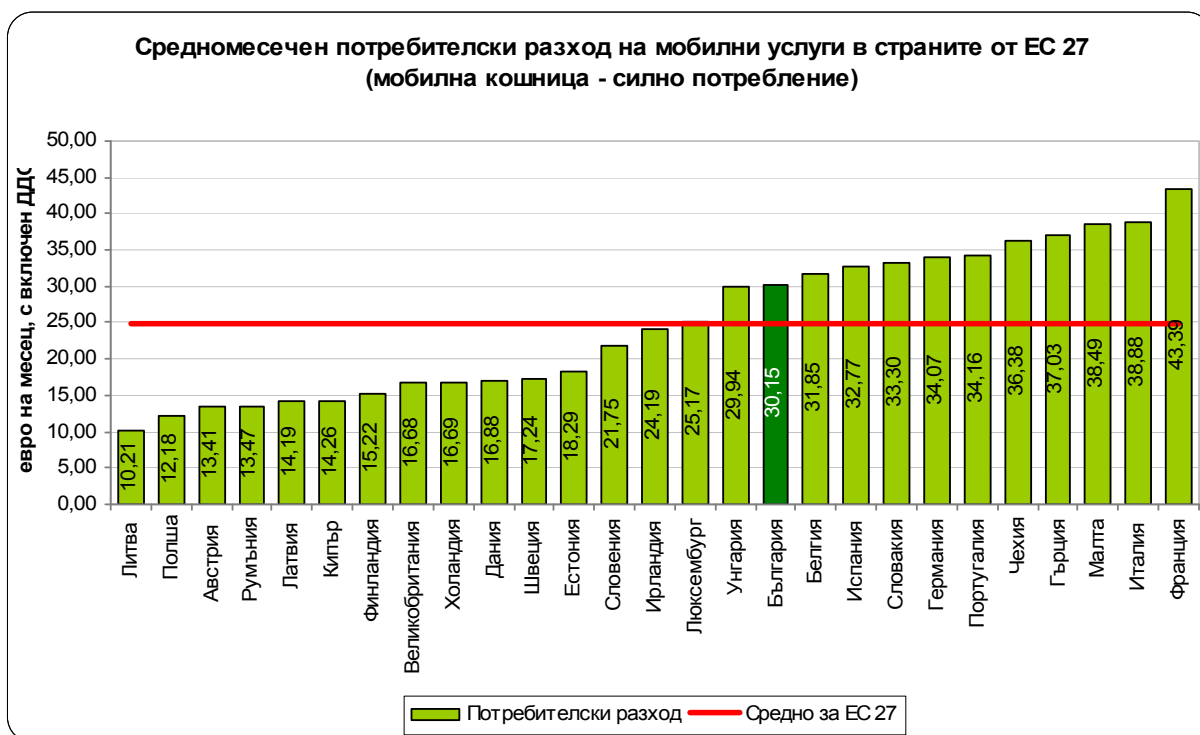
Фиг. 38

²⁴ <http://www.teligen.com/publications/oecd.pdf>

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 39

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 40

От фигурите по-горе е видно, че средномесечния потребителски разход за мобилни услуги, изчислен чрез трите типа кошници в България е с около 20% над

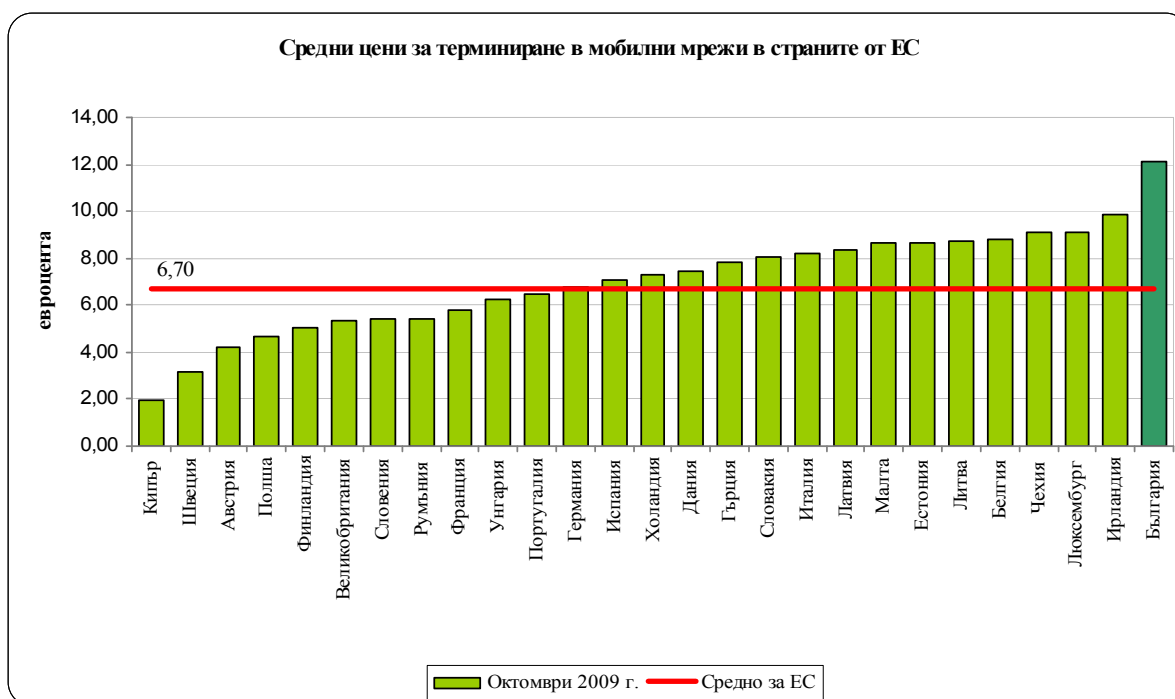
средноевропейското ниво. За сравнение, през изминалата година средномесечният разход, изчислен чрез кошницата за слабо потребление, бе под средното за държавите-членки на ЕС, възлизайки на 11,43 евро, докато при другите два типа кошници бе над средното за ЕС - съответно със 7% и 13%.

По данни от проучване²⁵ на агенцията за маркетингови проучвания „Алфа рисърч“ ООД, почти половината (48,9%) от абонатите на мобилните предприятия имат средномесечен разход за мобилни услуги до 20 лв. (около 10,3 евро), а 36,4% от 21 лв. до 50 лв. От това може да се съди, че въпреки че при изчисляването на потребителския разход са използвани усреднени равнища на потребление за страните от ОИСР, които не отчитат специфичното потребление в България, то най-подходящи за сравнение са кошниците за слабо и средно потребление.

Следва да се отбележи, че мобилните предприятия у нас предлагат на крайния потребител множество промоции, свързани с отстъпки от месечните такси за определени планове, включване на допълнителни минути за изходящи разговори и др., което води съответно до намаляване на така представения средномесечен потребителски разход.

Цени за терминиране на трафик в мрежите на мобилните предприятия

На следващата графика е представено сравнение на цените за терминиране в индивидуални мобилни мрежи в държавите-членки на ЕС, актуални към октомври 2009 г.

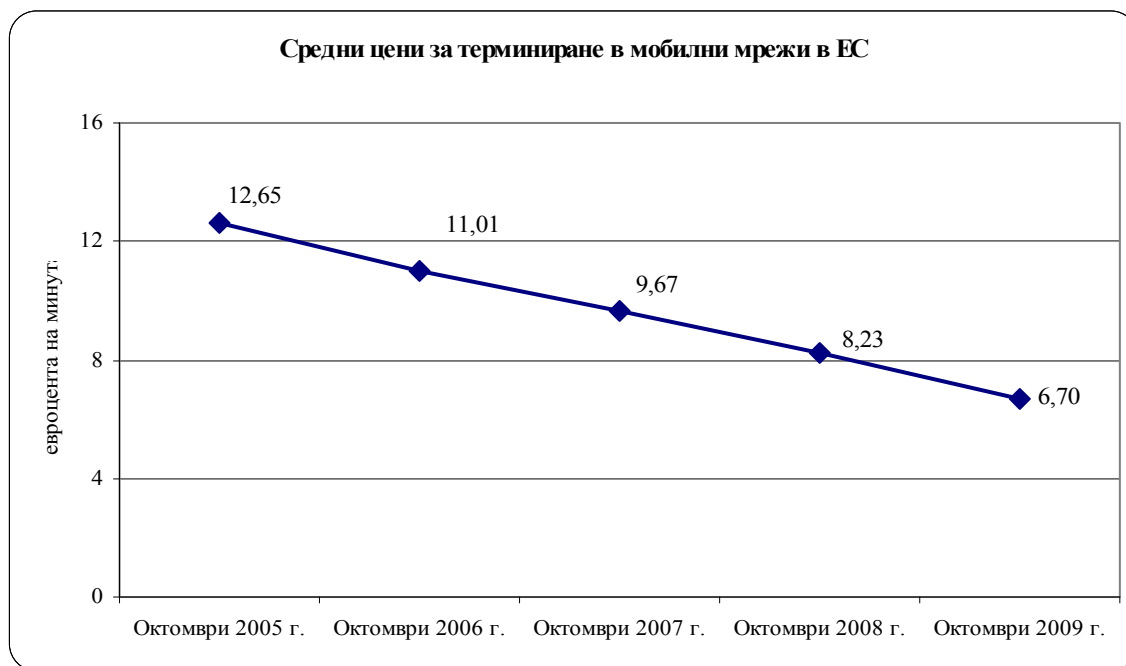

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 41

Видно от графиката към октомври 2009 г. България е страната с най-високи цени за терминиране на повиквания в мобилни мрежи, въпреки че за едногодишен период са намалели с около 24%.

²⁵ Проучване на „Алфа рисърч“ – „Мобилни комуникации“, публикувано на 21.06.2010 г. (http://www.aresearch.org/bg/mobile_communications.html)

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 42

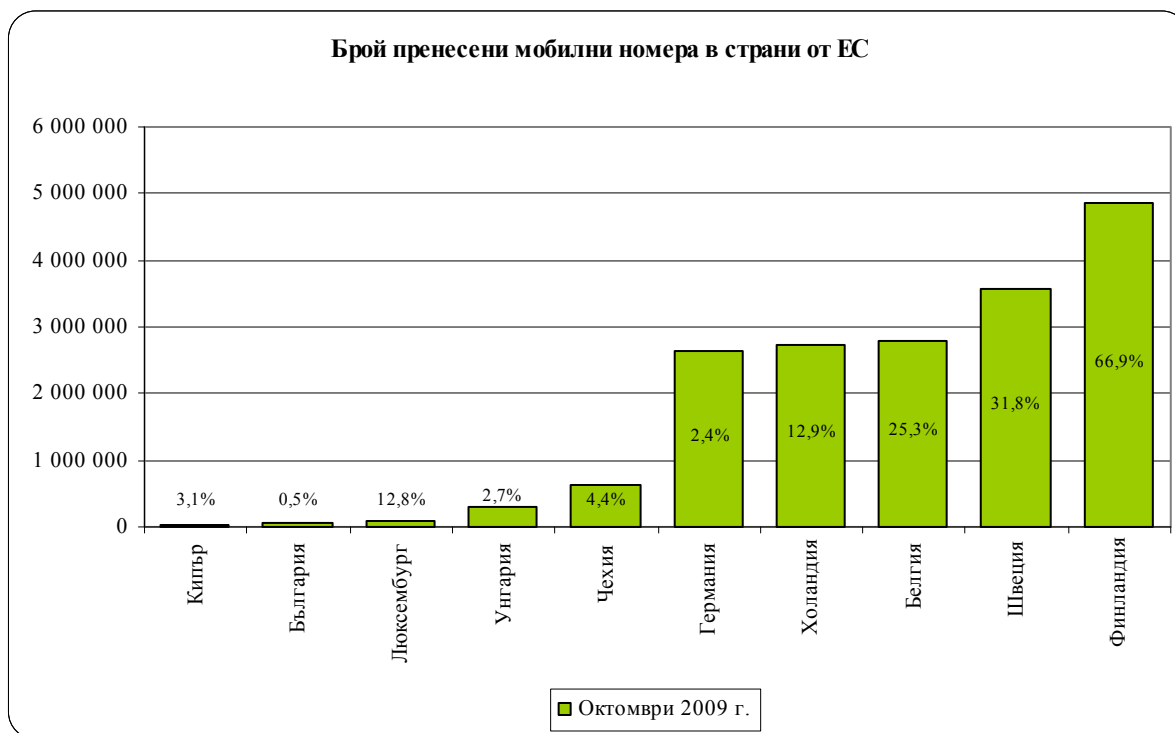
На графиката по-горе се вижда, че средните цени за терминиране в мобилните мрежи в страните от ЕС (включени са данни за България и Румъния от 2007 г.) към октомври 2009 г. са с 18,5% по-ниски от октомври 2008 г.

Съгласно цитираното в т. 2.3. Решение № 236/17.03.2009 г. на КРС, от 01.01.2010 г. цените за терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи в страната следва да намалее спрямо наложените към 01.04.2009 г. съответно с 22% и 21% в часове на силен и слаб трафик.

Перспективи за развитие

Бъдещото развитие на сегмента на мобилни мрежи и услуги в много по-голяма степен ще е насочено към преразпределение на настоящите абонати и в по-незначителна степен към привличане на нови (при това по-слабо платежоспособни и следователно не толкова привлекателни потребители).

От въвеждането на услугата „преносимост на номерата“ (април 2008 г.) до края на 2009 г. са пренесени 55 830 номера между предприятията, предоставящи мобилни услуги в страната, но все още те представляват много малка част от общия брой на абонатите на мобилни услуги - около 0,5%.

Източник: По данни от Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 43

На фиг. 43 са посочени броя на пренесените номера само в някои от държавите-членки на ЕС, тъй като за другите страни в цитирания доклад е посочен броя на транзакциите. Видно от графиката, най-голям е броят на пренесените номера във Финландия, Швеция, Белгия, Холандия и Германия, но като процент от общия брой абонати на мобилни услуги, във всяка от тези страни, делът им силно варира – Финландия (66,9%), докато в Германия е едва 2,4%, въпреки че е една от страните с най-много пренесени номера.

3. Цени за взаимно свързване, необвързан и специфичен достъп и за съвместно ползване

3.1. Цени за взаимно свързване, относими към пазарите на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи²⁶

В съответствие с Решение на КРС № 237/17.03.2009 г. и в резултат от извършен анализ на съответните пазари на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, КРС продължи действието на наложеното на „БТК” АД, в качеството му на предприятие със значително въздействие на горепосочените пазари, задължение за определяне на разходоориентирани цени, въз основа на система за определяне на разходите, съобразена с Препоръка на Европейската комисия (2009/396/ЕО) от 7 май 2009 г. относно подхода за регулиране на цените за терминиране на фиксирана и мобилна връзка в ЕС.

²⁶ пазари № 2 и 3 от Препоръка на ЕК 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г., съответно пазари № 8 и 9 от Препоръка на ЕК 2003/311/ЕО от 11 февруари 2003 г.

Същевременно, до одобряване на разходоориентирани цени, определени въз основа на одобрена система за определяне на разходите на „БТК” АД са наложени ценови ограничения по отношение на цените за услугите:

- генериране на повиквания от определено местоположение на обществената телефонна мрежа,
- терминиране на трафик в собствената мрежа;
- достъп до мрежови съоръжения и елементи, необходими за реализиране на достъп до мрежата и за терминиране на трафик в нея, включително предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване.

Със същото решение²⁷ КРС наложи и на останалите предприятия, определени като предприятия със значително въздействие²⁸ върху пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, ценови ограничения при осигуряване на взаимно свързване и достъп до мрежите им чрез определяне на ценови таван.

Ценовите ограничения, наложени от КРС върху цените за генериране и за терминиране на „БТК” АД, предвиждащи ценови таван за периода от 01.04.2009 г. до 01.07.2010 г., са представени в долната таблица.

Таблица № 3

Цени за генериране/терминиране, лв./мин., без ДДС в:	От 01.04.2009 г.		От 01.07.2009 г.		От 01.01.2010 г.		От 01.07.2010 г.	
	Часове на силен трафик	Часове на слаб трафик	Часове на силен трафик	Часове на слаб трафик	Часове на силен трафик	Часове на слаб трафик	Часове на силен трафик	Часове на слаб трафик
Локален сегмент от мрежата на „БТК” АД	0,0141	0,0100	0,0129	1,0100	0,0117	0,0095	0,0105	0,0085
Метро сегмент от мрежата на „БТК” АД	0,0200	0,0110	0,0200	0,0110	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо
Единичен сегмент от мрежата на „БТК” АД	0,0206	0,0110	0,0174	0,0110	0,0142	0,0100	0,0110	0,0095
Двоен сегмент от мрежата на „БТК” АД	0,0440	0,0180	0,0360	0,01800	0,0280	0,0160	0,0200	0,0140

С ценовите ограничения, наложени на „БТК” АД, с Решение № 237/17.03.2009 г., КРС определи цени за услугата „избор на оператор на преносна среда”, равна на цените за генериране, като отчете, че посочената услуга се реализира чрез закупуване на услугата генериране.

Останалите предприятия, определени като предприятия със значително въздействие върху пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на

²⁷ № 237/17.03.2009 г.

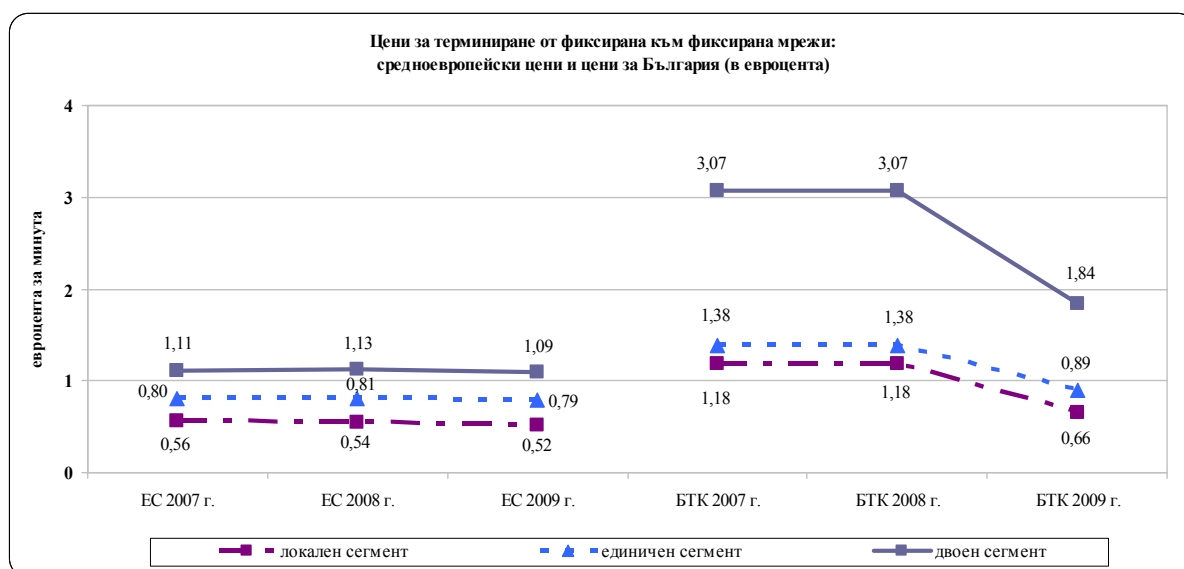
²⁸ „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК” АД, „ВЕСТИТЕЛ БГ” АД, „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД, „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД, „ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” АД, „КЕЙБЪЛТЕЛ” ЕАД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД, „МОБИЛТЕЛ” ЕАД, „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД, „НЕТ ИС САТ” ООД, „НОВО” ЕАД, „ОРБИТЕЛ” ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ” АД, „ТЕЛЕКОМ 1” ООД, „ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ” ЕАД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” АД

индивидуални обществени телефонни мрежи, прилагат цени за терминиране на трафик в собствените мрежи не по-високи от одобрените от КРС цени на „БТК” АД.

В резултат от регулаторната намеса на КРС, в края на 2009 г. цените за терминиране в мрежата на „БТК” АД намаляват, като се доближават до средноевропейските.

През 2009 г. в рамките на единния вътрешен пазар се наблюдава намаление на цените за терминиране във фиксираните мрежи на историческите предприятия, както следва: за локален сегмент средната цена намалява с 3,7%, за единичен сегмент – с 2,46%, а за двоен сегмент – с 3,53%. Намалението на цените за терминиране в държавите-членки на ЕС се дължи на регулаторната намеса вследствие на проучване и анализ на пазара и модифициране на системите за определяне на разходите, които използват историческите предприятия за определяне на разходоориентирани цени.

На фиг. 44 е представено сравнение на средните цени за терминиране във фиксираните мрежи на историческите предприятия в държавите-членки на ЕС (2007 г., 2008 г. и 2009 г.) и на цените за терминиране в мрежата на „БТК” АД (2007, 2008 г. и 2009 г.), по данни към месец октомври 2009 г. Средните цени са изчислени за часовете на силен трафик, като цените за България са преизчислени в еврочента.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th report) и данни на КРС

Фиг. 44

3.2. Цени за взаимно свързване, относими към пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи²⁹

С Решение № 236/17.03.2009 г. и в резултат от извършен анализ на пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи, КРС наложи на предприятията със значително въздействие³⁰ на съответния пазар задължение за определяне на разходоориентирани цени, въз основа на система за определяне на разходите, съобразена с Препоръка на Европейската комисия (2009/396/ЕО) от 7 май 2009 г. относно подхода за регулиране на цените за терминиране на фиксирана и мобилна

²⁹ пазар № 7 от Препоръка на ЕК 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г., съответно пазар № 16 от Препоръка на ЕК 2003/311/ЕО от 11 февруари 2003 г.

³⁰ „Мобилтел” ЕАД, „Космо България Мобайл” ЕАД, „Българска телекомуникационна компания” АД

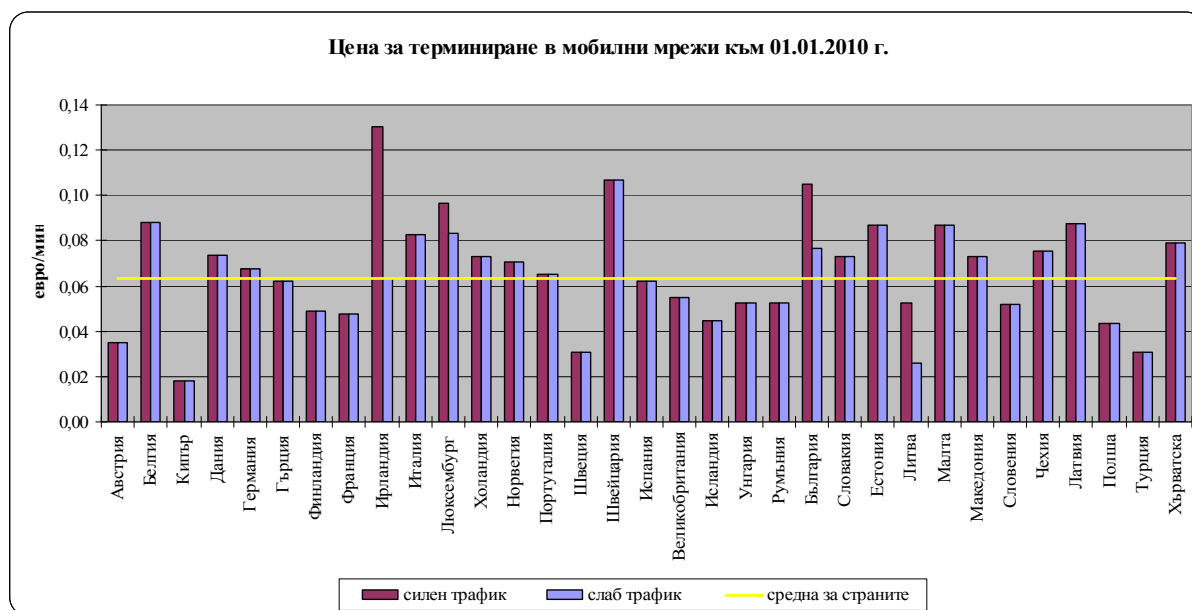
връзка в ЕС. До одобряване на разходоориентирани цени, определени въз основа на система за определяне на разходите, на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар са наложени ценови ограничения, както следва:

Таблица № 4

Периоди	Цени за терминиране за обаждания, произхождащи от други мобилни мрежи и от фиксирани мрежи, в лв./мин. без ДДС	
	часове на силен трафик	часове на слаб трафик
към 01.04.2009 г.	0,25	0,19
към 01.07.2009 г.	0,23	0,17
към 01.01.2010 г.	0,205	0,15
към 01.07.2010 г.	0,13	0,11

Наложените ценови ограничения елиминираха практиката за налагане на цени за терминиране в мобилните мрежи в зависимост от произхода на повикването. С елиминирането на посочените различия, България престана да е изключение от практиките, прилагани в държавите-членки.

Сравнения на цените за терминиране на повиквания в мобилните мрежи в България с равнищата в другите европейски страни са представени на фиг. 45.

Източник: BEREC MTR Benchmark Snapshot (as of January 2010)

Фиг. 45

Данните са резултат от изследване на органа на европейските регулатори в областта на електронните съобщения (BEREC) и са изчислени като среднопретеглени за страните, отчитайки количеството на потребителите и цените за терминиране на всяко мобилно предприятие и сочат, че различия в цените за терминиране в зависимост от часовата зона, освен България, прилагат Ирландия, Люксембург и Литва. Независимо от наложеното с Решение на КРС № 236/17.03.2009 г. задължение за намаление на цените за терминиране в индивидуални мобилни мрежи, България остава сред страните с най-високи средни цени за терминиране в мобилни мрежи.

3.3. Цени за международен роуминг

През юни 2009 г. Европейския парламент и Съвета на Европейския съюз прие Регламент (ЕО) № 544/2009 (Регламента) за изменение на Регламент (ЕО) № 717/2007 относно роуминга в обществени мобилни телефонни мрежи в рамките на Общността. С този акт беше удължена валидността на Регламента до 30 юни 2012 г., беше разширен неговият обхват, така че да включва предоставянето в рамките на Общността на роуминг SMS и данни, беше въведено изискване за таксуване при точност на отчитане от една секунда, като се допуска съществуването на първоначален интервал до 30 секунди за изходящите повиквания. Въведени бяха и допълнителни изисквания за предоставяне на информация относно тарифите на регулираните кратки текстови съобщения и на услугите за пренос на данни в роуминг.

В изпълнение на Регламента, от 01.07.2009 г. българските предприятия, предоставящи мобилни услуги, прилагат следните цени:

Таблица № 5

	Предприятие		
	„Мобилтел” ЕАД	„Космо България Мобайл” ЕАД	„БТК” АД
Евротарифа			
Изходящо повикване (лв./мин., с ДДС)	1,009	1,008	0,99
Прието повикване (лв./мин., с ДДС)	0,444	0,444*	0,43
Евро-SMS тарифа			
SMS в лв.	0,252	0,258	0,252
Начин на таксуване	Входящите разговори се тарифират на секунда, а първоначалният интервал на таксуване за изходящите е 30 секунди, след което отчитането е на всяка секунда. Начинът на таксуване е еднакъв за клиенти с абонамент и за клиенти на предплатена услуга и се прилага за входящи и изходящи повиквания.		

* За потребителите на предплатени услуги цената е 0,516 лв./мин. с ДДС.

Две от българските мобилни предприятия - „МОБИЛТЕЛ” ЕАД и „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД предлагат наред с Евро тарифата и специални роуминг тарифи: „M-Tel World Traveller” – тарифа, в сила от 01.06.2009 г. и „Globul Travel'n'talk” – тарифа, в сила от 01.07.2009 г.

„МОБИЛТЕЛ” ЕАД и „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД предлагат и пакети за гласови услуги, както и за предаване на данни в роуминг. За абонатите на „Мобилтел” ЕАД се предлагат пакети за гласови услуги в Еврозоната: „M-Tel Euro Talk” за частните клиенти, „Business Eurotalk” - за бизнеса. Тези пакети съдържат определен брой минути, в зависимост от цената - 30, 120, 240 минути за частните абонати и 100, 300, 600 минути за бизнеса - които могат да се изразходват в рамките на 30 дни. „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД също предлага пакети „Travel Europe” (с 15, 30 или 60 включени минути), достъпни за частни и бизнес потребители, независимо от избрания абонаментен план, валидни 30 дни след активирането.

Двете предприятия предлагат и пакети за предаване на данни с включен трафик с обем, определен в зависимост от цената. „Travel GoWeb” (5, 10, 50 МВ включени) е пакет на „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД. „M-Tel NET WINGS” (10, 60 МВ включени),

„M-Tel Business NET WINGS” (20, 60 МВ включени), „BlackBerry Mail Away” са пакети на „МОБИЛТЕЛ” ЕАД за мобилен интернет в роуминг.

В съответствие с разпоредбите на Регламента, КРС изготвя и редовно представя на ЕК доклади за спазване на изискванията за цените за международен роуминг. КРС е публикувала на страницата си в интернет актуална информация за прилагането на Регламента.

3.4. Цени за необвързан достъп

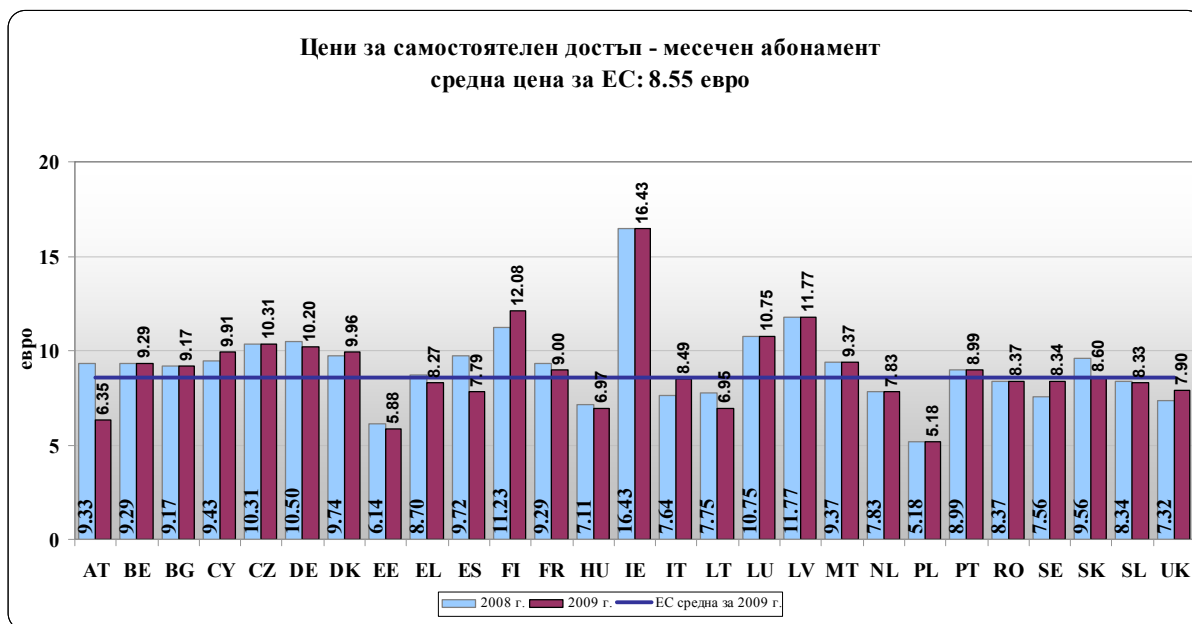
През 2009 г., по силата на §7³¹ от ПЗР от ЗЕС, „БТК” АД е задължена да прилага разходориентирани цени за необвързан достъп до абонатна линия. В края на месец март 2009 г. „БТК” АД отправя към „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД, „ОРБИТЕЛ” ЕАД и „СПЕКТЪР НЕТ” АД едностранно обвързващо предложение за намаление на цените за месечен абонамент от 5,90 лв. на 4,90 лв. за съвместен достъп и от 17,50 лв. на 14,50 лв. за самостоятелен достъп, без да доказва тяхната разходоориентираност. Цените за останалите услуги през 2009 г. се запазват без изменение спрямо тези от 2008 г., както по отношение на ценовия таван, наложен с Решение на КРС № 1459/11.07.2006 г., така и по отношение на цените, съгласно сключени договори.

На графиките по-долу са сравнени цените за месечен абонамент за необвързан достъп (самостоятелен и съвместен) до усукана метална двойка за България, за държавите-членки на ЕС и средната за ЕС, като имената на държавите-членки на ЕС са заместени с абривиатурите им на латиница³². Поради променената от ЕК методология при представяне на данните за необвързан достъп³³, в 15-ти доклад на ЕК, данните за 2009 г. не са съпоставими с данните, посочени в Годишния доклад на КРС за 2008 г.

³¹ наложените по реда на ЗД (отм.) задължения на операторите със значително въздействие върху пазара, свързани със специфичния (битстрийм) достъп се запазват до влизане в сила на решенията на КРС, с които се налагат специфични задължения на предприятия, определени за такива със значително въздействие върху съответния пазар по реда на ЗЕС

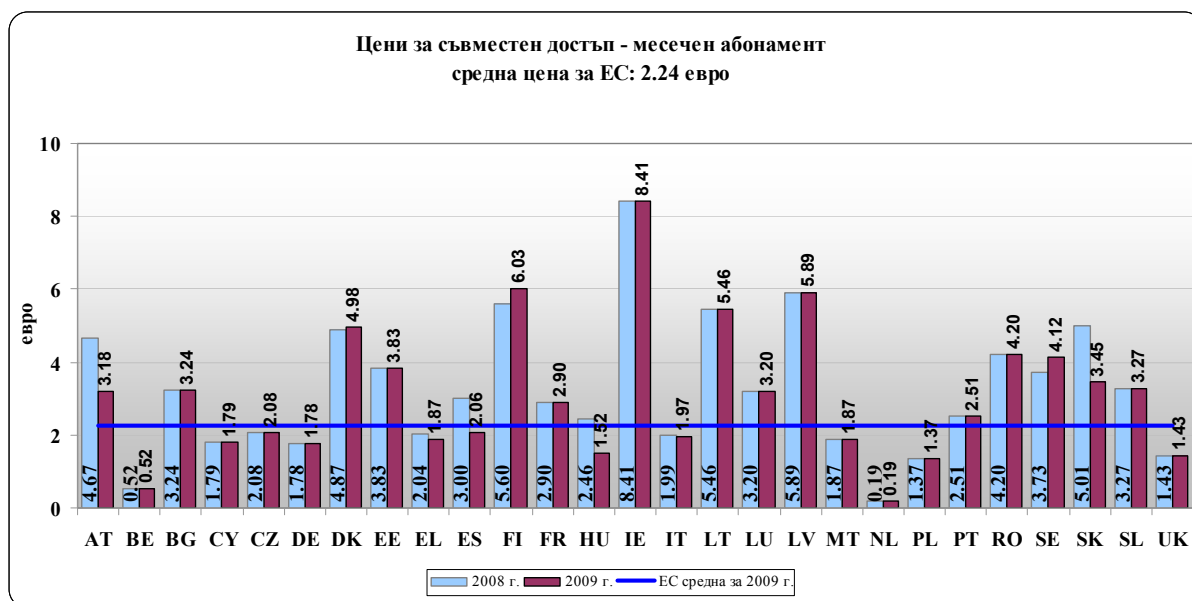
³² BG- България, BE- Белгия, CZ- Чехия, DK- Дания, DE- Германия, EE- Естония, EL- Гърция, ES- Испания, FR- Франция, IE- Ирландия, IT- Италия, CY- Кипър, LV- Латвия, LT- Литва, LU- Люксембург, HU- Унгария, MT- Малта, NL- Холандия, AT- Австрия, PL- Полша, PT- Португалия, SL- Словения, SK- Словакия, SE- Швеция и UK- Великобритания.

³³ В цената за месечен абонамент са включени среднопретеглените разходи, изчислени като месечен абонамент, към който са добавени разходите за свързване при амортизация за период от три години.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 46

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report)

Фиг. 47

Сравнението на цените за 2009 г. за месечен абонамент за необвързан достъп за България („БТК” АД) и средната цена за държавите-членки на ЕС, при използваната от ЕК методология, сочи, че месечна цена при самостоятелен достъп е малко над средноевропейската (с 0,07%), докато при съвместен достъп, цената е значително над средноевропейското ниво (с 45%).

3.5. Цени за специфичен достъп

По силата на §7 от ПЗР от ЗЕС цените за специфичен/битстрийм достъп, прилагани от „БТК” АД се определят при спазване на принципите на прозрачност и разходоориентираност. В тази връзка, цените за предоставяне на услугите за специфичен/битстрийм достъп, съгласно сключените през 2009 г. договори, са съобразени с ценовите ограничения, наложени от КРС³⁴, като няма изменение в броя на сключените договори (7 бр.) между „БТК” АД и конкурентни предприятия през 2009 г. спрямо 2008 г.

И през 2009 г. „БТК” АД предложи едностранно намаление на цените за някои от услугите, като предложените цени бяха договорени между предприятията, без да доказва тяхната разходоориентираност. Действащите през 2009 г. цени са представени в таблица № 6:

Таблица № 6

1. Първоначални цени		Цена в лева, без ДДС
1.1.1.	Техническо проучване на подадено заявление за ADSL PoP	5 000 за цялата страна/100 за един брой
1.1.2.	Техническо проучване на подадено заявление за ADSL PoP извън рамките на MAN мрежа	390,00
1.2.	Еднократно откриване на DSLAM порт	50
1.3.	Техническо проучване и откриване на абонатна линия	10,00
1.4.	Откриване на агрегиращ MAN порт	53,00
1.5.1.	Дефиниране и конфигуриране на VLAN	106,00
1.5.2.	Дефиниране и конфигуриране на VLAN за всички профили на един MAN	333,00
2. Месечни цени		
2.1 Месечен абонамент за специфичен достъп до абонатна линия, според профила на крайния клиентски трафик:		
2.1.1.	ADSL 6144-A (1:50 коефициент на споделяне)	4,25
2.1.2.	ADSL 12288-A (1:50 коефициент на споделяне)	7,25
2.1.3.	ADSL 6144-B (1:20 коефициент на споделяне)	13,42
2.1.4.	ADSL 12288-B (1:20 коефициент на споделяне)	18,18
2.2 Месечен абонамент за агрегиращ MAN порт		
2.2.1.	10/100 Mbps порт	81,00
2.2.2.	1000 Mbps порт	130,00
2.3 Месечен абонамент за VLAN		60,00
2.4 Месечен абонамент за специфичен достъп до абонатна линия, в ADSL възел извън MAN мрежа, според профила на крайния клиентски трафик:		
2.4.1.	ADSL 512-A (1:50 коефициент на споделяне)	11,54
2.4.2.	ADSL 1024-A (1:20 коефициент на споделяне)	15,40
3. Други цени		
3.1.	Промяна на профила на крайния клиентски трафик	30,00

Наред с традиционната оферта за специфичен/битстрийм достъп, през 2009 г. „БТК” АД започна предлагане на услугата „Naked битстрийм достъп”, с цени за месечен абонамент, както следва:

³⁴ Решение на КРС № 1358/15.11.2007 г.

Таблица № 7

Месечен абонамент за Naked битстрийм достъп до абонатна линия, според профила на крайния клиентски трафик:	Цена (лв.), без ДДС
ADSL n-6144-A (1:50 коефициент на споделяне)	9,25
ADSL n-12288-A (1:50 коефициент на споделяне)	12,25
ADSL n-6144-B+ (1:20 коефициент на споделяне)	18,42
ADSL n-12288- B+ (1:20 коефициент на споделяне)	23,18

В края на 2008 г., с Решение № 2364/02.12.2008 г., КРС публикува за обществено обсъждане решение и проект на анализ на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително пълен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро. Отчитайки постъпилите от предприятията становища, в които беше застъпено виждането за включване на подземната канална мрежа и на помещения, съоръжения и кули в обхвата на пазарния анализ, КРС преработи пазарния анализ и с Решение № 767/23.07.2009 г. откри нова процедура по обществено обсъждане. Анализирайки резултатите от общественото обсъждане, проведено през 2009 г., КРС констатира необходимост от актуализация на данните, въз основа на които е извършен анализа.

3.6. Цени за съвместно ползване

Както вече беше посочено, с Решение на КРС № 237/17.03.2009 г. и в резултат от извършен анализ на съответните пазари на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, КРС продължи действието на наложеното на „БТК” АД, в качеството му на предприятие със значително въздействие на горепосочените пазари, задължение за определяне на разходоориентирани цени, в т.ч. и по отношение на цените, необходими за реализиране на достъп до мрежата и за генериране/терминиране на трафик в нея, включително предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване. До одобряване на разходоориентирани цени, определени въз основа на система за определяне на разходите на „БТК” АД са наложени ценови ограничения³⁵ по отношение на цените за съвместно ползване.

С Решение № 9246/09.07.2009 г. Върховният административен съд (ВАС) потвърди одобрените с Решение № 721/10.05.2007 г. на КРС общи условия за съвместно ползване на подземната канална мрежа и общи условия за ползването на помещения, съоръжения и кули (Общите условия) на „БТК” АД, предмет на които са и цените, при които се предоставят услугите за съвместно ползване.

³⁵ http://www.crc.bg/files/_bg/M2-3_BG_Final_decision_analysis_non-confidential.pdf

4. Предоставяне на универсална услуга

В съответствие с действащите през 2009 г. нормативни изисквания³⁶, с Решение № 1086/03.09.2009 г., КРС обяви намерение да проведе конкурс за избор на предприятие/предприятия и за възлагане на предоставянето на универсалната услуга, за да определи интереса на предприятията от предоставяне на универсалната услуга, както и условията, при които е налице такъв интерес, като определи 30-дневен срок, в който заинтересованите предприятия да заявят интереса си. В резултат постъпиха писма от „БТК” АД, „МОБИЛТЕЛ” ЕАД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” АД и „ТЕЛЕДАТА” АД. Отчитайки застъпените в писмата становища КРС счете, че е обосновано да се направи анализ на относимата нормативна уредба за предоставяне на универсалната услуга. Предвид посоченото, на основание § 7 от ПЗР на ЗЕС, и през 2009 г. предприятието, задължено да предоставя универсалната услуга, е „БТК” АД. Възложените на предприятието задължения се отнасят до предоставяне, с определено качество и на достъпни цени и на територията на цялата страна, услугите от обхвата³⁷ на универсалната услуга.

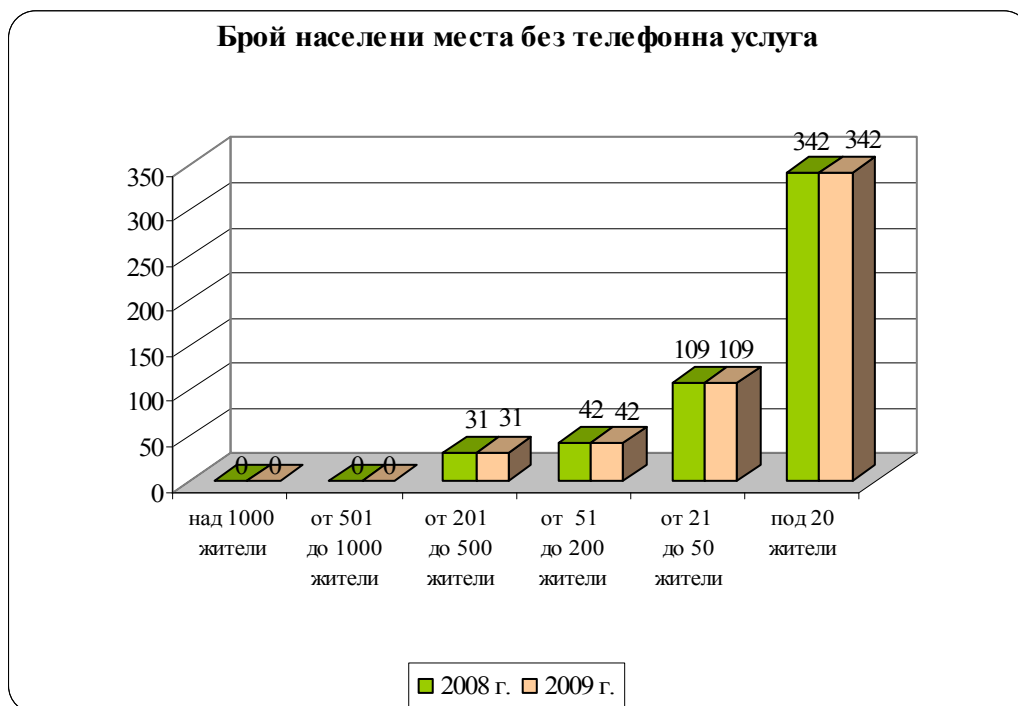
4.1 Изпълнение на задължението за предоставяне на универсалната услуга на територията на цялата страна

Данните, предоставени от „БТК” АД, в изпълнение на задължението за предоставяне на универсалната услуга на територията на цялата страна, сочат, че към 31.12.2009 г. броят на населените места без телефонизация е 524 от общо 5 302 териториални единици³⁸ и е без изменение спрямо 2008 г. Разпределението на населените места без телефонни постове в зависимост от броя на жителите, по данни на „БТК” АД към 31.12.2009 г., е представено в следната графика:

³⁶ЗЕС; Наредба № 6/13.03.2008 г. на председателя на Държавната агенция за информационни технологии и съобщения, за изискванията и параметрите на качеството за универсалната услуга, специалните мерки за хора с увреждания и реда за избор на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и за възлагане на задължението за предоставяне на универсалната услуга, обн., ДВ, бр. 32/25.03.2008 г. (Наредба № 6)

³⁷ Обхватът на универсалната услуга е регламентиран в чл. 182, ал. 2 от ЗЕС

³⁸ По данни на Националния статистически институт от Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ), в сила от 31.12.2009 г., в България има 5 302 териториални единици/населени места.

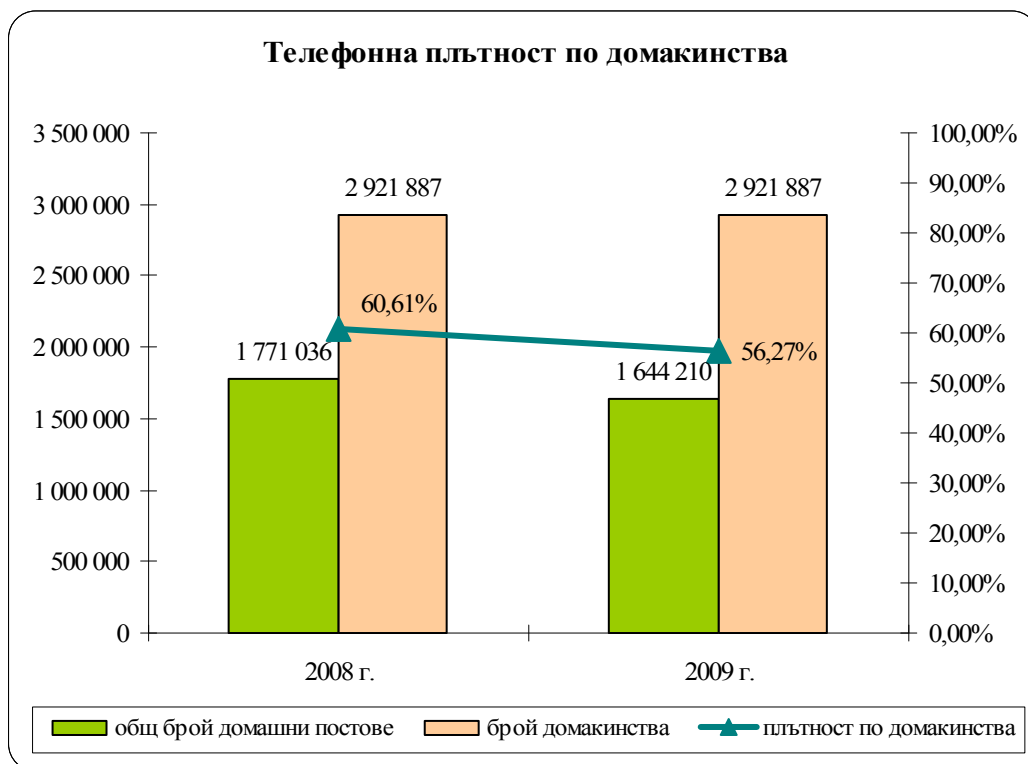
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 48

От графиката е видно, че от населените места без телефонни постове най-голям е броят на населените места с население под 50 жители (82,6% от общия брой на населените места без телефонни постове). Няма населени места в страната с над 500 и над 1000 жители, които не са телефониризани.

По данни на „БТК“ АД телефонната плътност по домакинства³⁹ е била 56,27%, като бележи спад с 4,34% спрямо предходната година, дължащ се на по-малкия брой домашни абонати, които през 2009 г. намаляват със 7,16% спрямо 2008 г.

³⁹ Показателят „плътност по домакинства“ се измерва, като общият брой домашни постове се раздели на домакинствата в страната. Броят на домакинствата е според последните официално публикувани данни на Националния статистически институт към 2001 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 49

4.2. Изпълнение на задълженията за свързване в определено местоположение към обществената телефонна мрежа и достъп до обществени телефонни услуги

По данни на „БТК“ АД към 31.12.2009 г. броят на подадените обосновани заявления⁴⁰ за свързване към обществената фиксирана телефонна мрежа намалява незначително (с 559) спрямо 2008 г. и възлиза общо на 58 704⁴¹. Същевременно броят на заявления, подадени от хора с увреждания през 2009 г. нараства с над два пъти спрямо 2008 г. и достига до 4 478.

Сравнението между броя на чакащите за удовлетворение подадени обосновани заявления към края на 2009 г. и към края на 2008 г. сочи значително намаление⁴² с над 52%. „БТК“ АД не е посочила причини, поради които отказва да удовлетвори подадени обосновани заявления, като сочи, че поради технологичното време, необходимо за създаване на техническа възможност за предоставяне на услугата, подалите заявления се отказват от услугата. С удовлетворяване на подадени обосновани заявления за свързване абонатите получават достъп до обществени телефонни услуги: осъществяване на повиквания към абонати на „БТК“ АД и към абонати на други мрежи, изпращане и получаване на факсимилни съобщения и пренос на данни със скорост, подходяща за функционален достъп до интернет. През 2009 г. „БТК“ АД предоставя комутируем достъп

⁴⁰ „БТК“ АД третира всички заявления, подадени от домашни абонати като обосновани заявления, отнасящи се до постоянния адрес на крайния потребител, в рамките на строителните граници на населеното място.

⁴¹ За целите на сравнението с предходния период в броя на подадените заявления е включен и броят на оттеглените през 2009 г. 8 498 заявления.

⁴² Към 31.12.2008 г. броят на чакащите за удовлетворение заявления възлиза на 6 515 или 11%, докато към 31.12.2009 г. броят им възлиза на 3 446 или 5,7%.

до интернет на 1 988 абоната, като трафикът от повикванията към номерата за достъп 134xx достига 0,19% от общия обем повиквания към национални номера.

При предоставяне на обществените телефонни услуги, „БТК” АД изпълнява задължението си да осигурява безплатни повиквания към спешни номера. Тъй като тези повиквания се ползват от крайните потребители само при необходимост, то обемът им, измерен в минути, е незначителен (0,12%) от общия обем повиквания към национални номера.

4.3. Изпълнение на задължението за осигуряване на обществени телефонни апарати с определено качество, които осигуряват провеждане на безплатни повиквания към спешни номера

Задълженията на „БТК” АД за осигуряване на обществени телефонни апарати, регламентирани в Наредба № 6 предвиждат достигане на критерии за достатъчен брой на обществени телефонни апарати. В Наредба № 6 е посочено, че за достатъчен брой се счита наличието на поне 1 обществен телефон на 500 жители в кметства с над 500 жители и поне 1 обществен телефон на 1500 жители в кметства с над 1500 жители.

Въз основа на представените от „БТК” АД данни за броя за инсталираните към 31.12.2009 г. обществени телефонни апарати⁴³ по населени места и на статистическите данни за брой кметства с под 500, от 500 до 1500 и с над 1500 жители, в таблица 8 са представени данните за изпълнение на задължението за осигуряване на достатъчен брой обществени телефони:

Таблица № 8

	брой кметства	брой инсталирани от „БТК” АД обществени телефонни апарати	достатъчен брой обществени телефонни апарати ⁴⁴	изпълнение на критериите за достатъчен брой обществени телефонни апарати
под 500 жители	1 477	884	не е приложимо	+ 884
от 500 до 1500 жители	1 167	1 300	1 501	- 201
над 1500 жители	529	9 574	3 908	+5 666
Общо:		11 758	5 409	+ 6349

Видно е, че за изпълнение на изискването за достатъчен брой обществени телефонни апарати за крайните потребители в кметства с от 500 до 1500 жители не достигат 201 бр., докато за останалите кметства инсталираните обществени телефонни апарати са значително повече. Независимо от посоченото, като цяло, броят на обществените телефонните апарати, собственост на „БТК” АД намалява спрямо предходната година с близо 15,32%.

Обществените телефонни апарати, собственост на „БТК” АД, в чиито качествени характеристики са включени улеснения за потребители с увреден слух и за потребители, лишени от зрение или с увредено зрение, към 31.12.2009 г. достигат 65,58% от общия брой

⁴³ Включен е броя и на обществените кабинни, съгласно чл. 7 от Наредба № 6.

⁴⁴ Достатъчен брой обществени телефонни апарати е получен като сума от необходимия минимум обществени телефонни апарати за всяко кметство, според изискванията на Наредба № 6, въз основа на разпределението на населените места по кметства и броя на населението към 31.12.2009 г., съгласно данни на НСИ.

обществени телефонни апарати в страната. Част от тях са снабдени с текстова или друг вид връзка за хора с увреден слух или говор и са достъпни за потребители в инвалидни колички, като са монтирани на подходящи места.

Към края на 2009 г. „БТК” АД отчита с 2,93% по-нисък, спрямо отчетения през 2008 г., процент на изправни обществени телефонни апарати - 89,46%. Времето за отстраняване на повреди на обществени телефонни апарати, отчетено от „БТК” АД през 2009 г. се е увеличило с над 5 часа спрямо 2008 г.

Предоставянето на услугата чрез обществени телефонни апарати през изминалата 2009 г. е била достъпна за потребителите след закупуването от тяхна страна на фонокарти на цени, както следва:

Таблица № 9

Карта	за 25 импулса	за 50 импулса	за 100 импулса	за 200 импулса
цена (в лв.)	2,90	4,90	7,50	13,00

Забележка: В цените е включен данък върху добавената стойност.

Безплатни повиквания към националните спешни номера и към единния европейски номер за спешни повиквания „112” могат да бъдат осъществени от всички обществени телефонни апарати, собственост на „БТК” АД.

4.4. Изпълнение на задължението за осигуряване на телефонен указател с номера на всички абонати на обществени телефонни услуги и на телефонни справочни услуги за номерата на абонатите, вписани в телефонния указател

В изпълнение на задължението за осигуряване на общ телефонен указател с номера на всички абонати на обществени телефонни услуги във форма (печатна и/или електронна), одобрена от КРС, през м. октомври 2008 г. „БТК” АД отправи предложение за съгласуване на електронна форма на телефонния указател. С Решение № 2358/03.12.2008 г. КРС одобри електронна форма на телефонен указател за 2009 г., като задължи „БТК” АД да публикува на официалната си страница в интернет и да поддържа актуален общия телефонен указател.

В изпълнение на задължението за предоставяне на номерата от общия телефонен указател през 2009 г. „БТК” АД осигурява на крайните потребители 24 часа в денонощието телефонна справочна услуга на цена, равна на цената на селищен разговор⁴⁵.

4.5. Изпълнение на задължението за достъпност на цените на универсалната услуга

В изпълнение на задълженията за достъпност⁴⁶ на цената на универсалната услуга през 2009 г. „БТК” АД определя като достъпни цените за:

- свързване в определено местоположение към обществената телефонна мрежа. Цената за свързване е 24 лв., с включен ДДС и се отнася до свързване въз основа на обосновано заявление, подадено от краен потребител;
- поддръжка на достъп до обществени телефонни услуги (месечен абонамент/стандартен план). През 2009 г. КРС одобри⁴⁷ внесеното от „БТК” АД

⁴⁵ 0,018 лв. на минута в часовете на силен трафик и 0,00 лв. на минута в часовете на слаб трафик, след заплащане на първоначална цена от 0,132 лв. В посочените цени е включен ДДС.

⁴⁶ Регламентирани в Методиката за определяне на цените и ценовите пакети на универсалната услуга, приета с Постановление № 254 от 23.10.2008 г. на Министерски съвет, обн. ДВ, бр. 94 от 31.10.2008 г.

предложение за цена на месечен абонамент, в който не се включва потребление (определен обем минути за разговори или пренос на данни);

- ценовите пакети от обхвата на универсалната услуга.

През 2009 г. „БТК“ АД продължи предлагането на ценовите пакети, предназначени за потребители: с ниски доходи („Ограничен“ план, според наименованието, обявено от „БТК“ АД); с увреждания с над 90% намалена работоспособност или намалена възможност за социална адаптация (план „Инвалиди“, според наименованието, обявено от „БТК“ АД); настанени в социални и здравни заведения (план „Социални и здравни заведения“, според наименованието, обявено от „БТК“ АД), предлагани и през 2008 г., като:

- **няма изменения по отношение на изискванията и цените в ценовия пакет, предназначен за потребители с ниски доходи.** Пакетът продължава да се предоставя на социално слаби лица, които имат право на социално подпомагане или притежават документи от административни органи, имащи компетентност да издават документи, които доказват, че едно лице е социално слабо. В месечната цена на пакета от 3,72 лв., с включен ДДС, са включени селищни разговори с общ обем 20 минути или 10 импулса (за телефонни постове без възможност за отчитане по време) месечно, които се тарифират по 0,00 лв. на минута/импулс. За разговорите след изчерпване на включените в пакета минути се заплащат цени, равни на цените за разговори, провеждани от абонати, които ползват стандартен план на „БТК“ АД.

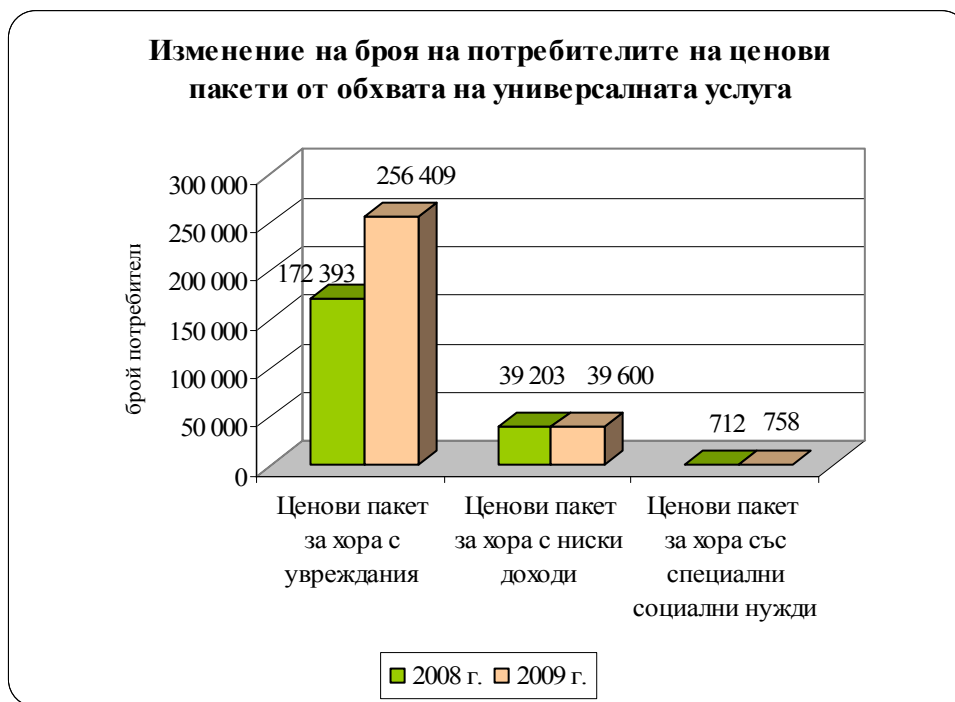
- **„БТК“ АД промени наименованието на ценовия пакет, предназначен за потребители с увреждания с над 90% намалена работоспособност или намалена възможност за социална адаптация** (от план „Инвалиди“ на план „Инвалиди 160“ в ценовата листа). Условието и цените в преименувания ценови пакет се запазват без изменение. Пакетът се предоставя срещу представяне на съответните документи, доказващи трайни увреждания с над 90% намалена работоспособност (1-а група инвалиди). В месечната цена на пакета от 1,80 лв., с включен ДДС, са включени селищни разговори с общ обем 160 минути или 80 импулса месечно, които се тарифират по 0,00 лв. на минута/импулс. Ако се надхвърлят включените в пакета минути/импулси, се заплащат цени, равни на цените за разговори, провеждани от абонати, които ползват стандартен план на „БТК“ АД.

- **считано от 01.04.2009 г. „БТК“ АД започна предлагането на нов ценови пакет „Инвалиди 300“, предназначен за потребители с увреждания с над 50% намалена работоспособност или намалена възможност за социална адаптация (Първа, Втора и Трета група инвалидност).** Пакетът се предоставя срещу предоставяне на съответния документ от ТЕЛК, доказващ трайни увреждания. В месечната цена на пакета от 7,80 лв., с включен ДДС, са включени селищни и междуселищни разговори с общ обем 300 минути или 150 импулса месечно, които се тарифират по 0,00 лв. на минута/импулс. Ако се надхвърлят включените в пакета минути/импулси, се заплащат цени, равни на цените за разговори, провеждани от абонати, които ползват стандартен план.

- **няма изменения по отношение на изискванията и цените на ценовия пакет, предназначен за потребители със специални социални нужди, настанени в социални и здравни заведения** (план „Социални и здравни заведения“). Пакетът се предоставя на социални и здравни заведения, които се определят по списък, изготвен от министерствата

⁴⁷ С Решение № 992/13.08.2009 г. КРС одобри внесеното от „БТК“ АД предложение за нов ценови план за домашни абонати на фиксираната гласова телефонна услуга.

на здравеопазването и на труда и социалната политика, който ежегодно се актуализира до 30 януари. В месечната цена на пакета от 7,80 лв., с включен ДДС, са включени селищни разговори с общ обем 1000 минути или 500 импулса месечно, които се тарифират по 0,00 лв. на минута/импулс. Разговорите извън включените в ценовия пакет минути се тарифират по цени, равни на цените за разговори, провеждани от абонати, които ползват стандартен план. Изменение в броя на потребителите на ценови пакети от обхвата на универсалната услуга през 2009 г. спрямо 2008 г. е представено в долната графика:

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 50

От графиката е видно, че броят на потребителите на всеки от ценовите пакети през 2009 г. се е увеличил, като най-голям ръст на потребителите се наблюдава при ценовият пакет за хора с увреждания, където увеличението е от близо 49% спрямо миналата година.

4.6. Изпълнение на задължението за определено качество при предоставяне на универсална услуга

В таблица № 10 по-долу е представено сравнение на изменението на параметрите за качество на универсалната услуга, изброени в Наредба № 6.

Таблица № 10

Параметри за качество при предоставяне на универсалната услуга			
<i>I. На телефонните услуги, предоставяни в определено местоположение</i>			
Показатели	Мерна единица	2009 г.	2008 г.
1. Време за първоначално предоставяне на услугата	в дни	20	20
2. Брой повреди на абонатна линия			
2.1. за цифрови абонатни линии	в %	0,98	0,93
2.2. за аналогови абонатни линии	в %	3,2	2,9

3. Време за отстраняване на повреди – средна стойност	в часове	3,75	5,39
4. Процент на неуспешни повиквания	в %	0,10	0,13
5. Време за установяване на връзка	в секунди	0,5	0,59
6. Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания за услуги чрез оператор – средно време за отговор	в секунди	20	39
7. Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания към телефонни справочни услуги	в секунди	20	8,5
8. Процент на жалбите относно коректността на сметките	в %	47	49
9. Фактор за оценка на преноса на глас (R фактор)			
9.1. за жична технология за достъп		75	75
9.2. за безжична технология за достъп		70	70
10. Еднопосочно закъснение	милисекунди	не по-голям от 150	не по-голям от 150
II. На обществените телефонни апарати			
1. Време за отстраняване на повреди – средна стойност	в часове	09:26:00	03:54:37
2. Процент на неуспешни повиквания	в %	0	0
3. Време за установяване на връзка	в секунди	0,5	0,5
4. Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания за услуги чрез оператор – средно време за отговор	в секунди	39	39
5. Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания към телефонни справочни услуги	в секунди	8,5	8,5
6. Процент на изправните обществени телефонни апарати	в %	89,46	92,39

Източник: Данни, подадени в КРС,

Данните сочат, че спрямо 2008 г. „БТК” АД отчита по-високо качество на универсалната услуга по следните параметри:

- времето за отстраняване на повреди на телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение е намалено с над 30%;
- процентът на неуспешни повиквания е с намаление от 0,03%;
- времето за установяване на връзка е намалено с над 15%;
- времето за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания за услуги чрез оператор е намалено с 48,72%;
- процентът на жалбите относно коректността на сметките е с намаление от 2%.

През 2009 г. „БТК” АД отчита по-ниско качество по параметъра „време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания към телефонни справочни услуги”, като спрямо предходната година средното време е увеличено с 11,5 секунди.

4.7. Жалби и удовлетворяване на жалбите

Съгласно Общите условия за взаимоотношенията между „БТК” АД и крайните потребители, предприятието осигурява възможности на потребителите да наблюдават и контролират самостоятелно разходите си чрез:

- предоставяне на безплатни детайлизирани сметки⁴⁸;
- безплатно избиращо ограничаване на изходящите повиквания;
- разсрочено плащане при свързване към обществени телефонни мрежи.

⁴⁸ Съгласно чл. 260, ал.3 от ЗЕС

По данни на „БТК” АД към 31.12.2009 г. броят на абонатите на постове без възможности за таксуване по време възлиза на 96 015, което представлява 5,84% от общия им брой домашни абонати. Тези постове са свързани с аналогови централи без възможност за повременно таксуване и заради техническа невъзможност, абонатите са лишени от правото си да получават детайлизирана справка⁴⁹ за броя, вида и продължителността на проведените разговори. По този начин тези абонати са лишени от възможността да наблюдават и контролират своите разходи.

През 2009 г. броят на постъпилите в дружеството жалби във връзка с предоставяне на универсална услуга е 9 242, което е с 61,49% по-малко в сравнение с 2008 г. и представлява 5,6 жалби на 1 000 домашни абоната.

Предмет на жалбите най-често са спорове относно коректността на сметките, техническа неизправност, доставка на фактури, нарушение на договорни клаузи. Процентът на жалбите за коректността на сметките спрямо общия брой жалби е 47% и бележи намаление от 2% в сравнение със същия показател за 2008 г.

„БТК” АД е отговорила на 59% от постъпилите жалби в нормативно определения срок от 30 дни, като процентът на удовлетворените жалби е 66%.

4.8. Компенсирание на нетни разходи от предоставяне на универсална услуга

Разпоредбата на т. 2, ал. 2 от чл. 200 от ЗЕС, в сила от 2009 г., ограничи възможностите на „БТК” АД да иска компенсирание на доказаните нетни разходи, тъй като, във връзка с приключили пазарни анализи, КРС с Решения № 236/17.03.2009 г., № 237/17.03.2009 г. и № 650/25.06.2009 г. определи „БТК” АД като предприятие със значително въздействие на следните пазари: терминиране в индивидуални мобилни мрежи; генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи; достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение и обществено достъпни телефонни услуги.

През 2009 г. в КРС не е постъпвало заявление за компенсирание на нетните разходи от предоставянето на универсалната услуга. В тази връзка Управителният съвет на фонда за компенсирание на универсалната услуга (Фондът) не е вземал решение за общия размер на компенсацията, както и за конкретната сума на всеки заявител. Фондът не е оперирал с финансови средства и няма открита банкова сметка.

4.9. Перспективи за развитието на универсалната услуга

През 2009 г. продължи дебата по стартирания през 2008 г. втори периодичен преглед на обхвата на универсалната услуга, иницииран от ЕК в съответствие с чл. 15 от Директивата за универсалната услуга (Директива 2002/22/ЕО). Дискусиите бяха фокусирани върху въпросите относно промяна на концепцията за универсалната услуга, предоставяне на по-голяма гъвкавост на държавите-членки на ЕС при дефиниране на обхвата на универсалната услуга, включване в обхвата ѝ на широколентовия достъп до интернет и бъдещото финансиране на универсалната услуга. Становището на ЕК по откритата консултативна процедура за преразглеждане обхвата на универсалната услуга се очаква през м. май 2010 г.

⁴⁹ Съгласно чл. 260, ал. 4 от ЗЕС

5. Линии под наем

5.1. Участници на пазара

Към 31.12.2009 г. общо 36 предприятия са уведомили КРС, че възнамеряват да предоставят услугата „линии под наем”, включително „международни линии под наем”, като 8 от тях са нови, уведомили през 2009 г. КРС, че ще започнат да предоставят линии под наем: „ЕН БИ АЙ СИСТЕМИ” ООД, „ИБЕРОКОМ БЪЛГАРИЯ” ООД, „ЛИДЕР ПИ СИ” ООД, „НЕТБОКС” ЕООД, „НЕТГАРД” ООД, „НЕТСТАР ТЕЛЕКОМ” ООД, „СКАЙ ГРУП НЕТ” ООД и „ТЕЛЕФОН.КОМ” ООД.

През 2009 г. „РАДИОТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕООД и „БТК МОБАЙЛ” ЕООД вече не предоставят услугата „линии под наем”⁵⁰.

Според данните, подадени в КРС, от всички предприятия през 2009 г. 17 реално са предоставяли линии под наем:

Таблица № 11

<ul style="list-style-type: none">• „БУЛГАРТЕЛ” ЕАД• „БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” АД• „ВЕСТИТЕЛ БГ” АД• „ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ” АД• „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД• „ИНВИТЕЛ ИНТЪРНЕТЪНЪЛ БЪЛГАРИЯ” ЕООД• „ИНТЕРБИЛД” ООД• „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД	<ul style="list-style-type: none">• „МОБИЛТЕЛ” ЕАД• „НЕТГАРД” ООД• „НЕТЕРА” ЕООД• „НЕТУОРКС – БЪЛГАРИЯ” ООД• „НОВАТЕЛ” ЕООД• „ПЛАДИ КОМПЮТЪРС” ООД• „РАКОМ” АД• „СОФИЯ КОМЮНИКЕЙШЪНС” ЕАД• „СПЕКТЪР НЕТ” АД
--	---

За сравнение, към края на 2008 г. предприятията, уведомили за намеренията си за навлизане на пазара, са били 30, от които реално са осъществили дейност 15. От предприятията, заявили, че ще стартират своята дейност през 2009 г., това е направило само „НЕТГАРД” ООД.

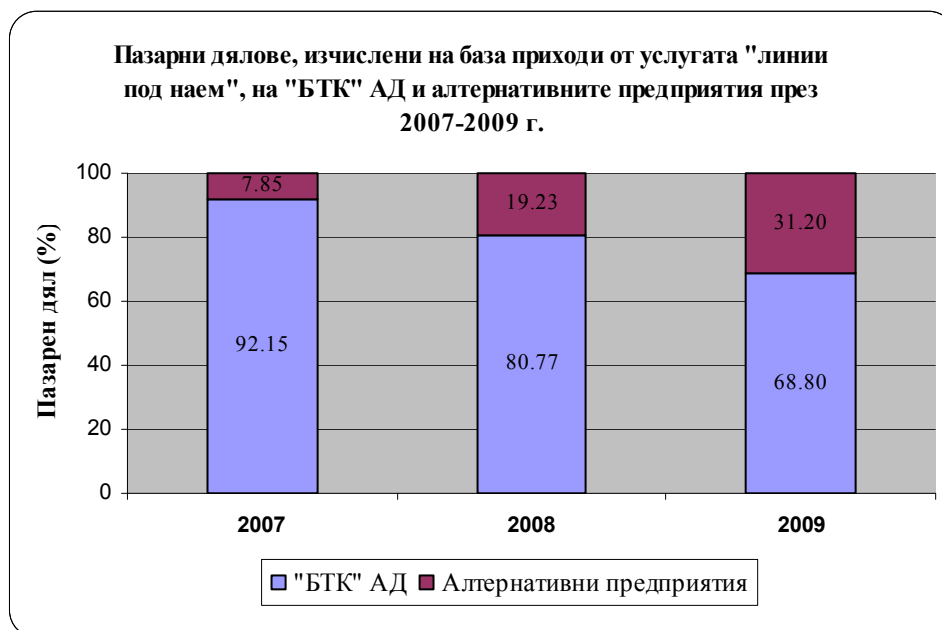
5.2. Обем на пазара и пазарни дялове

Приходите от предоставяне на услугата „линии под наем” през 2009 г. възлизат на 51,7 млн. лв., което представлява намаление с над 49% в сравнение с 2008 г.⁵¹. Големият спад се дължи основно на две причини. На първо място може да бъде изтъкнато намалението в приходите от предоставяне на линии под наем на едро (на други предприятия, предоставящи обществени електронни съобщения), които спадат с 60%, което може да се обясни с тенденцията предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения в България, да продължават да инвестират в изграждане на собствена инфраструктура, разчитайки все по-малко на наемането на чужда. От друга

⁵⁰ На 20.08.2008 г. „РАДИОТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕООД се влива в „БТК МОБАЙЛ” ЕООД, а на 13.01.2009 г. „БТК МОБАЙЛ” ЕООД се влива в „БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” АД, с което двете дружества престават да съществуват като юридически лица.

⁵¹ Съгласно въпросник за отчет на дейността през 2009 г., е изискано от предприятията, които предоставят линии под наем да представят приходите само от националните участъци от международните линии под наем.

страна, голямо влияние върху намалението в обема на пазара оказва продължаващият спад в приходите, реализирани от „БТК“ АД от предоставяне на услугата „линии под наем“ на едро, които през 2009 г. намаляват със 73% спрямо предходната година. Наблюдава се и немалък спад в общите приходи, реализирани от алтернативните предприятия, които през 2009 г. намаляват с приблизително 18% в сравнение с 2008 г. Основната причина за намаление на приходите и на историческото, и на алтернативните предприятия от предоставяне на линии под наем, е засилената пазарна конкуренция, която се отразява върху месечните цени на тези услуги в посока на тяхното намаляване.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 51

Относителният дял на историческото предприятие на пазара на линии под наем (фиг. 51), изчислен въз основа на реализираните приходи от дейността, продължава да намалява значително в сравнение с минали периоди и през 2009 г. е 68,80% (при дял от 80,77% през 2008 г. и 92,15% през 2007 г.)

5.3. Цени на услугата линии под наем

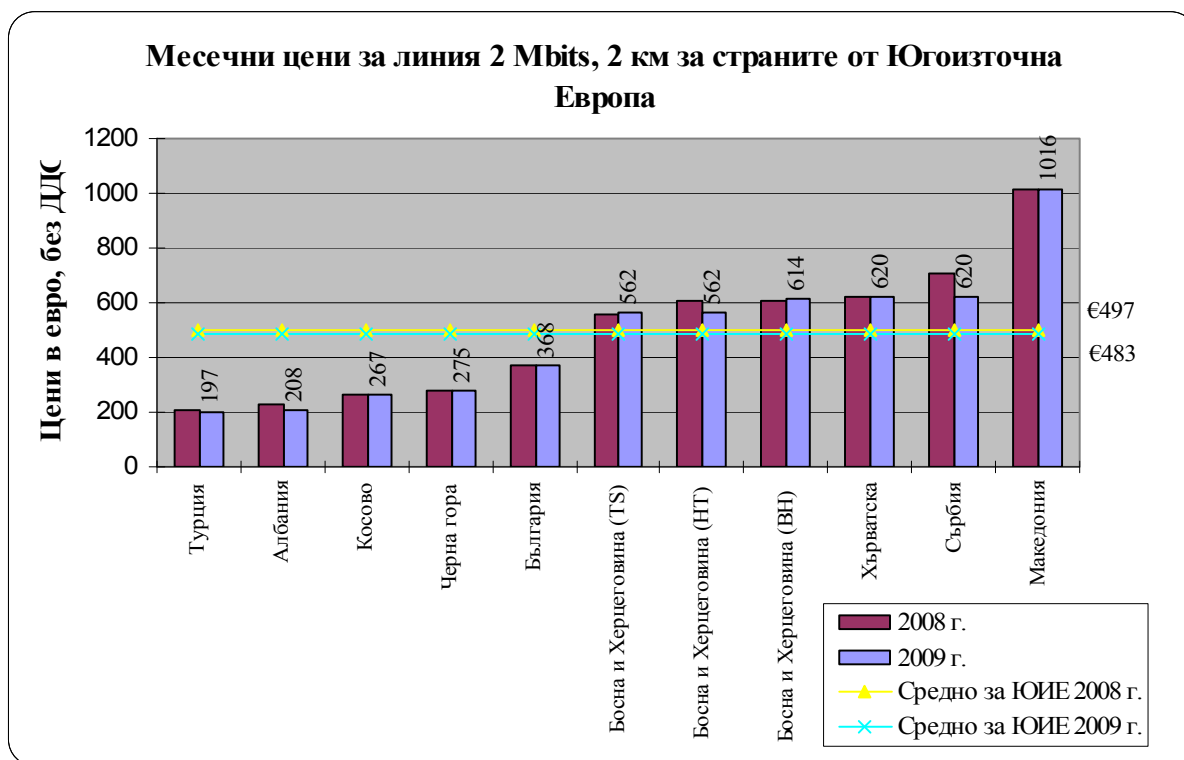
Цените на услугата „линии под наем“ от минималния пакет, предоставяна чрез фиксираната обществена телефонна мрежа на „БТК“ АД, попадат в обхвата на регулираните от КРС цени. Те следва да са публично известни и да са съобразени с разходите на предприятието по предоставяне на услугата. През 2009 г. без промяна остават в сила цените по одобреното от КРС с Решение № 1487 от 15.07.2004 г. Типово предложение за сключване на договор за предоставяне на услугата „линии под наем“.

На фигура 52 са представени средните месечни цени на дребно за национални линии под наем, предоставяни от историческите предприятия в България и страните от ЮИЕ⁵². Цените са представени в евро, като от стойностите са изключени ДДС и всички

52 За Босна и Херцеговина са представени цените на трите исторически оператора, които осъществяват дейност в различните региони, както следва: ВН Telecom (ВН) - във Федерация Босна и Херцеговина, като единствен оператор в някои области, а в други - съвместно с Hrvatske Telekomunikacije Mostar (HT); Telekom Srpske (TS) - в Република Сръбска; Hrvatske Telekomunikacije Mostar (HT) - във Федерация Босна и Херцеговина, като единствен оператор в някои области, а в други - съвместно с ВН Telecom.

възможни намаления, предлагани при договаряне. Цените за национални линии под наем за страните от ЮИЕ са актуални към м. октомври 2009 г.

Като цяло се забелязва тенденцията, че цените на услугата „линии под наем” в страните от ЮИЕ се запазват сравнително стабилни от 2006 г. насам, като слабите колебания в тях се дължат основно на промяна във валутните курсове на отделните страни.

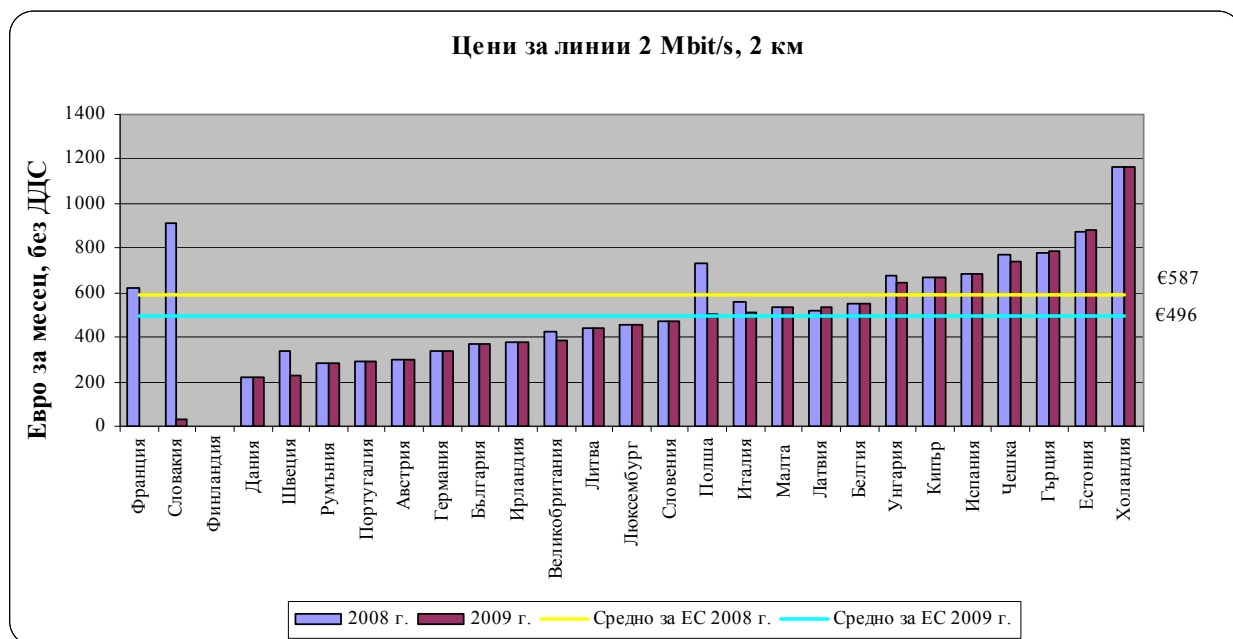
Източник: Cullen International, REPORT I Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries September 30 2008, Cullen International, REPORT III - Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries, March 2010, цени на „БТК” АД

Фиг. 52

В половината страни от Югоизточна Европа, цените за националните линии под наем от 2 Mbit/s, 2 км, са по-ниски както от средните за ЮИЕ, така и от средните за страните в ЕС. Най-ниски цени за този тип линии предлагат историческите предприятия в Турция и Албания, а най-високи те са в Македония, Хърватска и Сърбия. Повече от пет пъти е разликата в цените за линия от 2 Mbit/s, 2 км в Македония (€1016) спрямо цената на тези линии в Турция (€197). Цените на „БТК” АД за линии от 2 Mbit/s, 2 км, са по-високи от тези в четири от страните от ЮИЕ, но остават под средното ниво за региона.

Наблюдава се тенденция на понижаване на цените на линии от 2 Mbit/s, 2 км в ЮИЕ – докато средната цена за региона през 2008 г. е 497 евро, през 2009 г. тя е намалела до 483 евро. Въпреки това, сравнението спрямо цените за същия тип линии, предлагани в останалите европейски страни, показва че по-голямата част от историческите предприятия в ЮИЕ все още отдават тези линии при цени, по-високи от тези в ЕС.

В сравнение с месечните цени за линия от типа 2 Mbit/s, 2 км на историческите предприятия в Европейския съюз⁵³, цената на „БТК” АД е значително под средната за ЕС и е сред десетте най-ниски цени (фиг. 53).

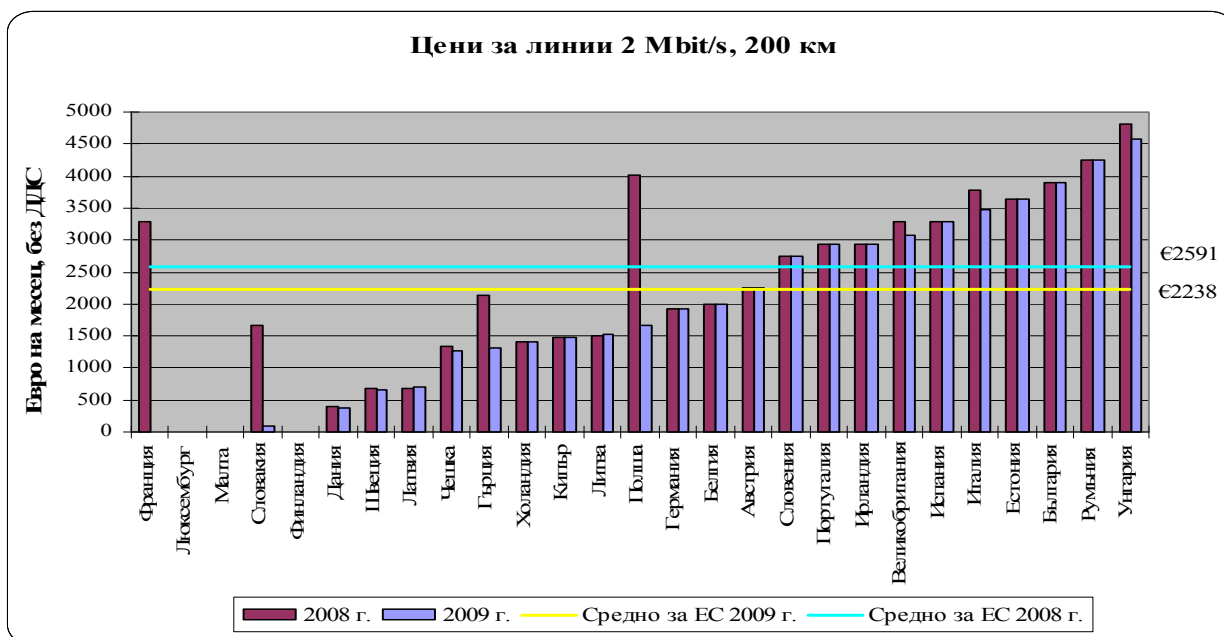
Забележка: Няма данни за 2009 г. за Финландия и Франция.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report), Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th Report)

Фиг. 53

Това обаче не е така за линиите от типа 2 Mbit/s, 200 км, които „БТК” АД и през 2008 г., и през 2009 г., предлага на значително по-висока цена от средната в ЕС (фиг. 54)

⁵³ Цените, представени за този тип линии в страните от Европейския съюз са за национални линии, предоставени на дребно, в евро на месец без ДДС и са актуални към 15.09.2009 г.

Забележка: Няма данни за 2009 г. за Финландия, Франция, Малта и Люксембург.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2009 (15th Report), Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

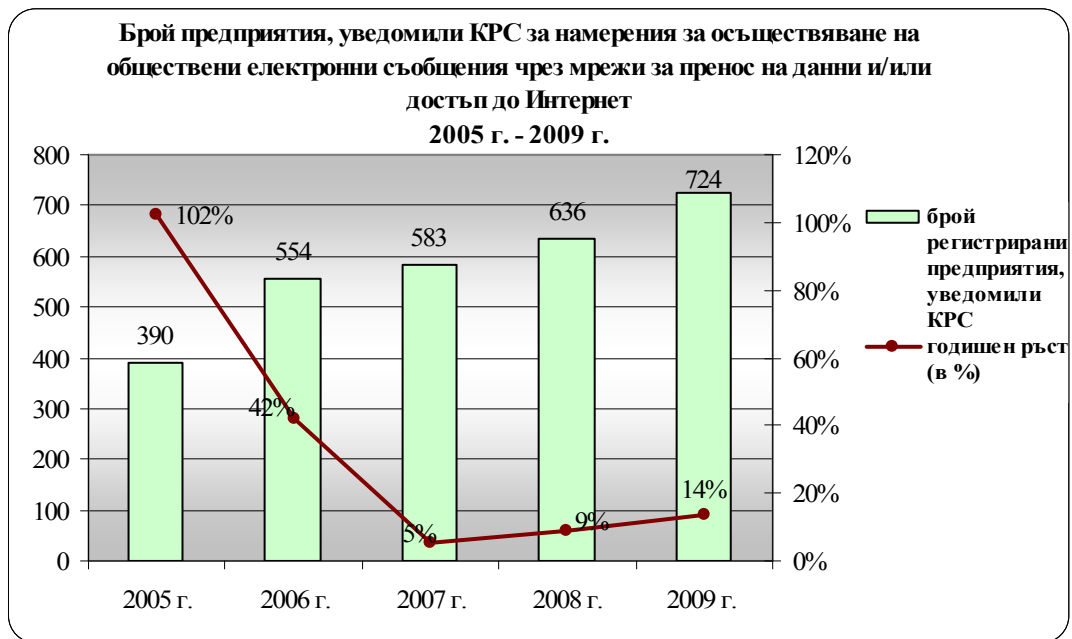
Фиг. 54

Сравнението на цените за линиите под наем от 2 Mbit/s показва, че най-високата цена в ЕС за линия от 2 Mbit/s, 2 км през 2009 г. е в Холандия, а най-високата за 2 Mbit/s, 200 км – в Унгария. Макар че в голяма степен цените на линиите от 2 Mbit/s остават непроменени през последните няколко години (включително и тези в България), през 2009 г. в повечето европейски страни се забелязва тенденция към постепенното им намаляване.

6. Мрежи за пренос на данни и предоставяне на услуги за достъп до интернет

6.1. Мрежи за пренос на данни

Към края на 2009 г. броят на предприятията, уведомили КРС за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез мрежи за пренос на данни, услуги за пренос на данни и/или достъп до интернет достигна 724 (фиг. 55), което представлява 14-процентно увеличение в сравнение с 2008 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 55

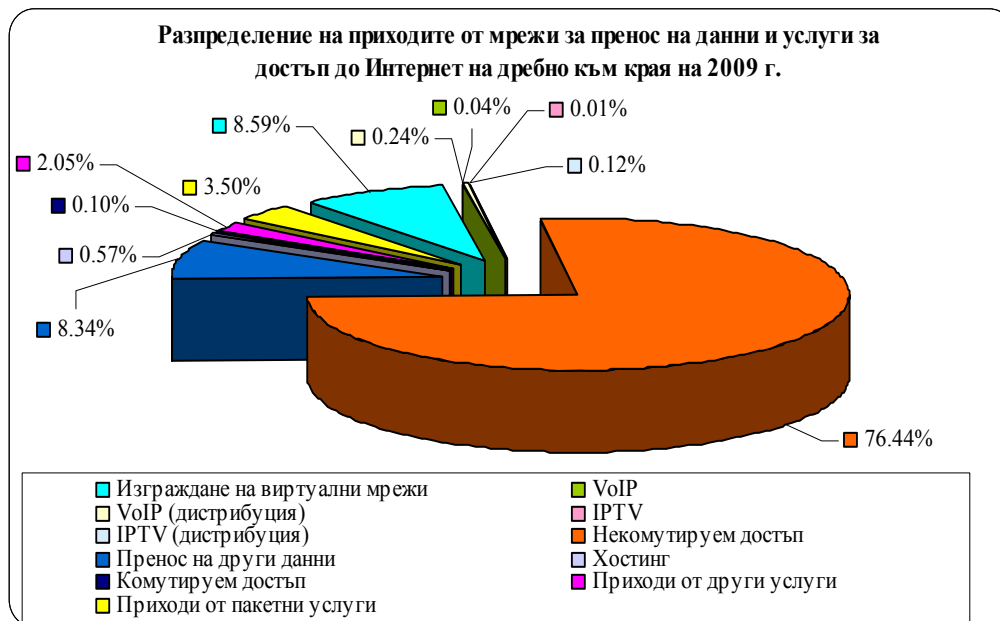
Броят на новите уведомления, подадени в КРС през 2009 г. за стартиране на дейност е както следва:

- Чрез кабелни мрежи за пренос на данни: 150
- Чрез безжични мрежи (WAS/RLAN): 66
- Услуги за достъп до интернет: 171
- Услуги за пренос на данни: 114

През изминалата година не са издавани разрешения за ползване на ограничен ресурс „номера от Националния номерационен план” във връзка с дейността по предоставяне на обществени електронни съобщения чрез мрежи за пренос на данни и/или достъп до интернет.

Обемът на пазарния сегмент „мрежи за пренос на данни и предоставяне на услуги за достъп до интернет”, изчислен въз основа на подадените в КРС данни от 95% от регистрираните предприятия, възлиза на 295 млн. лева или с 5% повече спрямо 2008 г. 83% от реализираните приходи от общия обем на сегмента са от предоставяне на услуги на крайни клиенти, в т.ч. и пакетни услуги, включващи достъп до интернет, а 17% са от услуги на едро. Разпределението на приходите от предоставяне на услуги за пренос на данни и достъп до интернет на дребно и на едро е представено на фиг. 56 и 57.

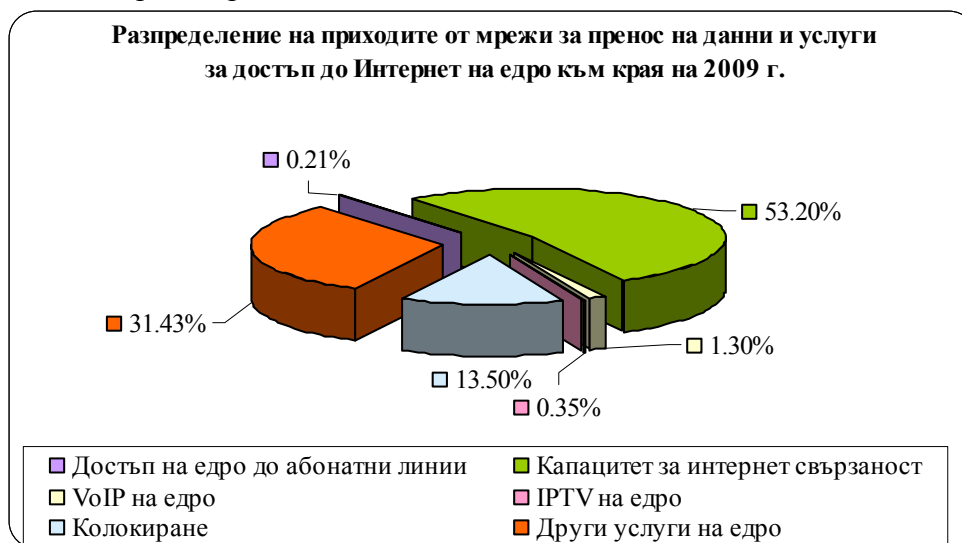
Анализът на приходите, разпределени по предоставени услуги на дребно показва, че с най-голям дял са приходите от предоставяне на некомутируем достъп до интернет - 76%, следвани от приходите от изграждане на виртуални мрежи и услуги за пренос на данни. (фиг. 56). Приходите от допълнителни услуги като IP телевизия, пренос на глас чрез Интернет протокол (VoIP), хостинг и комутируем достъп са с незначителен дял в общия обем – 1%. Към края на 2009 г. 36 от предприятията са декларирали, че предоставят VoIP, а 18 - IP телевизия. От предоставилите информация предприятия, 12 планират да започнат предоставяне на услугата VoIP през 2010 г., а 36 имат намерения да предлагат IP телевизия.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 56

Повече от половината от приходите от предоставяне на услуги на едро - 53% са от предоставяне на капацитет за интернет свързаност на други предприятия. Тези приходи са нараснали с 33% спрямо предходната година.

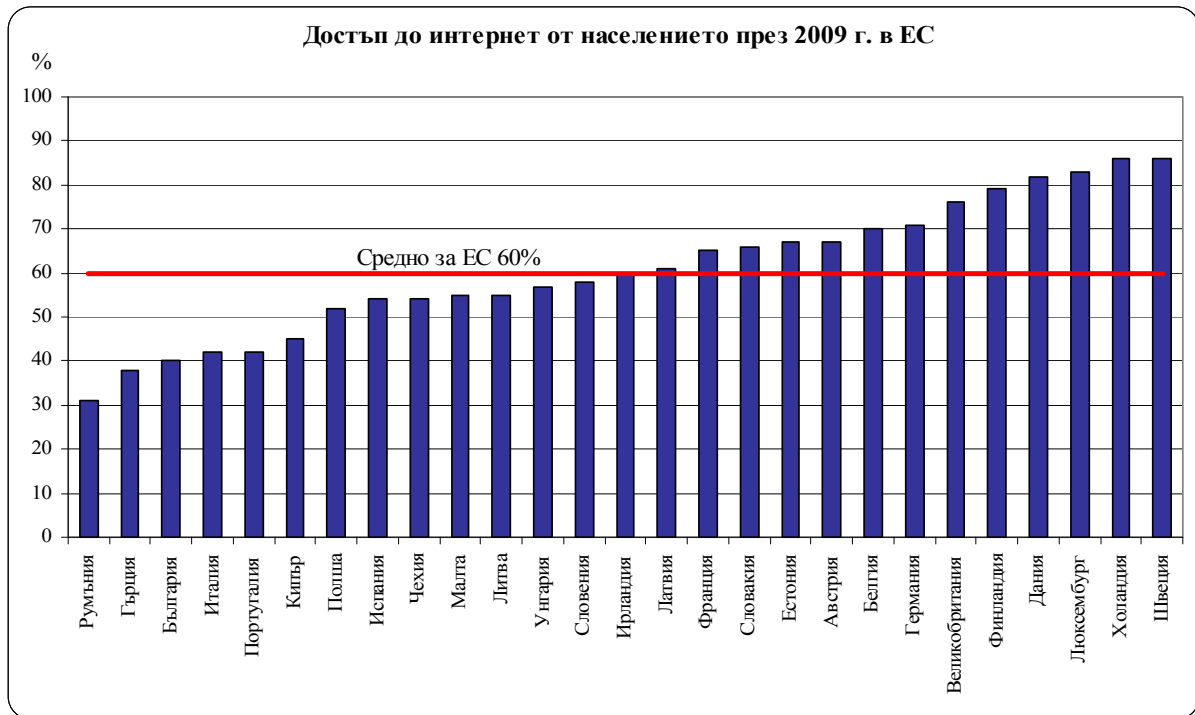
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 57

Вложените инвестиции през 2009 г. в изграждане, поддържане и използване на мрежите за пренос на данни възлизат на 90 млн. лв. и са се увеличили с 21% спрямо 2008 г. По данни на предприятията, предвидените инвестиции за 2010 г. са в размер на 139 млн. лв.

6.2. Услуги за достъп до интернет

По данни на НСИ⁵⁴, към края на 2009 г. делът на лицата между 16 и 74 години в България, които регулярно (поне веднъж седмично) използват интернет е 39,7%, като техният брой е нараснал с 11 процентни пункта за периода 2007 – 2009 г. През последната година България е подобрила позициите си по отношение на този показател и вече изпреварва Гърция и Румъния (фиг. 58), но остава под средната стойност за страните от ЕС (60%).

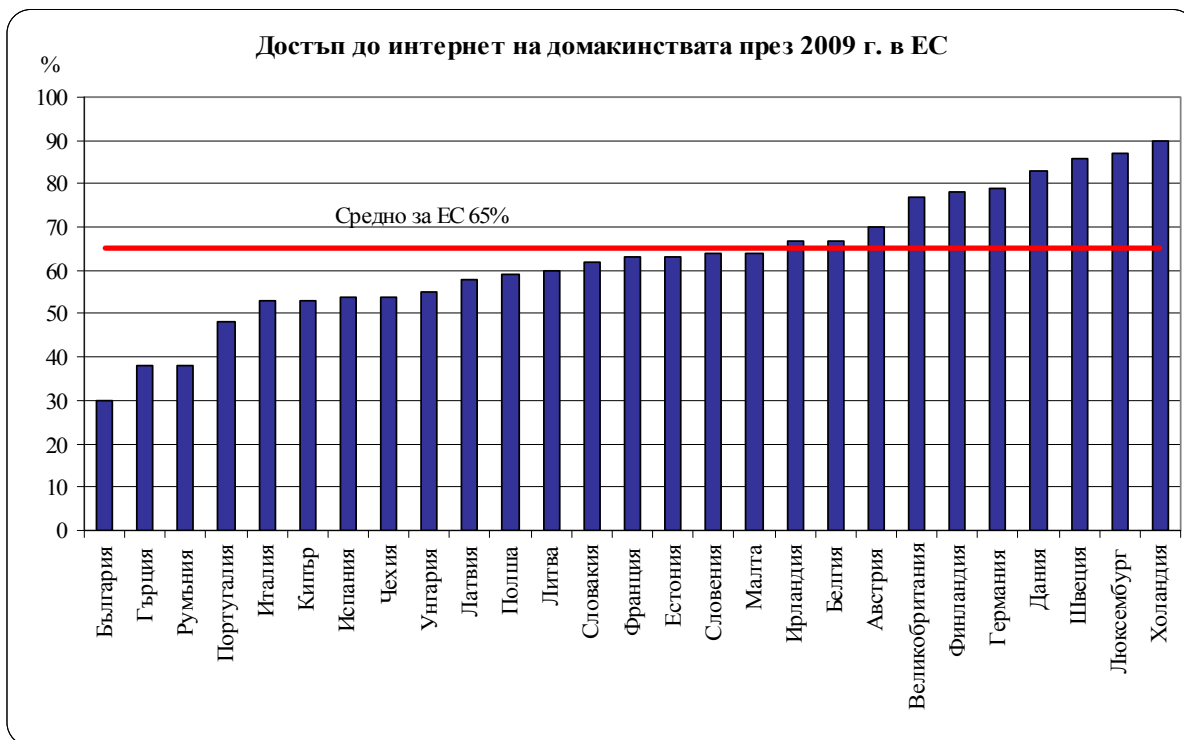

Източник: Eurostat

Фиг. 58

На фиг. 59 е представено проникването на услугите за достъп до интернет на база домакинства в страните от ЕС по данни на Eurostat. От графиката е видно, че проникването на интернет в българските домакинства достига 30% към края на 2009 г., като спрямо 2007 г. се е увеличило с 11 процентни пункта. Въпреки ръста, България все още е на последно място по показателя „достъп до интернет на домакинствата“ и е значително под средната стойност за ЕС.

⁵⁴ <http://www.nsi.bg/IKT/IKT.htm>

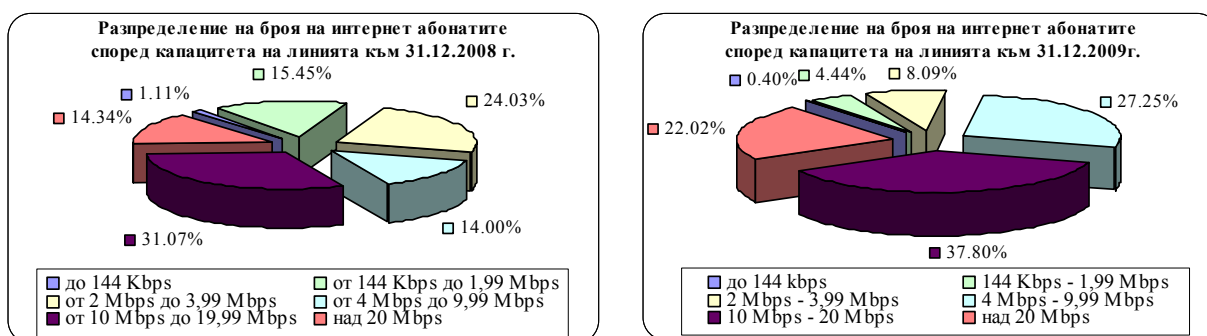

Източник: Eurostat

Фиг. 59

По данни от 95% от предприятията, предоставили изисканата информация, броят на абонатите на услуги за фиксиран достъп до интернет е нараснал с 17% за едногодишен период и към края на 2009 г. те достигат 999 912.

На фиг. 60 е представено разпределението на абонатите на услуги за достъп до интернет според използвания капацитет. От представените резултати е видно, че значително е намалял относителният дял на абонатите, използващи интернет достъп с най-ниски скорости – под 144 kbit/s, който представлява едва 0,40% от общия брой абонати. Преобладаващата част, близо 60% от всички интернет връзки в страната, са със скорост над 10 Mbit/s.

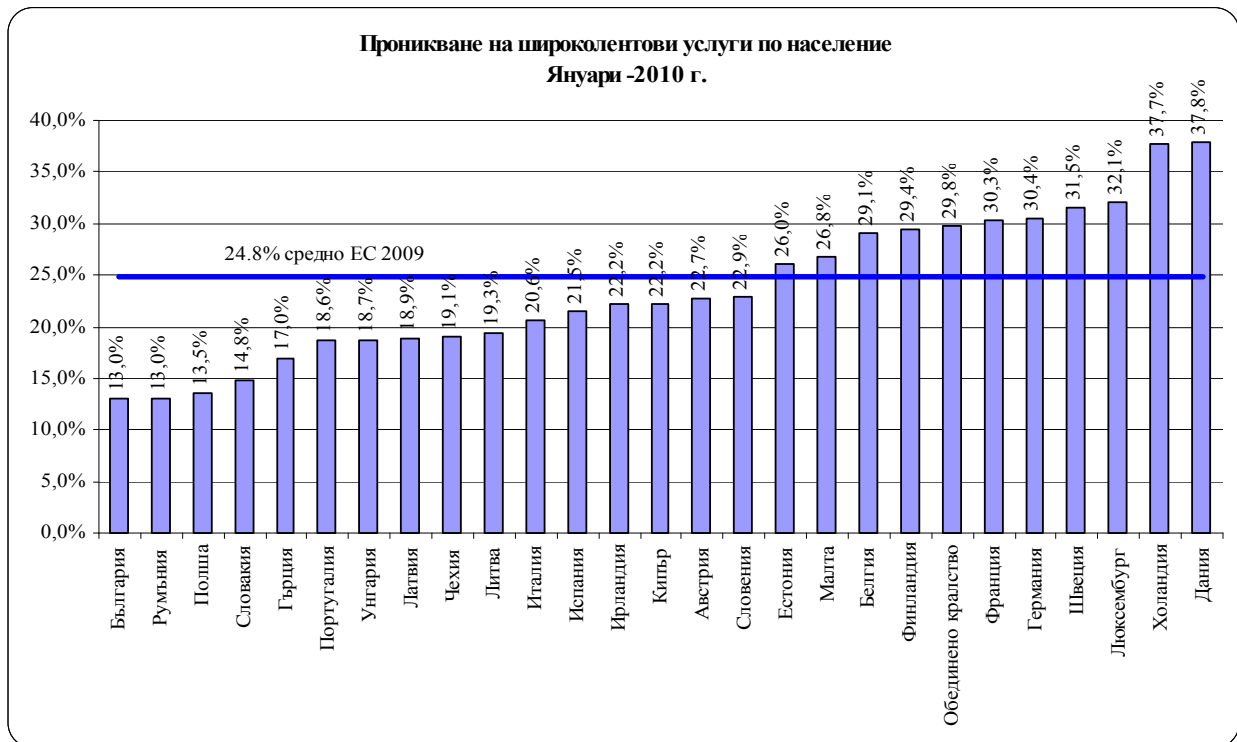
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 60

На фиг. 61 са представени графично данните за проникването⁵⁵ на широколентови услуги в ЕС. По проникване на широколентови услуги по население в държавите-членки

⁵⁵ Общ брой широколентови линии, отнесен към броя на населението в съответната държава

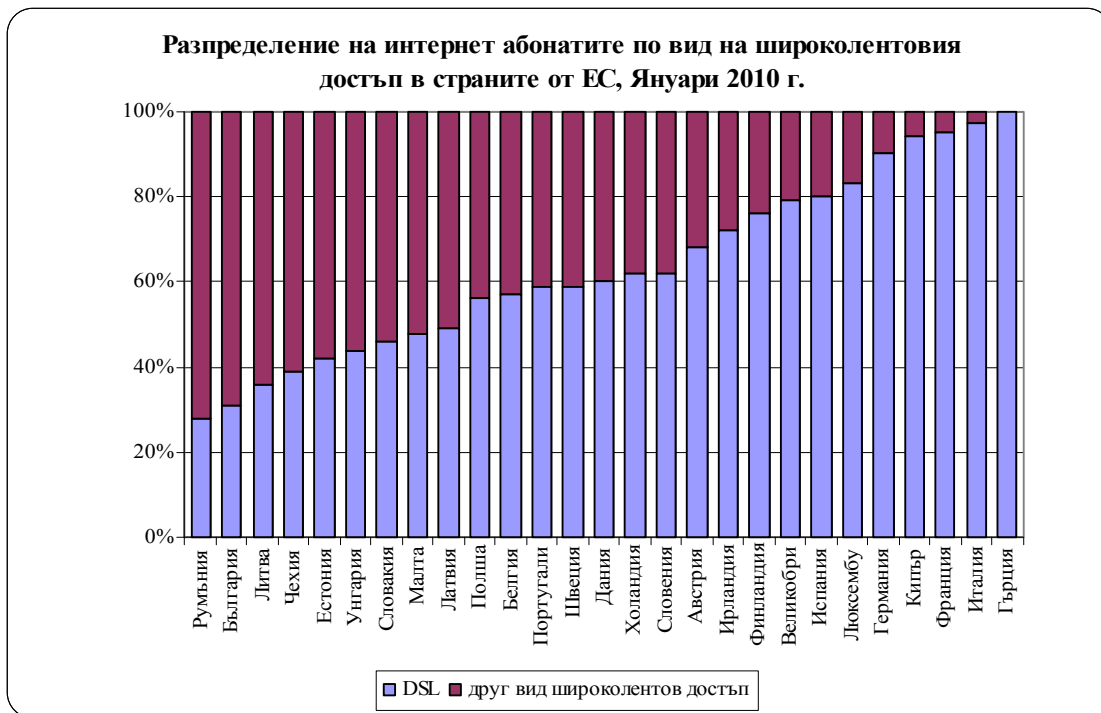
на ЕС, България за 2009 г. се нарежда на последно място заедно с Румъния с 13%, а нарастването на годишна база е 2 процентни пункта.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market (15th Report)

Фиг. 61

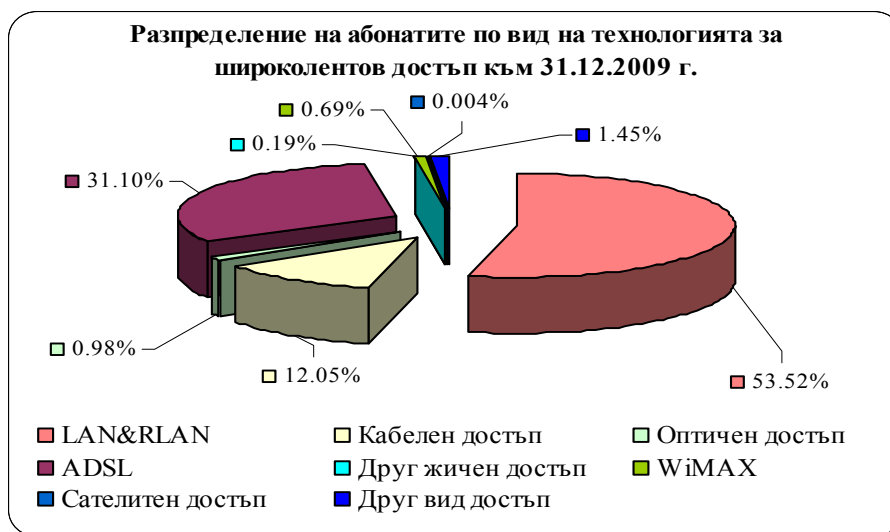
Най-широко разпространената технология за реализирането на широколентовите връзки в ЕС остава xDSL: 79% (фиг. 62), като в девет от държавите-членки на ЕС се използва основно друг вид (различен от DSL) достъп до широколентов интернет.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market (15th Report)

Фиг. 62

xDSL технологията е по-слабо използвана в България, сравнено със страните от ЕС. Абонатите на ADSL услуги към 31.12.2009 г. в страната (предоставян както от страна на историческото предприятие, така и чрез битстрийм достъп) достигат 309 745 и представляват 31% от всички абонати на широколентов достъп в България, като нарастването им спрямо предходната година е 21%. Освен „БТК” АД, към настоящия момент, две от алтернативните предприятия („ОРБИТЕЛ” ЕАД и „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД) също предоставят DSL достъп до интернет на базата на сключено споразумение за битстрийм достъп до мрежата на историческото предприятие. Делът на алтернативните предприятия в общия брой ползвани ADSL линии е под 1%.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 63

На фиг. 63 е представено разпределението на абонатите на ширококолов достъп до интернет в България според вида на технологията. Най-широко разпространените технологии са LAN и RLAN (54% от общия брой абонати), следвани от ADSL (31%) и кабелния достъп (12%). WiMax технология за достъп ползват под 1% от всички абонати. Увеличават се потребителите на оптичен интернет (FTTx), като се очаква техният дял да нараства. С динамични темпове нараства и потреблението на интернет през мобилни устройства. Активните абонати на трите мобилни предприятия, които ползват пакети за данни (през usb модеми, карти за данни) са 120 878 в края на 2009 г., което представлява ръст от 70% спрямо 2008 г.

Използването на интернет у нас продължава да нараства с развитието на съществуващите мрежи за пренос на данни, предлаганата ADSL услуга и пакетни услуги, включващи кабелна телевизия, фиксирана и мобилна гласова телефонна услуга и високоскоростен интернет. Перспективите за развитието на сегмента са свързани с увеличаване на инвестициите в нови технологии, подобряване на качеството и многообразието на услугите за крайните потребители.

7. Спътникови системи

7.1. Участници на пазара

През 2009 г. пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” обхваща дейността на предприятията, осъществяващи обществени електронни съобщения чрез:

1. Спътникова мрежа за пренос на данни от неподвижна спътникова радиослужба;
2. Спътникова мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми;
3. Услуги за спътниково радиоразпръскване;
4. Услуги за достъп до спътникови системи.

Броят на предприятията с регистрация в КРС за осъществяване на дейност чрез горепосочените мрежи и/или услуги е 20, като през годината има едно новорегистрирано предприятие - „РЕАКШЪН СТУДИО” ЕООД и едно предприятие, чиято регистрация е прекратена - „ЛИМЕС-КОНСУЛТИНГ” ООД.

От регистрираните 20 предприятия в сегмента, 15 са представили в КРС отчет за дейността си през 2009 г. (75% от предприятията), като 5 от тях са посочили, че са предоставяли обществени електронни съобщения на абонати на едро и/или дребно⁵⁶ през годината и са генерирали приходи от тях. Броят на предприятията, които не са предоставяли обществени електронни съобщения на абонати или не са осъществявали дейност през годината, е 10.

Що се отнася до 5-те предприятия, които не са представили информация за дейността си през 2009 г., 4 от тях не са предоставяли обществени електронни съобщения в сегмента до 2008 г. включително, а едно предприятие е сред основните участници в сегмента от 2004 г. до 2009 г. - „ТРАНСАТ” АД. Разрешението на предприятието за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез спътникова мрежа за пренос на данни от неподвижна спътникова радиослужба е прекратено с протоколно решение на КРС № 313/11.03.2010 г.

⁵⁶ Абонати на дребно са домашни и/или бизнес (служебни) абонати. Домашни абонати са физически лица/домакинства, а бизнес (служебни) абонати са юридически лица, еднолични търговци и граждански сдружения.

През 2009 г. и четирите предприятия, които са осъществявали дейност чрез спътникова мрежа за пренос на данни от неподвижна спътникова радиослужба и чрез спътникова мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, са предоставяли само една услуга - „Спътниково разпръскване и/или пренос на телевизионни и радио- програми на едро и/или на крайни потребители”.

Единственото предприятие, осъществявало дейност през годината чрез обществени електронни съобщителни услуги за достъп до спътникови системи е предоставяло два вида услуги на дребно – „Пренос на глас на крайни потребители” и „Други услуги на крайни потребители: пренос на глас и данни за целите на морските комуникации и навигация и интелигентни транспортни системи и GPS системи за наблюдение и контрол на транспортни паркове (флоти)”.

Информация за предоставяните през 2009 г. услуги от предприятията, осъществявали дейност на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” е представена в таблица № 12 по-долу:

Таблица № 12

Видове електронни съобщителни услуги, предоставяни от предприятията през 2009 г. на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи”

Мрежи и услуги за предоставяне на обществени електронни съобщителни услуги чрез спътникови системи	Общ брой регистрирани предприятия за 2009 г.	в т.ч. Предприятия, представили в КРС отчет за дейността си през 2009 г.							
		в т.ч. Предприятия, предоставяли услуги през годината							
		Общо	Брой	Услуга	Предприятие				
					БУЛСАТКОМ АД	ИНТЕРАКТИВНИ ТЕХНОЛОГИИ АД	НЕТЕРА ЕООД	СКОРТЕЛООД	ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ ЕООД
1	2	3	4	5					
1.1. Спътникова мрежа за пренос на данни от неподвижна спътникова радиослужба	9	7	1	1. Спътниково разпръскване и/или пренос на телевизионни и радио програми на едро или на крайни потребители	-	-	✓	-	-
1.2. Спътникова мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и тв- програми	6	5	3		✓	✓	-	-	✓
1.3. Услуги за спътниково радио-разпръскване	2	1	0	-	-	-	-	-	-
1.4. Услуги за достъп до спътникови системи	5	3	1	1. Пренос на глас на крайни потребители 2. Други услуги на крайни потребители	-	-	-	✓	-

Източник: Данни, подадени в КРС

Нито едно от предприятията, предоставяли услуги в сегмента през 2009 г. не е посочило намерения за въвеждане и предоставяне на нови услуги през 2010 г., а от останалите 10 предприятия, които не са развивали дейност през годината, но са представили в КРС информация, две са посочили, че възнамеряват да стартират дейност през 2010 г. - „БТК” АД и „ФОРС-ДЕЛТА” ООД.

7.2. Обем, структура и инвестиции на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” през 2009 г.

Обемът на приходите, изчислен въз основа на предоставените услуги от посочените в таблица № 12 по-горе предприятия⁵⁷, продължава да нараства и през 2009 г. достига 83,32 млн. лв (фиг. 64)⁵⁸. В абсолютно изражение това представлява с 13,42 млн. лв. повече спрямо предходната година (1,2 пъти), когато размерът им е бил 69,90 млн. лв.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 64

Тенденцията делът на приходите от предоставени услуги на крайни потребители да надвишава този от услуги на едро се запазва и през 2009 г., като 89% от приходите в сегмента са генерирани от предоставяни услуги на крайни потребители и 11% от услуги на едро. Структурата на приходите по видове услуги, предлагани на едро и на крайни потребители през 2009 г., в общия обем на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи”, е представена в таблица № 13 по-долу:

Таблица № 13

Структура на приходите по видове услуги на пазарен сегмент "неподвижни спътникови мрежи" за периода 2007 - 2009 г.			
Вид на предоставяните услуги	Относителен дял на приходите по видове услуги в общия обем на сегмента (%)		
	2007 г.	2008 г.	2009 г.
1. Спътниково разпръскване на радио и телевизионни програми на едро	9,53%	5,30%	11,27%

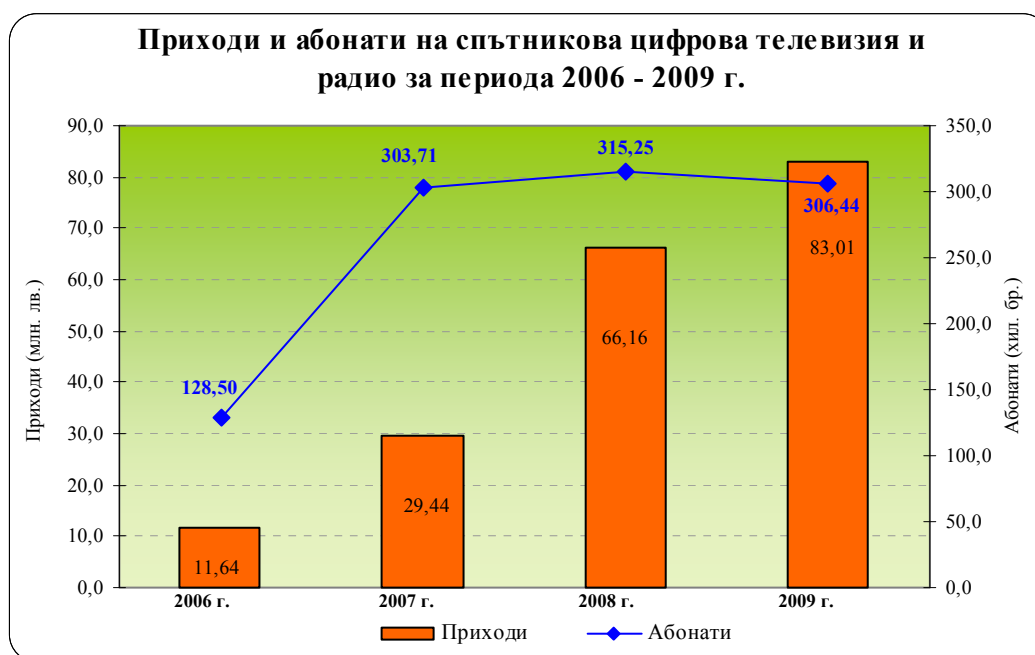
⁵⁷ За разлика от сегмента на кабелните мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни сигнали, в който се прави оценка за показателите на предприятията, които не са предоставили данни, пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” се характеризира с малък брой предприятия, които предоставят различни услуги и извършването на подобна оценка е неприложимо.

⁵⁸ Данните за 2006 г. са коригирани – изключени са приходите от продажба на крайни устройства

2. Сателитна цифрова телевизия и радио	79,81%	89,35%	88,35%
3. Предоставяне на достъп до интернет на Дребно	0,06%	0,03%	0,00%
4. Пренос на глас на дребно	0,79%	0,33%	0,25%
5. Двупосочен пренос на данни на дребно ¹	6,18%	3,21%	0,00%
6. Други услуги на дребно ²	0,14%	0,12%	0,13%
7. Еднопосочен пренос на данни на едро	3,49%	1,66%	0,00%
Общо:	100,00%	100,00%	100,00%
¹ Пренос на данни от счетоводни, ERP и др. приложения ² Пренос на глас и данни за целите на морските комуникации и навигация и интелигентни транспортни системи и GPS системи за наблюдение и контрол на транспортни паркове (флоти)			

Източник: Данни, подадени в КРС

Анализът на приходите в абсолютна стойност от предоставяните услуги през 2009 г. показва, че ръстът от 13,42 млн. лв. на този пазарен сегмент е резултат от нарастването на приходите от сателитна цифрова телевизия и радио и от спътниково разпръскване (пренос) на радио- и телевизионни програми на едро. Макар и с по-малко, в сравнение с предходната година, приходите от тези услуги продължават да нарастват и от 66,16 млн. лв. през 2008 г. те достигат до 83,01 млн. лв. през 2009 г., а за последните 3 години са се увеличили с 50,05 млн. лв. (2,5 пъти).

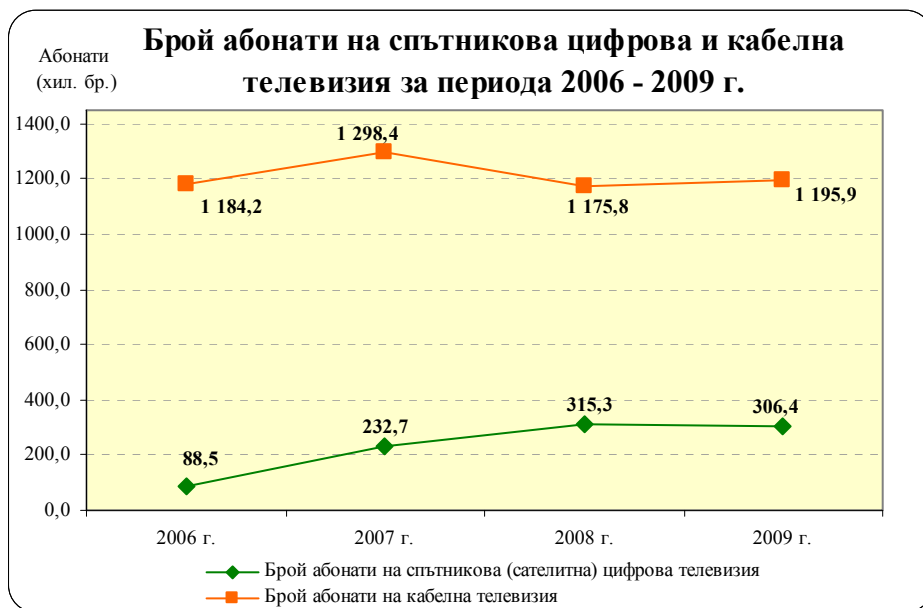

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 65

През 2009 г. броят на абонатите на сателитна цифрова телевизия е 306,4 хил., което представлява с 3,8% по-малко спрямо предходната година. Проникването на услугата „сателитна цифрова телевизия” сред домакинствата възлиза на 10,5%, и бележи лек спад

от 0,3 процентни пункта в сравнение с 2008 г., когато отчетеното проникване е 10,8%⁵⁹. За сравнение, проникването на кабелната телевизия през 2009 г. е 41% или с 1 процентен пункт повече спрямо предходната година (фиг. 66).

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 66

Размерът на декларираните от предприятията инвестиции през 2009 г. е 12,54 млн. лв., което представлява с 25,84% повече спрямо 2008 г., когато бе отчетен спад от 7,4% в обема на инвестициите спрямо 2007 г. (фиг. 67).

Размерът на инвестициите, които предприятията са посочили, че предвиждат да вложат в неподвижни спътникови системи през 2010 г., е 4,62 млн. лв.

⁵⁹ Броят на домакинствата, използвани за изчисляване на показателя, е от последното официално преброяване, 2001 г.

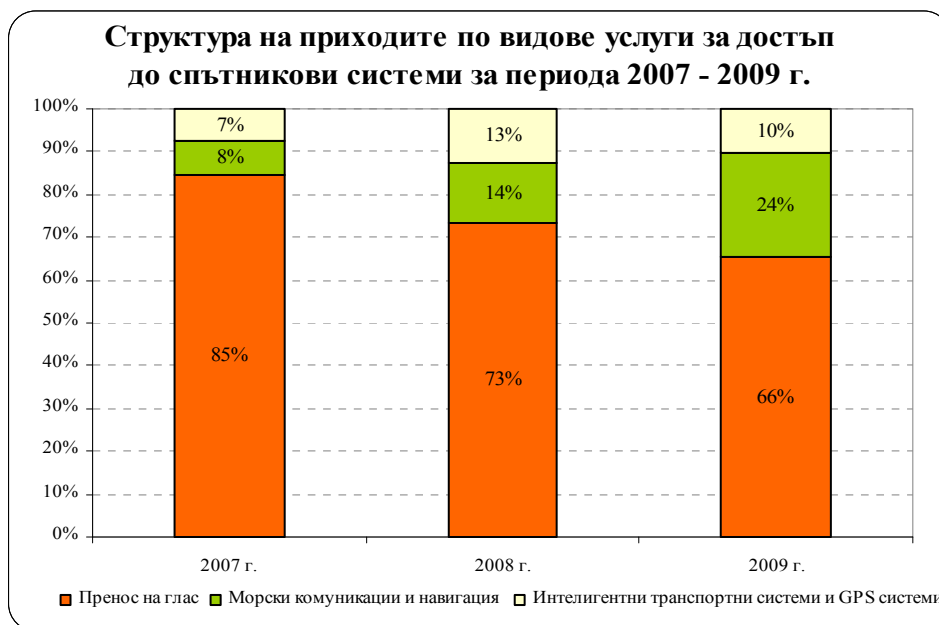
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 67

7.3. Достъп до спътникови системи

След регистрирания през 2008 г. спад от 7,6% спрямо предходната година, през 2009 г. се забелязва леко повишение от 0,6% в общия размер на приходите от предоставяне на обществени електронни съобщения чрез услуги за достъп до спътникови системи. Относителният дял на приходите от тези услуги в общия обем на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” обаче продължава да намалява, макар и незабележимо, с 0,1 процентни пункта през 2009 г. спрямо 2008 г.

От общо 5 предприятия, притежаващи регистрация за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез услуги за достъп до спътникови системи и през 2009 г. само едно предприятие е осъществявало дейност – „СКОРТЕЛ” ООД. Предприятието предоставя на крайни клиенти услуги за пренос на глас и данни за целите на морските комуникации и навигация и за т.нар. „интелигентни транспортни системи” и GPS системи за наблюдение и контрол на транспортни паркове. На фигура 68 по-долу е представена структурата на приходите по видове услуги за достъп до спътникови системи през периода 2007 – 2009 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 68

Независимо, че през разглеждания 3 годишен период делът на приходите от пренос на глас бележи спад от 19 процентни пункта, те продължават да имат най-висок дял (66%) в общия обем на приходите от услуги за достъп до спътникови системи и през 2009 г. На второ място са приходите от пренос на глас и данни за осъществяване на морски комуникации и навигация (24%), а с най-малък дял остават приходите от пренос на глас и данни за т.нар. „интелигентни транспортни системи” и GPS системи за наблюдение и контрол на транспортни паркове (10%).

През 2009 г. броят на абонатите намалява с 23% спрямо предходната година, но броят на активните крайни устройства на абонати се увеличава с 10%. Най-голям (84%) остава делът на бизнес абонатите, а делът на получените от тях приходи е съответно 95% от общия размер на приходите. Структурата на броя на абонатите и активните крайни устройства на абонати по видове услуги за достъп до спътникови системи, е представена в таблица № 14 по-долу:

Таблица № 14

Структура на абонатите и активните крайни устройства на абонати по видове услуги за достъп до спътникови системи за периода 2007 – 2009 г.

Услуги за достъп до спътникови системи	2007 г.		2008 г.		2009 г.	
	Абонати	Активни крайни устройства	Абонати	Активни крайни устройства	Абонати	Активни крайни устройства
Пренос на глас	82%	59%	85%	57%	87%	56%
Морски комуникации и навигация	3%	14%	3%	15%	4%	15%
Интелигентни транспортни системи и GPS системи	15%	27%	12%	28%	9%	29%
Общо	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Източник: Данни, подадени в КРС

8. Наземно радиоразпръскване

През 2009 г. КРС продължи да изпълнява своите правомощия по отношение наземното аналогово/цифрово радиоразпръскване на радио- и телевизионни сигнали, като се придържа стриктно към разпоредбите на ЗЕС, както и към съответните подзаконови и административни документи. Функциите по регулиране на програмното съдържание останаха в компетентността на Съвета за електронни медии (СЕМ). Взаимното сътрудничество между двата независими регулаторни органа през изминалата година спомагаше за ефективното използване на радиочестотния спектър, увеличаване ползите на потребителите и насърчаване на конкуренцията в медийния сектор.

Свързващо звено в работата на КРС и СЕМ през 2009 г. продължи да бъде поетапното преминаване от аналогова към цифрова телевизия. Създаването на цялостна правна рамка за въвеждането на цифровизацията наложи паралелни промени с кореспондиращи помежду си текстове както в ЗЕС, така и в Закона за радиото и телевизията (ЗРТ). Приоритетите в дейността на КРС относно цифровизацията произтичат от приетия в началото на 2008 г. от Министерски съвет План за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) в Република България. Документът регламентира хармонизираното разпределение на радиочестотния ресурс в съответствие със Заключителните актове на Регионалната конференция по радиокомуникации за планиране на службите за цифрово наземно радиоразпръскване в частите от региони 1 и 3 в радиочестотните ленти 174-230 MHz и 470-862 MHz. Планът създава условия за поетапна цифровизация, която ще приключи през 2015 г. – предвижда се до края на 2012 г. всички предаватели за наземно аналогово телевизионно радиоразпръскване да преустановят излъчването, а до 2015 г. следва да се достигне пълно покритие по население за приемане на цифрово излъчени телевизионни програми на територията на Република България. Комплексният характер на цифровизацията и целта към стимулиране на процеса по въвеждането ѝ, наложиха актуализиране на Плана, като в края на 2009 г. правителството одобри съответните промени, за да се спази крайния срок – месец декември 2012 г.

Съобразно Първия етап от Плана за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) в Република България, на 09 юни 2009 г., след неприсъствен конкурс, КРС издаде на „ТАУЪРКОМ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез две национални електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване с национален обхват. Месец по-късно бе издадено и разрешение на „ХАНУ ПРО БЪЛГАРИЯ“ ЕАД за осъществяване на електронни съобщения чрез три електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване с национален обхват, съобразно Втория етап от Плана.

8.1. УКВ-ЧМ радиоразпръскване

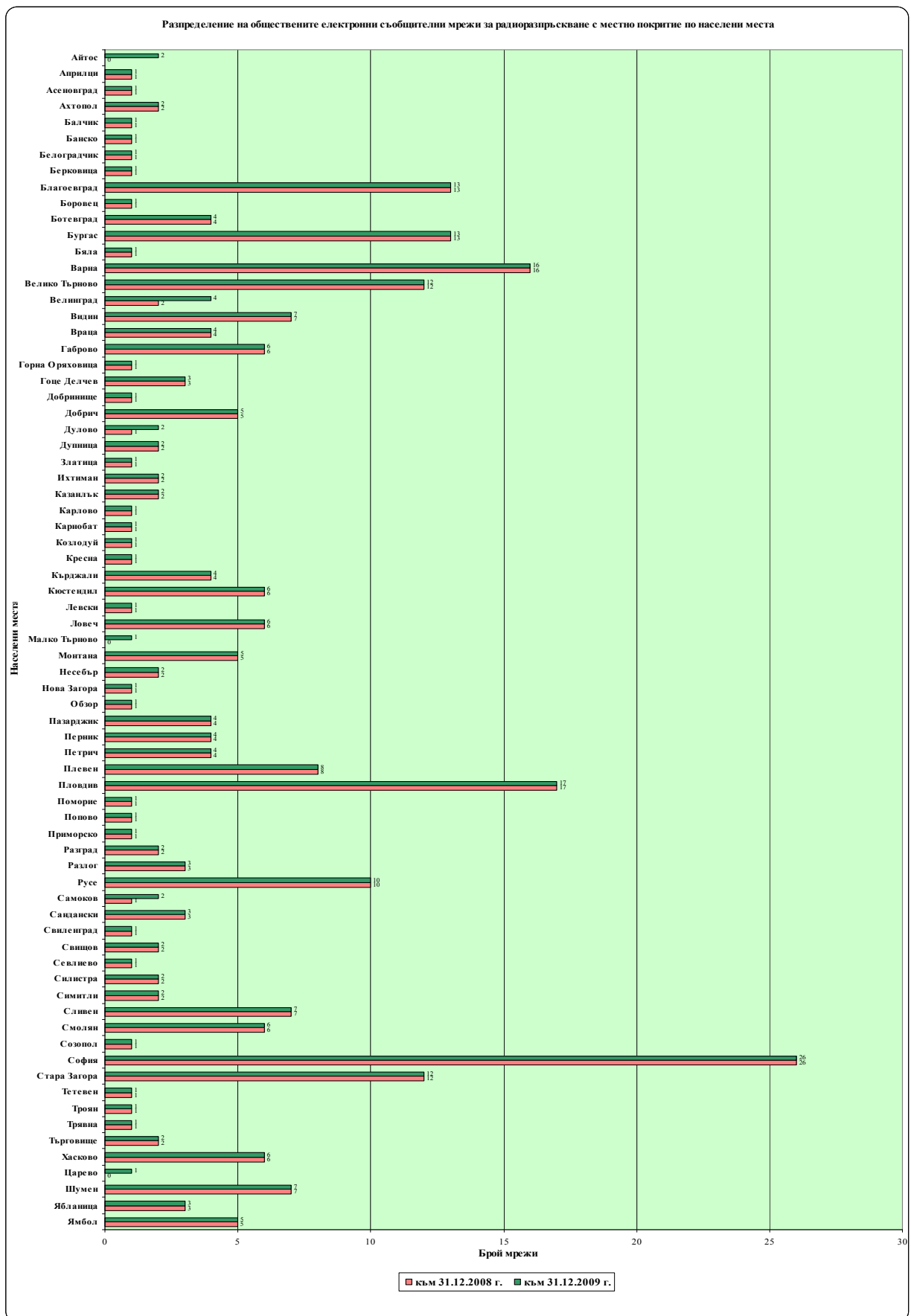
В началото на 2009 г. броят на предприятията, притежаващи разрешения за радиоразпръскване с местно покритие е 92, а броят на издадените разрешения – 280. Радиоразпръскване продължават да осъществяват и двете предприятия с издадени разрешения с национално покритие – Българско национално радио (БНР) и „ДАРИК РАДИО“ АД.

През годината с решения на СЕМ и КРС са прехвърлени 16 разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър, за осъществяване на електронна съобщителна дейност по наземно радиоразпръскване на радиосигнали с местно покритие. Прекратено е действието на 44 разрешения за наземно радиоразпръскване с местно покритие.

На основание чл. 30, т. 12 от ЗЕС, както и решения на СЕМ въз основа на проведен конкурс по ЗРТ, са издадени 11 разрешения с местно покритие на действащи предприятия, осъществяващи обществени електронни съобщения чрез мрежа за наземно аналогово радиоразпръскване на радиосигнали. На основание § 42, ал. 2 от ПЗР ЗИД на ЗРТ КРС издаде още 41 разрешения с местно покритие. В началото на 2009 г. е издадено и едно разрешение на основание индивидуална лицензия за радиоразпръскване на радиосигнали за територията на град София.

В края на 2009 г. общо 86 предприятия имат право да осъществяват наземно радиоразпръскване с местно покритие. Общият брой на разрешенията за наземно радиоразпръскване с местно покритие е 288.

На фиг. 69 е представено разпределението на обществените електронни съобщителни мрежи за радиоразпръскване с местно покритие по населени места към 31 декември 2008 и 2009 г., като през 2009 г. са издадени четири разрешения за нови населени места – за град Айтос – 2 разрешения, 1 разрешение за град Малко Търново и 1 разрешение за град Царево. Към края на 2009 г. 38,4% от предприятията осъществяват дейност в повече от едно населено място.

Източник: КРС

Фиг. 69

Приходите, които генерират предприятията, осъществяващи обществени електронни съобщения чрез наземно аналогово радиоразпръскване на радио сигнали през 2009 г., възлизат на 30,9 млн. лв., като основният източник на приходи продължава да бъде рекламата с 94,48% относителен дял в общите приходи от дейността. Приходите от радио реклами отбелязват спад с 15% спрямо 2008 г., което най-вероятно се дължи на намаленото търсене в условия на икономическа криза.

Направените през годината инвестиции за изграждане, поддържане и използване на мрежите за радиоразпръскване възлизат на 4,1 млн. лв., а инвестициите, предвидени за 2010 г., са на стойност 1,9 млн. лв.

Постигнатото покритие по население към 31.12.2008 г. на програмите на БНР е 96%, а на „ДАРИК РАДИО” АД - 95%.

8.2. Телевизионно радиоразпръскване

Към 31.12.2009 г. право да осъществяват електронни съобщения чрез издадените им разрешения за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали имат общо 20 предприятия, като мрежите на 17 от тях са с местно покритие.

През годината, с решения на СЕМ и КРС, са прехвърлени общо 3 разрешения за осъществяване на електронна съобщителна дейност по наземно радиоразпръскване на телевизионни сигнали с местно покритие.

Със свое Решение № 362 от 14.04.2009 г. КРС прие Правила за реда за издаване на разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез електронни съобщителни мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали (Правилата). Създаването на този подзаконов нормативен акт е продиктувано от необходимостта да се гарантира ефективното използване на наличния свободен ресурс – радиочестотен спектър преди реалния старт на работата на мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване. Въз основа на разпоредбата на § 5, ал. 2 от ЗЕС и след получаване на положително становище от СЕМ, КРС издаде 101 разрешения за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали с местно покритие на пет предприятия, които притежават регистрация по реда на ЗРТ – „М САТ ТВ” ЕООД, „ПРО БГ МЕДИА” ЕООД, „ТВ СЕДЕМ” ЕАД, „ТЕЛЕВИЗИЯ ЕВРОПА” АД, „ЕВРОКОМ - НАЦИОНАЛНА КАБЕЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ” ООД. В резултат, към края на 2009 г., броят на издадените разрешения за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали с местно покритие достигна 142. Реалното стартиране на дейността на предприятията с издадени разрешения по § 5, ал. 2 от ЗЕС обаче предстои да започне в началото на 2010 г.

„БЪЛГАРСКА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ” (БНТ), „БОЛКАН НЮЗ КОРПОРЕЙШЪН” ЕАД и „НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ - ПЪРВИ ЧАСТЕН КАНАЛ” ЕАД притежават разрешения за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали с национално покритие.

„БТК” АД притежава разрешение за наземно цифрово радиоразпръскване на телевизионни сигнали по стандарт DVB-T⁶⁰ за територията на град София. През 2009 г. историческото предприятие продължава да излъчва следните 6 телевизионни програми – КАНАЛ 1, bTV, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, ББТ, TV7 и THE VOICE, както и националните радиопрограми – ХОРИЗОНТ и ХРИСТО БОТЕВ.

⁶⁰ DVB-T (Digital Video Broadcasting-Terrestrial) – стандарт за наземно цифрово радиоразпръскване на телевизионни сигнали

Източник: КРС

Фиг. 70

Приходите, които генерират предприятията с издадени разрешения за наземно аналогово/цифрово радиоразпръскване на телевизионни сигнали през 2009 г., възлизат на 242 млн. лв., което е с 21,52% по-малко спрямо 2008 г., като 77,52% от тях са от излъчени реклами. За първи път от няколко години насам се наблюдава значителен спад в приходите от общата дейност на предприятията в сектора на наземното аналогово/цифрово телевизионно радиоразпръскване. Тази негативна тенденция се дължи основно на намаляване приходите от реклами. Докато през последните години тези приходи отбелязваха постоянен годишен ръст, то данните от 2009 г. показват намаление с 23% спрямо предходната година. Като обективна причина би могла да се посочи икономическа криза и произтичащото от нея свиване на пазара на телевизионна реклама.

Направените през 2009 г. инвестиции за изграждане, поддържане и използване на мрежите за телевизионно разпръскване възлизат на 26,9 млн. лв., което представлява два пъти и половина увеличение в сравнение с предходната година. Инвестициите, предвидени за 2010 г., са на стойност 8,74 млн. лв. Вложените през изминалата година средства са съсредоточени основно в дейността на предприятията, които имат издадени разрешения за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали с национално покритие.

Постигнатото към 31.12.2009 г. покритие по население на програмата на БНТ е 98%, на bTV - 99,9%, а на „НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ - ПЪРВИ ЧАСТЕН КАНАЛ” ЕАД - 80%.

9. Кабелни мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни сигнали

През 2009 г. са регистрирани 36 нови предприятия, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, които, съгласно ЗЕС, са уведомили КРС за намеренията си да осъществяват този вид електронна съобщителна дейност. За последната година броят на новорегистрираните не се различава съществено от този през 2008 г., но броят на

издадените от КРС решения за заличаване достигна 60, с 14 повече спрямо миналата година.

Към края на годината общият брой на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, е 532⁶¹, което е с 22 по-малко в сравнение с 2008 г., а броят на кабелните мрежи намалява до 2811. Продължава да се наблюдава преструктуриране на този сегмент на пазара, но вече в доста по-ограничена степен в сравнение с този процес в периода 2006-2008 г. Независимо че като цяло броят на предприятията намалява, конкуренцията по отношение на качеството и разнообразието на предлаганите услуги се задълбочава.

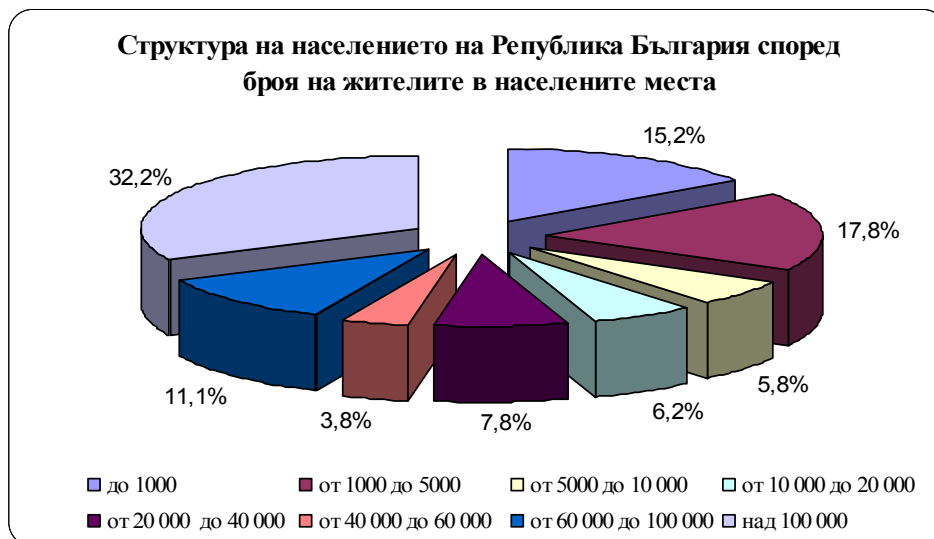

Източник: КРС

Фиг. 71

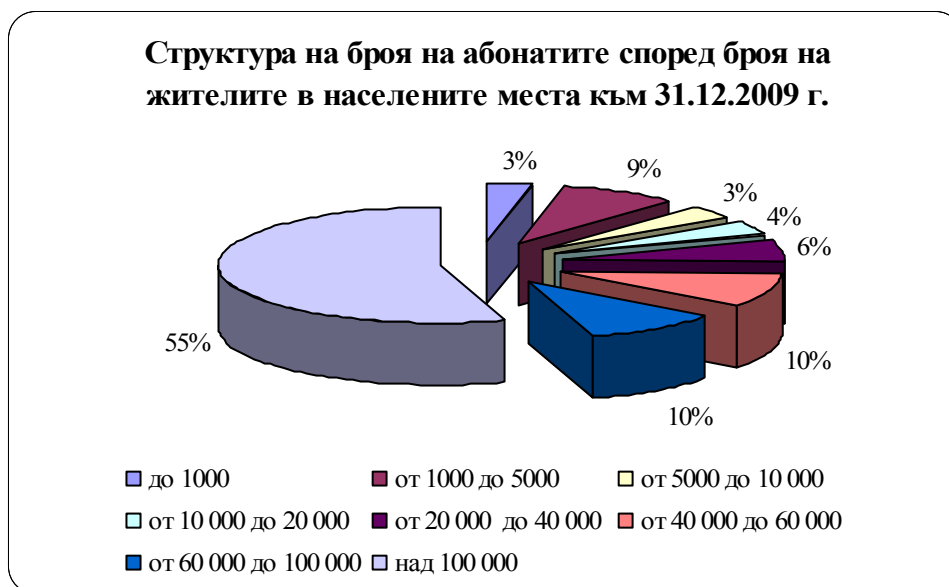
Високата концентрация на населението в големите градове, от една страна, и по-високият стандарт на живот в тях, от друга, определят и по-големия относителен дял на населението, което се възползва от обществените електронни съобщителни услуги чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми. В големите градове с население над 100 000 жители са съсредоточени повече от половината абонати на кабелни мрежи, а относителният дял на абонатите за градовете с население над 60 000 жители (с натрупване) е 65%. В малките населени места с до 5 000 жители този показател бележи спад от 4 процентни пункта спрямо предходната година, като намалява до 12% (фиг. 73).

⁶¹ Общ брой предприятия, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми към края на годината, без заличените през 2009 г.

Източник: НСИ⁶²

Фиг. 72

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 73

Общият брой абонати на кабелни мрежи в България към 31.12.2009 г., въз основа на експертна оценка, базирана на получени в КРС данни от близо 93% от регистрираните предприятия, е около 1 200 000⁶³, като спрямо 2008 г. се е увеличил с малко над 3%. Проникването на кабелната телевизия сред българските домакинства се е увеличило с 1 процентен пункт в сравнение с 2008 г. и към края на годината достига 41% (фиг. 74). Увеличението в общия брой на абонатите на кабелни мрежи за 2009 г. спрямо 2008 г. се дължи на все по-голямото разнообразие от услуги и повишеното качество, които предлагат предприятията.

⁶² По данни към 31.12.2009 г., предоставени от НСИ

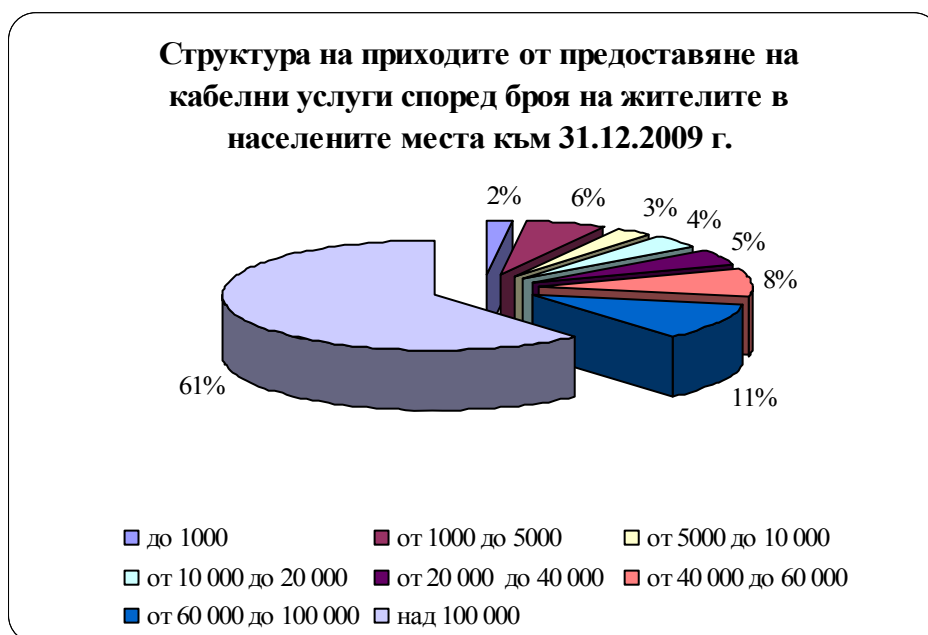
⁶³ Включват се абонатите на основен пакет програми, в т.ч. на допълнителен пакет и кодирани програми, на пакетни услуги, в т.ч. Double play (кабелна телевизия и интернет), Double play (кабелна телевизия и пренос на глас) и Triple play и на услуги с добавена стойност.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 74

На фиг. 75 е представена структурата на приходите от предоставяне на обществени електронни услуги чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни сигнали. Като се има предвид, че повече от половината абонати са в населени места с над 60 000 жители, приходите от тази дейност са значителни в този пазарен сегмент – 72%. В населените места с до 5 000 жители този показател е едва 8%.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 75

По експертна оценка на база получени в КРС данни от близо 93% от регистрираните предприятия, обемът на общите приходи от кабелни мрежи възлиза на 213

млн. лв.⁶⁴, което е със 7% повече в сравнение с 2008 г. Основната част от тях (72%) продължава да е от разпространение на основен пакет програми, които бележат спад от около 10%. Този спад се дължи на факта, че поради разнообразието от услуги и по-изгодните условия, които предлагат предприятията, много от потребителите се пренасочват към пакетни услуги и услуги с добавена стойност. Делът на приходите от кодирани програми за 2009 г. нараства над 4 пъти в сравнение с предходната година и достига 4,1% от приходите на подалите информация в КРС предприятия, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи. Приходите от предоставянето на пакетни услуги от типа Double play (кабелна телевизия и достъп до интернет) са се увеличили с 1,2 процента пункта и възлизат на 8 %, тези от предоставянето на услуги от типа Triple play достигат 6,7%, а приходите от излъчване на програми с цифрово приемане от абонатите бележат значителен ръст от 6,4 процентни пункта и достигат 12,1% от общите приходи на кабелните мрежи.

Предоставяни услуги и цени

Пакетните услуги, към които спадат „Double play” (кабелна телевизия и достъп до интернет и/или кабелна телевизия и пренос на глас) и „Triple play”, добиват все по-голяма популярност сред потребителите през последните години, тъй като те носят допълнителна стойност, която се изразява в подобряване на качеството, отстъпка от цената, възможност за избор между различни пакети в съответствие с индивидуалните потребности. Поради това все повече предприятия, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи, предлагат или имат намерения да предлагат не само пакетни услуги, но и услуги като пренос на данни и достъп до интернет, HDTV⁶⁵ и видео по поръчка (VOD)⁶⁶, с цел да удовлетворят изискванията на потребителите.

Към предоставянето на Double play (кабелна телевизия и интернет) се ориентират онази част от предприятията, които разгръщат дейност предимно в по-големите градове като София, Варна, Бургас, Пловдив, Русе и Стара Загора. През последните години се наблюдава тенденция на все по-широко разпространение на този тип услуга и в по-малките градове и някои села, тъй като предлага условия за постоянен достъп на изгодни цени за потребителя. През 2009 г. броят на предприятията, декларирали, че предоставят тази услуга, се е увеличил с 14 спрямо 2008 г. като достига 42. Приходите от нея са се увеличили с 1,2 процентни пункта в сравнение с предходната година и възлизат на 8% от общата сума в пазарния сегмент. По данни от постъпила в КРС информация от предприятията, средномесечният абонамент за пакетната услуга Double play (кабелна телевизия и интернет) остава непроменен в сравнение с 2008 г. и възлиза на 33 лв.

„Тройната услуга” (Triple play), която осигурява достъп до кабелна телевизия, фиксирана гласова телефонна услуга и високоскоростен интернет, които достигат до потребителите по един кабел, продължава да бъде доста атрактивна и през 2009 г., като броят на предприятията, които са декларирали, че предоставят услугата, достига 10: „КЕЙБЪЛТЕЛ” ЕАД, „ВЕСТИТЕЛ БГ” АД, „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД, „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК” АД, „ДЕЛТА” ООД, „ИНТЕРБИЛД” ООД, „НОУБЪЛКОМ” ООД, „СПЕКТЪР НЕТ” АД, „ТЕЛЕКАБЕЛ” АД и „СПИДИ НЕТ” АД.

⁶⁴ Включват се приходите от предоставяне на основен пакет програми, в т.ч. на допълнителен пакет и кодирани програми, на пакетни услуги, в т.ч. Double play (кабелна телевизия и интернет), Double play (кабелна телевизия и пренос на глас) и Triple play, както и на услуги с добавена стойност.

⁶⁵ Стандарт в цифровата телевизия, поддържащ формат, който позволява по-високо качество на излъчването и по-висока разделителна способност, в сравнение с традиционната аналогова или стандартната цифрова телевизия.

⁶⁶ Система, която използва видео компресии, с цел предоставянето на видео програми на потребителите, посредством ISDN или кабел, когато те пожелаят да ги гледат.

Предоставянето на „тройната услуга” е съсредоточено предимно в големите градове. Следва да се отбележи, че българите, използващи пакетни услуги от типа Double play и Triple play, са съответно 6% и 4,6% от общия брой абонати на кабелни мрежи у нас, като абонатите на тройната услуга са нараснали с 2,4 процентни пункта или с малко над 2 пъти в абсолютно изражение спрямо предходната 2008 година.

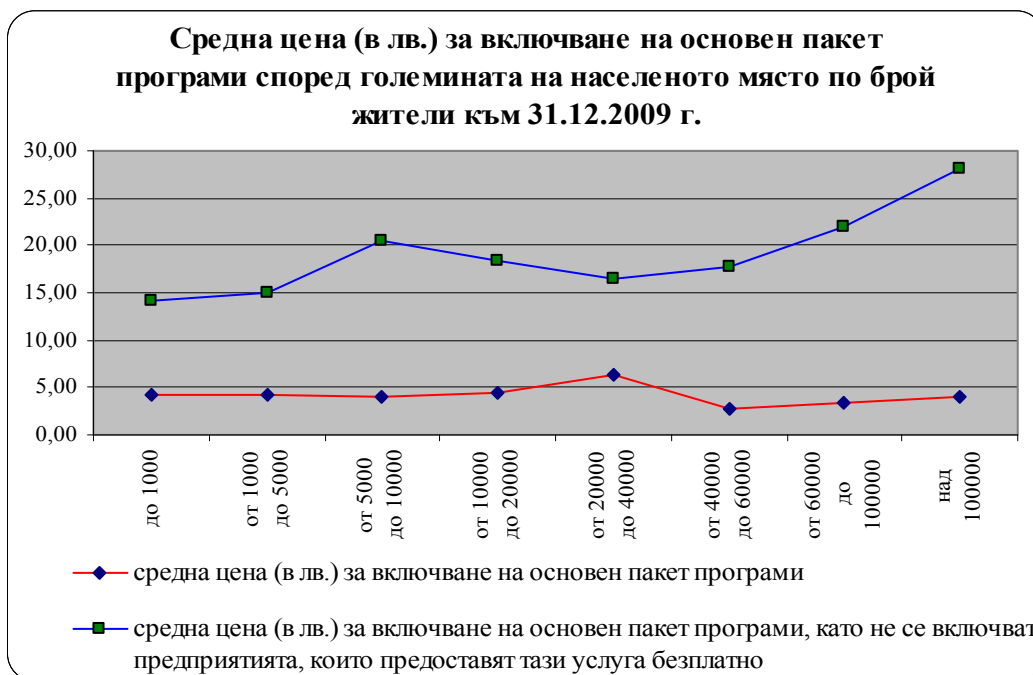
През 2009 г. броят на предприятията, предоставящи цифрово приемане на телевизионни програми от абонатите, е нараснал близо 1,5 пъти спрямо 2008 г., като достига 46. Относителният дял на абонатите, приемащи кабелна телевизия в цифров формат, се е увеличил с близо 9 процентни пункта спрямо 2008 г. и достига 21,8% от общия брой. Все по-широка популярност сред потребителите на цифрова кабелна телевизия придобива телевизията с висока резолюция (HDTV), към която се ориентират 0,2% от абонатите на кабелна телевизия в България. Сред предприятията, предоставящи такъв цифров формат, спадат: „КЕЙБЪЛТЕЛ” ЕАД, „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД, „ТЕЛЕКАБЕЛ” АД, „М САТ КЕЙБЪЛ” АД, „КОРЕС ГРУП” ЕООД, „НОУБЪЛКОМ” ООД и др.

По данни, подадени в КРС от предприятията, предоставящи електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, през 2009 г. броят на абонатите на услугите „видео по поръчка” (VOD) и „Pay-per-View” (PPV)⁶⁷, които тепърва навлизат на пазара, възлизат съответно на 0,04% и 0,05% от абонатите на кабелна телевизия. Тези услуги са все още непознати за по-голямата част от потребителите, но интересът към тях се повишава, за което говори и факта, че 5 предприятия са декларирали, че имат намерения да предоставят услугите през 2010 г.

На следващите графики са представени средни цени⁶⁸ за включване и месечен абонамент за основен пакет програми на предприятията, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи. Както бе споменато по-горе, приходите от тях заемат най-голям дял от пазарния сегмент.

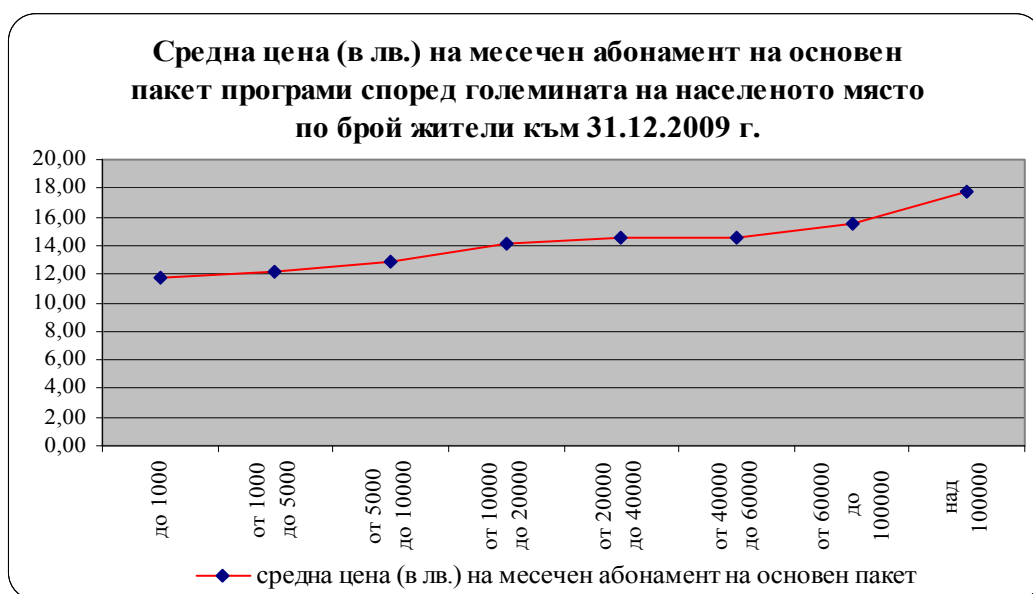
⁶⁷ Система, чрез която абонатите на кабелна телевизия плащат, за да гледат определено спортно събитие, филм или специална програма, като предаванията се излъчват едновременно за всички, които са платили предварително

⁶⁸ Цените са изчислени като средна аритметична стойност според големината на населеното място по брой жители.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 76

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 77

През 2009 г. се наблюдава средно нарастване на цената на месечния абонамент на основен пакет програми с 4% спрямо 2008 г., което се дължи главно на подобряване качеството на предоставяните от кабелните оператори услуги, в съответствие с по-високите изисквания на потребителите.

Цената за включване на основен пакет програми за потенциалните абонати на предприятията, извършващи дейност в градовете с над 60 000 жители, е сравнително висока – средно около 25 лв. Но тенденцията, която се наблюдава през последните години, е тази услуга да се предлага безплатно. С нарастване големината на населените места по брой жители, нараства и процентът на предприятията, които осъществяват дейност там и предлагат услугата включване на основен пакет програми без заплащане. Това е

продиктувано от по-големия брой участници на тези пазари, което обуславя ефективност на конкуренцията там. Цената за включване в малките населени места с до 5000 жители, е доста по-ниска (средно около 14,50 лв), но процентът на предприятията, които предлагат услугата безплатно, е по-малък. Значително по-нисък е и месечния абонамент на основен пакет програми, въпреки неефективната конкуренция там, което се дължи както на не толкова високото качество и по-малкия обхват на предоставяните услуги, така и на ниската платежоспособност на населението в тези места.

10. Услуги, предоставяни чрез електронни съобщителни мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA) с ползване на радиочестотен спектър (мрежи от типа „точка към много точки“)

Към края на 2009 г. пет предприятия имат разрешения за изграждане на електронни съобщителни мрежи с национално покритие тип BWA (мрежи от типа „точка към много точки“) използвайки технологията WiMAX Това са „МАКС ТЕЛЕКОМ“ ООД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД, „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „МОБИЛТЕЛ“ ЕАД (с търговска марка „M-tel“) и „КЕРИЪР БГ“ АД. От тях три предприятия реално осъществяват дейност на пазара – „МАКС ТЕЛЕКОМ“ ООД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД (използвайки търговската марка „1 One“, която от декември 2009 г. е преименувана на „4Ever“) и „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД.

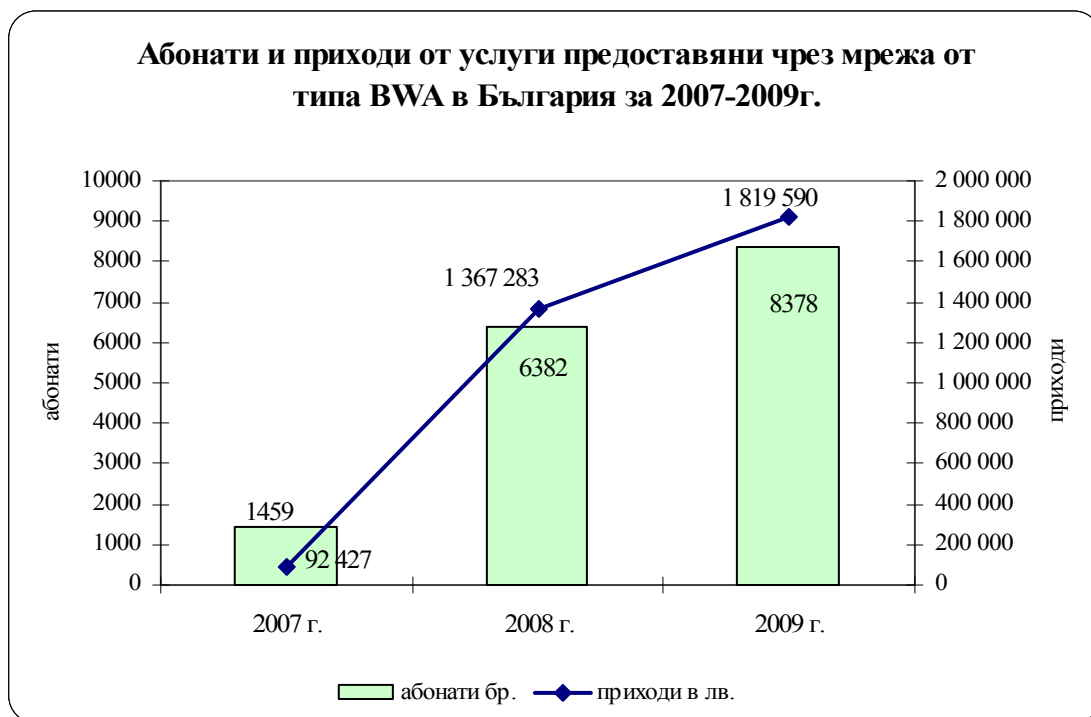
Чрез мрежата си от типа BWA предприятията предоставят:

- широколентов достъп до Интернет със скорост до 4Mbit/s;
- гласови услуги:
 - чрез номера с национален код за достъп от типа 099x (предоставяни от „МАКС ТЕЛЕКОМ“ ООД с код 0999 и от „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД с код 0996);
 - чрез географски номера („ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД и „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД притежават разрешения за предоставяне на фиксирани гласови телефонни услуги и използват своите BWA мрежи за предоставяне на фиксирани телефонни услуги чрез безжичен достъп до абонатите);
- допълнителни услуги като гласова поща, веб телевизия, мобилни приложения, веб хостинг, видео наблюдение, MAN/VPN услуги и телефонни централи за бизнес потребителите и др.

„МАКС ТЕЛЕКОМ“ ООД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД и „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД предоставят абонаментни услуги на домашни и бизнес потребители, а „МАКС ТЕЛЕКОМ“ ООД предоставя и предплатени WiMAX услуги.

Към края на 2009 г. потребителите на услуги, предоставяни чрез мрежи за широколентов безжичен достъп от типа BWA в България са общо 8378, което е увеличение от 31,28% в сравнение с края на 2008 г. Приходите от тези услуги възлизат на 1 819 590 млн. лв., отбелязвайки ръст от 33,08% спрямо 2008 г.

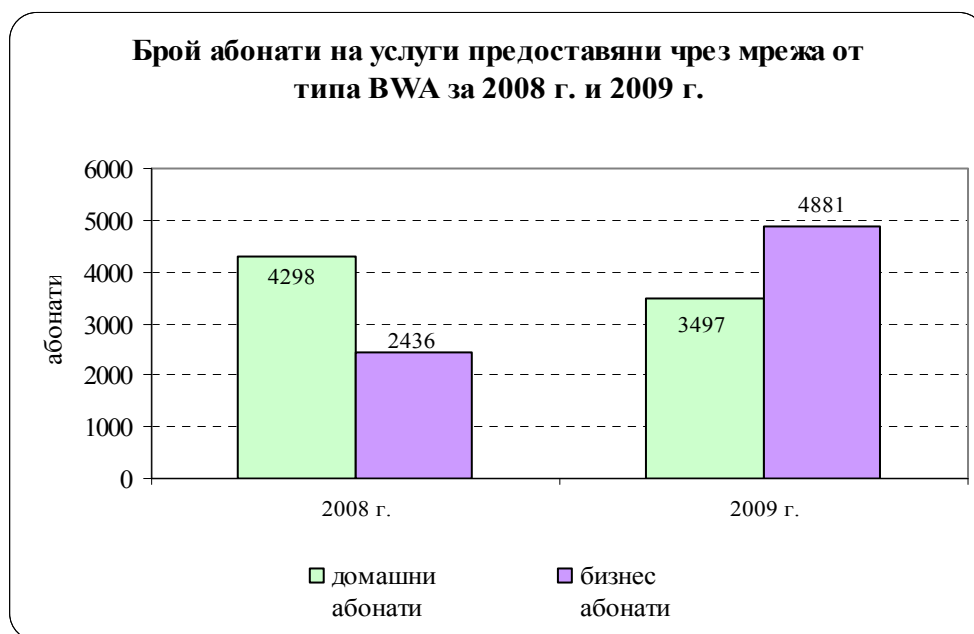
На фиг. 78 по-долу е представена информацията относно развитието на услугите предоставяни чрез мрежа от типа BWA в България за периода 2007-2009 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 78

В сравнение с предходната година, когато домашните абонати са преобладавали над служебните в отношение 2:1, през 2009 г. се наблюдава спад на домашните абонати с около 19% и ръст от 100% на бизнес абонатите. Това изменение се дължи основно на факта, че именно бизнес абонатите генерират по-високи приходи от домашните абонати.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 79

Потребителите на гласови услуги, предоставяни от „МАКС ТЕЛЕКОМ” ООД и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” АД чрез номера с национален код за достъп от типа 099x са общо 1597, а реализираните приходи на двете предприятия възлизат на почти 71 хил. лв. Спрямо 2008 г. се наблюдава спад от 2% при абонатите и близо 20% при приходите, което се е отразило и на показателя „среден приход от абонат” (Average revenue per user), който също намалява за 2009 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 80

Този спад е обясним с малкото предлагани устройства на пазара, поддържащи стандарта WiMAX, с недостатъчното покритие на мрежите по население и територия и неатрактивните за крайния потребител тарифни планове.

Цените на услугата „безжичен достъп до интернет”, предоставяни чрез мрежи за ширококолов безжичен достъп, са близки до цените на услугите за кабелен, LAN и DSL ширококолов Интернет достъп. „МАКС ТЕЛЕКОМ” ООД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” АД и „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД предоставят и т.нар. „номадност” – възможността на потребителите да използват своята интернет връзка навсякъде, където мрежата на предприятието има покритие. Следва да се отбележи обаче, че като цяло скоростите на предлаганата интернет връзка са по-ниски от скоростите, предлагани от конкурентните предприятия, предоставящи кабелни, LAN и DSL услуги.

Постигнатото покритие на мрежите към края на 2009 г. (което е представено на таблица № 15), отбелязва увеличение от 7%, като достига 51,32% от населението и 15,23% от територията на страната, но то е значително по-малко от прогнозното за 2009 г. По данни, подадени в КРС през 2009 г. предприятията са инвестирали общо 17,6 млн. лв. в доизграждане на мрежите си и предвиждат през 2010 г. нови инвестиции от около 25 млн. лв., с което планират да увеличат покритието си до средно 67% от населението и 20% от територията на страната.

Таблица № 15

Постигнато средно покритие на мрежите от типа WWA в %					
2008 г.		2009 г.		2010 г.*	
население	територия	население	територия	население	територия
44,31	3,47	51,33	15,23	67,67	20,05

Забележка: Данните за 2010 г. са прогнозни

Източник: Данни, подадени в КРС

Развитието на електронните съобщителни мрежи за широколентов безжичен достъп WWA (мрежи от типа „точка към много точки“) в България продължава със слаби темпове. Световната финансова криза възпрепятства развитието и внедряването на пазара на крайните потребителски устройства, необходими за поддържане на технологията (преносими компютри и други мобилни устройства), което, съчетано с високата им цена, ги прави не особено популярни за потребителите. Факт е и двойното намаление през 2009 г. на разходите за реклама, направени от тези предприятия. Всичко това оказва негативно влияние върху развитието на този тип мрежи в България.